

Warszawa, dnia 4 czerwca 2021 r.

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.49

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 i 2 oraz art. 127 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.), dalej Kpa, po rozpatrzeniu odwołania Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. z dnia 5 marca 2020 r., Gminy Miasta Toruń z dnia 2 marca 2020 r., [REDAKCYJA] z dnia 6 marca 2020 r., [REDAKCYJA] z dnia 6 marca 2020 r., Wojskowego Koła Łowieckiego Nr 250 „MIŚ” w Bydgoszczy z dnia 6 marca 2020 r., Drobex-Agro Sp. z o.o. z dnia 9 marca 2020 r., Zakładu Gospodarki Komunalnej w Solcu Kujawskim z dnia 9 marca 2020 r., Nadleśnictwa Solec Kujawski z dnia 19 marca 2020 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy nr 7/2020 z dnia 24 lutego 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.44, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi ekspresowej S-10 na odcinku Bydgoszcz – Toruń” sprostowanej postanowieniem RDOŚ w Bydgoszczy z dnia 26 marca 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.49, prostującym z urzędu oczywistą omyłkę pisarską,

1. uchylam punkt III.1. decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia:

Inwestycja polega na budowie drogi ekspresowej S-10 na odcinku Bydgoszcz – Toruń. Zamierzenie usytuowane będzie w następujących jednostkach administracyjnych: miasto Bydgoszcz, miasto Toruń, gmina Białe Błota, gmina Nowa Wieś Wielka, gmina Solec Kujawski, gmina Wielka Nieszawka. Miejsce realizacji przedsięwzięcia przedstawia się w następujący sposób.

Przebudowa drogi krajowej nr 25 obejmuje odcinek od istniejącego węzła „Bydgoszcz Południe” (na istniejącej drodze S10) do połączenia z istniejącą drogą DK 25 za miejscowością Brzoza. Projekt zakłada przebudowę węzła „Bydgoszcz Południe” polegającą na dobudowie jezdni zbierająco – rozprowadzających, które przejmą odcinki przeplatania na drodze krajowej. Trasa jezdni zbierająco – rozprowadzających została dopasowana do istniejącego obiektu w ciągu drogi ekspresowej S-10. Przebudowa DK 25 po nowym śladzie omija miejscowość Brzoza od strony wschodniej. Powiązanie drogi nr 25 z układem lokalnym uzyskano poprzez budowę węzłów drogowych „Zielona” i „Brzoza”. Budowa drogi ekspresowej S10 na odcinku Bydgoszcz-Toruń łączy węzły „Bydgoszcz Południe” i istniejącą obwodnicę Torunia i przebiega w większości po nowym śladzie w stosunku do istniejącej drogi krajowej nr 10. Na odcinku od węzła „Bydgoszcz Południe” do węzła „Emilianowo” trasa wykorzystuje istniejący obszar drogi krajowej nr 10. Przed planowanym Miejscem Obsługi Podróżnych w km około 4+200 trasa przechodzi nad drogą

gminną. Następnie trasa przecina linię kolejową i łączy się za pomocą węzła „Emilianowo” z drogą wojewódzką nr 274 obsługującą terminal przeładunkowy oraz drogę powiatową – ulicę Petersona. Za węzłem „Emilianowo” trasa skręca w kierunku południowym odsuwając się w kierunku terenów niezabudowanych i przebiega po nowym śladzie przez tereny leśne. W rejonie miejscowości Makowiska występuje węzeł drogowy „Makowiska” zapewniający dostęp do drogi ekspresowej z dróg: wojewódzkiej nr 397, powiatowej i istniejącej drogi krajowej nr 10. Następnie trasa przecina istniejące drogi – odpowiednio drogę gminną i dwie drogi powiatowe 1548C, 1549C, które zostaną przeprowadzone bezkolizyjnie z drogą ekspresową. W rejonie miejscowości Solec Kujawski planowane jest kolejne Miejsce Obsługi Podróżnych. W dalszym biegu trasa przecina kolejną drogę gminną podłączoną do trasy drogi ekspresowej poprzez węzeł „Solec”. Na granicy powiatów bydgoskiego i toruńskiego trasa biegnie równolegle do linii kolejowej. W rejonie miejscowości Małe Jarki około km 32+600 przewidziano kolejne Miejsce Obsługi Podróżnych. Następnie na odcinku włączenia do węzła „Toruń Zachód” wykorzystuje się tereny istniejącej drogi krajowej nr 10 w celu włączenia do węzła. Działki odcięte od sieci dróg publicznych nową trasą drogi ekspresowej zostały skomunikowane poprzez przełożenie istniejących dróg lub jezdnie dodatkowe drogi ekspresowej. Od węzła „Toruń Zachód” przebieg zdeterminowany jest poprzez istniejącą jezdnię drogi ekspresowej S10. Węzeł „Toruń Zachód” na skrzyżowaniu z drogą krajową nr 15 jest węzłem istniejącym podlegającym rozbudowie. Na przedłużeniu ulicy Drzymały przewidziano budowę „węzła Podgórz”. Od tego węzła droga przecina tereny dzierżawione na potrzeby poligonu wojskowego i od południa omija tereny zabytkowej Twierdzy Toruń. Za obiektem w ciągu drogi na przedłużeniu ulicy Stawki Południowe, przewidziano zwiększenie przekroju drogi do dwóch jezdni po trzy pasy ruchu. W odległości około 1,5 km od istniejącego węzła „Toruń Południe” drogi ekspresowej S10 z autostradą A1 przewiduje się budowę węzła „Toruń Czerniewice” będącą połączeniem drogi ekspresowej z drogą krajową nr 91 z włączeniem węzła na wysokości ulicy Solankowej do DK91.”

2. uchylam punkt III.2.2) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Place budowy oraz zaplecza budowy należy wyposażyć w techniczne i chemiczne środki do usuwania lub neutralizacji zanieczyszczeń ropopochodnych. W przypadku wycieku substancji ropopochodnych należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować.”;

3. uchylam punkt III.2.3) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Zaplecza budowy należy zlokalizować w granicach miejsc przeznaczonych docelowo pod MOP-y. Na terenie zapleczy budowy należy wydzielić:

- place parkingowe, serwisowe lub parkingowo-serwisowe;
- myjnie;
- place materiałowe.”;

4. uchylam punkt III.2.4) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Place parkingowe, serwisowe, parkingowo-serwisowe, myjnie oraz place materiałowe należy wykonać na podłożu utwardzonym płytami betonowymi oraz uszczelnionym materiałami nieprzepuszczalnymi.”;

5. uchylam punkt III.2.5) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Parkowanie, tankowanie oraz serwisowanie pojazdów budowlanych, maszyn i urządzeń należy prowadzić na terenie placów parkingowych, serwisowych lub parkingowo-serwisowych. Dopuszcza się tankowanie i serwisowanie stacjonarnych maszyn i urządzeń budowlanych poza placami serwisowymi i parkingowo-serwisowymi, pod warunkiem zabezpieczenia gleby w miejscu

ich posadowienia za pomocą materiałów technicznych umożliwiających ujęcie ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych.”;

6. uchylam punkt III.2.6) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Mycie pojazdów budowlanych, maszyn i urządzeń należy prowadzić wyłącznie na terenie myjni.”;

7. uchylam punkt III.2.7) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Materiały pędne oraz oleje i smary wykorzystywane na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować wyłącznie na terenie placów serwisowych lub parkingowo-serwisowych. Powyższe substancje należy magazynować w zamykanych i szczelnych zbiornikach lub pojemnikach, odpornych na działanie przechowywanych w nich substancji, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych.”;

8. uchylam punkt III.2.8) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Materiały budowlane oraz substancje i preparaty stosowane na etapie realizacji przedsięwzięcia, z kart charakterystyki których wynika, że mogą stanowić zagrożenie dla wód lub dla gleby, należy magazynować wyłącznie na placach materiałowych, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych. Place materiałowe należy wyposażać w urządzenia lub środki umożliwiające ich zebranie lub neutralizację, w sytuacji przypadkowego wydostania się z opakowań. Rodzaje i ilość urządzeń lub środków dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych materiałów, substancji i preparatów. Powyższe materiały, substancje i preparaty należy magazynować i przemieszczać w opakowaniach producenta. W przypadku ich wydostania się z opakowań należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować.”;

9. uchylam punkt III.2.9) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Place parkingowe, serwisowe, parkingowo-serwisowe, myjnie oraz place materiałowe, na których będą magazynowane materiały budowlane oraz substancje i preparaty, z kart charakterystyki których wynika, że mogą stanowić zagrożenie dla wód lub dla gleby, należy wygrodzić szczelnymi rowami lub rynnami oraz wyposażać w urządzenia do podczyszczania z zawieszin oraz substancji ropopochodnych.”;

10. uchylam punkt III.2.10) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Place serwisowe oraz parkingowo-serwisowe, na których będą magazynowane materiały pędne, należy dodatkowo wyposażać w instalacje umożliwiające przechwycenie całości materiałów pędnych w przypadku ich wydostania się ze zbiorników lub pojemników.”;

11. uchylam punkt III.2.11) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Prace na odcinku, gdzie trasa przecina ciek należy prowadzić z zastosowaniem rozwiązań technicznych i organizacyjnych zabezpieczających przed niszczeniem brzegów, przed zwężeniem koryta, przed ograniczeniem swobodnego przepływu wód, przed zasypywaniem cieku oraz przed dostaniem się substancji chemicznych, odpadów i makrozawieszin do wód powierzchniowych, np. poprzez wygrodzenie przegrodami przeciwmulowymi/płotkami z geowłókniny, poprzez zastosowanie mat i folii zabezpieczających lub poprzez prowadzenie prac z brzegu cieku. W trakcie prowadzenia prac zabrania się wjeżdżania maszyn do wody płynącej. Prace związane z lokalizacją obiektu w ok. km 12+516,10 (w miejscu przekroczenia cieku Struga Młyńska) prowadzić z wykluczeniem ingerencji w granice użytku ekologicznego (PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992).”;

12. uchylam punkt III.2.12) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Przed rozpoczęciem prac zebrać urodzajną warstwę gleby (humusu) z powierzchni przeznaczonych na korpus drogi i obiekty drogowe, a następnie złożyć ją w przyzmach w pobliżu pasa robót, w miejscu wskazanym przez nadzór przyrodniczy. Pryzmy muszą znajdować się w

miejscach nienarażonych na rozjeżdżanie przez pojazdy budowy i inne maszyny budowlane. Glebę należy w pierwszej kolejności wykorzystać do właściwego urządzenia przepustów, półek, a także do rekultywacji terenu w bezpośrednim sąsiedztwie drogi, do odtworzenia warstwy glebowej wokół drogi oraz do uformowania skarp, wykopów i nasypów, lub też umożliwić jej wykorzystanie przez inne podmioty, po uprzednim zbadaniu jej przydatności.”;

13. uchylam punkt III.2.15) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Zabrania się lokalizowania zbiorników retencyjnych na terenach stref ochronnych ujęć wody.”;

14. uchylam punkt III.2.21) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„ W zakresie gospodarki odpadowej:

- a) odpady inne niż niebezpieczne powstałe na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować na terenie specjalnie przygotowanych placów zlokalizowanych w obrębie placu budowy lub zaplecza budowy;
- b) odpady niebezpieczne powstałe na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować na terenie specjalnie przygotowanych placów zlokalizowanych w obrębie zaplecza budowy;
- c) odpady niebezpieczne magazynować w zamykanych i szczelnych pojemnikach, odpornych na działanie przechowywanych w nich substancji;
- d) place przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy zlokalizować na podłożu utwardzonym płytami betonowymi oraz uszczelnionym materiałami nieprzepuszczalnymi, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych;
- e) place przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy wyposażać w urządzenia lub środki umożliwiające zebranie lub neutralizację odpadów, w sytuacji ich przypadkowego wydostania się z pojemników. Rodzaje i ilość tych urządzeń lub środków należy dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych odpadów. W przypadku wydostania się odpadów z pojemników należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować.”;

15. uchylam punkt III.2.28) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Wycinkę drzew i krzewów kolidujących z realizacją przedsięwzięcia (w szczególności na terenach leśnych i w dolinach cieków wodnych), prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, przypadającym od 1 marca do 31 sierpnia. Dopuszcza się przeprowadzenie wycinki w okresie lęgowym, lecz po uprzednim potwierdzeniu przez specjalistę ornitologa braku lęgów gatunków chronionych. Kontrola zajęcia siedlisk powinna zostać przeprowadzona nie wcześniej niż 5 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku wykrycia lęgów gatunków chronionych wycinka nie może być przeprowadzona do czasu stwierdzenia przez nadzór ornitologiczny wyprowadzenia młodych z gniazda.”;

16. uchylam punkt III.2.29) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Karczowanie i odhumusowanie terenu prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, przypadającym od 1 marca do 31 sierpnia. Dopuszcza się przeprowadzenie wycinki w okresie lęgowym, lecz po uprzednim potwierdzeniu przez specjalistę ornitologa braku lęgów gatunków chronionych. Kontrola zajęcia siedlisk powinna zostać przeprowadzona nie wcześniej niż 5 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku wykrycia lęgów gatunków chronionych prace nie mogą być realizowane do czasu stwierdzenia przez nadzór ornitologiczny wyprowadzenia młodych z gniazda.”;

17. uchylam punkt III.2.30) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Drzewa i krzewy pozostające w zasięgu prac i niepodlegające usunięciu należy zabezpieczyć na czas prowadzenia robót przed przypadkowym uszkodzeniem:

- a) grupy drzew/krzewów należy wygrodzić - powierzchnia rozstawienia ogrodzenia powinna odpowiadać obszarowi wyznaczonemu przez rzuty koron, powiększonemu o bufor wielkości 1-2 m;
- b) pnie pojedynczych drzew należy owinać matami wiklinowymi lub słomianymi bądź tkaninami jutowymi, a następnie oszalować deskami o wysokości 1,5-2,0 m (w zależności od wysokości drzewa) bez użycia gwoździ, przy czym należy zadbać, aby deski nie opierały się na szyjkach korzeniowych, tylko na podłożu;
- c) wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew należy prowadzić ręcznie lub niewielkimi koparkami, na krótkich odcinkach, ograniczając czas otwarcia wykopów powodujących przesuszanie bryły korzeniowej;
- d) w celu ochrony przed przesuszeniem bryły korzeniowej należy zastosować, np. maty ograniczające transpirację zaś w okresie zimowym należy zabezpieczać odsłonięte korzenie przed przemarzaniem za pomocą mat, koców lub warstwy torfu oszalowanego deskami;
- e) przycinanie korzeni należy prowadzić ostrymi narzędziami tnącymi, niedopuszczalne jest rwanie i miażdżenie systemów korzeniowych, nie należy także uszkadzać korzeni szkieletowych, odpowiedzialnych za statykę drzewa;
- f) w przypadku uszkodzenia korzeni, gałęzi lub pni należy podjąć działania ochronne: uszkodzone korzenie należy przyciąć pod kątem prostym, dokonując cięcia tam, gdzie zaczyna się żywy korzeń; pielęgnować należy wyłącznie rany świeże; w przypadku ran stycznych pielęgnacja sprowadza się wyłącznie do wyrównania brzegu rany ostrym narzędziem (należy przy tym uważać, aby nadmiernie nie poszerzać i nie pogłębiać rany), w przypadku ran poprzecznych gałęzi należy przyciąć „na obrączkę”; ran nie należy powlekać impregnatami i różnego rodzaju preparatami, w tym grzybobójczymi; glebę w najbliższym otoczeniu uszkodzonych korzeni należy zastąpić w bardziej zasobną w składniki odżywcze;
- g) nie lokalizować baz materiałowo-sprzętowych (magazyny, składy, bazy transportowe), urobku z wykopów i odpadów powstających podczas prowadzenia prac budowlanych w zasięgu rzutu pionowego koron drzew i co najmniej 2 m na zewnątrz od tego zasięgu; szczególnie należy unikać magazynowania w pobliżu drzew cementu, wapna i gruzu;
- h) nie obsypywać ziemią pni drzew powyżej wysokości 0,2 m ponad pierwotny poziom terenu i krzewów powyżej wysokości 0,1 m ponad pierwotny poziom terenu;
- i) w przypadku konieczności obniżenia poziomu gruntu, pozostawić teren wokół drzew i krzewów w zasięgu wyznaczonym przez obrys korony na wzmocnionych konstrukcyjnie wzniesieniach.

Szczegółowy sposób wykonania oraz zakres zabezpieczeń dostosować do warunków lokalnych, rodzaju prowadzonych prac, po uzgodnieniu z nadzorem przyrodniczym. Obowiązek zabezpieczenia dotyczy także terenów leśnych.”;

18. uchylam punkt III.2.31) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Zniszczenie siedlisk płazów, w tym zlokalizowanych w km:

- a) 8+550,
- b) 31+890,

(odcinek 2, wariant 6 czerwony) należy poprzedzić wykonaniem na początku września (by nie dopuścić do niego płazów zimujących) wygrodzenia zbiornika oraz odłowieniem występujących w nich osobników oraz stadiów rozwojowych batrachofauny, które należy przenieść do siedlisk zastępczych (nowo utworzonych lub istniejących w sąsiedztwie). Zniszczenie zbiorników prowadzić we wrześniu pod nadzorem specjalisty przyrodnika – herpetologa. Prace związane ze zniszczeniem siedlisk (zbiorników) rozpocząć od stopniowego obniżenia lustra wody przy ciągłym

odławianiu osobników przez nadzór przyrodniczy. Po odłowieniu zwierząt zasypywanie należy prowadzić jednym frontem. Minimalne parametry wygradzenia z siatki stalowej o oczkach 0,5 cm na 0,5 cm: wysokość całkowita - 80 cm, z czego 60 cm stanowi część nadziemną, a 20 cm stanowi część podziemną, wkopaną w grunt. Górna krawędź powinna być odgięta w kierunku przeciwnym do terenu inwestycji pod kątem 45-90° na długości 10 cm, tworząc tzw. przewieszkę.”;

19. uchylam punkt III.2.32) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Siedliska płazów pozostające w zasięgu oddziaływania inwestycji i niepodlegające zniszczeniu, zabezpieczyć w szczególności poprzez zastosowanie tymczasowych wygradzeń herpetologicznych na odcinkach (wg kilometrażu odcinka 2, wariantu 6 czerwonego):

- a) od 50+150 DK25 E do 0+950 N,
- b) od 51+350 DK25 E do 0+700 S,
- c) od 4+700 do 5+850 S,
- d) od 4+900 do 5+900 N,
- e) od 8+050 do 9+050 S,
- f) od 8+200 do 9+250 N,
- g) od 10+300 do 11+500 NS,
- h) od 12+000 do 12+300 NS,
- i) od 14+300 do 14+700 NS,
- j) od 16+350 do 16+600 NS,
- k) od 18+250 do 19+350 NS,
- l) od 20+200 do 20+650 NS,
- m) od 21+850 do 23+800 N,
- n) od 21+900 do 22+400 S,
- o) od 31+400 do 32+400 NS,
- p) od 2+600 do 4+200 SE (według kilometrażu odcinka 3 wariantu niebieskiego).

Na etapie budowy nadzór przyrodniczy zdecyduje o ewentualnej korekcie lokalizacji wygradzeń herpetologicznych. Minimalne parametry ogrodzeń to: wysokość całkowita - 80 cm, z czego 60 cm stanowi część nadziemną, a 20 cm stanowi część podziemną, wkopaną w grunt. Górna krawędź powinna być odgięta w kierunku przeciwnym do terenu inwestycji o 45-90° na długości 10 cm, tworząc tzw. przewieszkę. Wygradzenia wykonać z siatki stalowej o średnicy oczek maksymalnie 0,5 na 0,5 cm. Wolne końce wygradzeń wykonać w formie U- lub C-kształtnych „zawrotek”. Wygradzenie powinno funkcjonować w okresie od 15 lutego do 15 listopada.”;

20. uchylam punkt III.2.35) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Prace związane z zajęciem i zniszczeniem stwierdzonych siedlisk gatunków nietoperzy w:

- a) ok. km 11+040 (mroczek późny),
- b) ok. km 11+800 (karlik większy, karlik malutki, karlik drobny),
- c) ok. km 12+500 (mroczek późny, nocek duży, borowiec wielki, karlik większy, karlik malutki, nocek sp., karlik drobny),
- d) ok. km 19+950 (mroczek późny),
- e) ok. km 34+640 (borowiec wielki),
- f) ok. km 34+660 (borowiaczek),

należy prowadzić w okresie od 1 września do 31 marca. Prace poza tym okresem można prowadzić tylko w przypadku potwierdzenia przez specjalistę przyrodnika – chiropterologa braku nietoperzy w obrębie zajmowanych i niszczonych siedlisk.”;

21. uchylam punkt III.3.2) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„W przypadku zastosowania ekranów przezroczystych, wykonać je w sposób zapewniający

minimalizację śmiertelności ptaków w wyniku możliwych kolizji poprzez zastosowanie pionowych pasów (czarnych lub białych) o szerokości min. 2 cm, w odległości do 10 cm od siebie. Dopuszcza się stosowanie pasów złożonych z kropek.”;

22. uchylam punkt III.3.3) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Wszystkie zbiorniki retencyjne należy zabezpieczyć przed możliwością zasiedlania ich przez płazy poprzez zastosowanie szczelnego wyгородzenia z siatki stalowej o oczkach 0,5 cm na 0,5 cm i następujących minimalnych parametrach: wysokość całkowita - 80 cm, z czego 60 cm stanowi część nadziemną, a 20 cm stanowi część podziemną, wkopaną w grunt, przy czym górna krawędź powinna być odgięta w kierunku przeciwnym do obszaru zbiornika pod kątem 45-90° na długości 10 cm, tworząc tzw. przewieszkę. Pas szerokości 50-80 cm od czoła wyгородzenia powinien być pozbawiony roślinności. W przypadku bramy lub furtki należy trwale przymocować płotek do ich skrzydeł tak, aby prześwit pomiędzy podłożem i skrzydłem bramy/furtki nie był większy niż 5 mm. Dodatkowo w przypadku montażu bramy lub furtki nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych w celu wykluczenia możliwości podkopywania się zwierząt. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 20 cm. Wyгородzenie herpetologiczne należy zamontować bezpośrednio po ich wybudowaniu.”;

23. uchylam punkt III.3.5) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„W celu zabezpieczenia siedlisk herpetofauny:

1. wyгородzenie drogowe uzupełnić o stałe wyгородzenia herpetologiczne w promieniu ok. 500 m od stwierdzonych siedlisk płazów oraz ok. 100 m od stwierdzonych siedlisk gadów. Szczegółową lokalizację wyгородzeń oraz długość odcinków podlegających wyгородzeniu dostosować do warunków lokalnych i uzgodnić ze specjalistą przyrodnikiem - herpetologiem, przy czym wyгородzeniu podlegać będą co najmniej siedliska stwierdzone w kilometrażu (wg wariantu 6 czerwonego – odcinek 1-2 oraz wariantu niebieskiego – odcinek 3):

a) odcinek 1-2:

- 50+150 drogi krajowej nr 25 (strona wschodnia, odcinek 1) do 0+950 drogi ekspresowej S-10 (strona południowa, odcinek 2) – siedlisko płazów,
- 51+350 drogi krajowej nr 25 (strona wschodnia, odcinek 1) do 0+700 drogi ekspresowej S-10 (strona południowa, odcinek 2) – siedlisko płazów;

b) odcinek 2:

- 4+700 do 5+850 (strona południowa drogi ekspresowej S-10) – siedlisko płazów,
- 4+900 do 5+900 (strona północna drogi ekspresowej S-10) – siedlisko płazów,
- 8+050 do 9+050 (strona południowa drogi ekspresowej S-10) – siedlisko płazów,
- 8+200 do 9+250 (strona północna drogi ekspresowej S-10) – siedlisko płazów,
- 10+300 do 11+500 (obustronnie) – siedlisko płazów,
- 12+000 do 12+300 (obustronnie) – siedlisko gadów,
- 14+300 do 14+700 (obustronnie) – siedlisko gadów,
- 16+350 do 16+600 (obustronnie) – siedlisko gadów,
- 18+250 do 19+350 (obustronnie) – siedlisko gadów,
- 20+200 do 20+650 (obustronnie) – siedlisko gadów,
- 21+850 do 23+800 (strona północna drogi ekspresowej S-10) – siedlisko gadów,

- 21+900 do 22+400 (strona południowa drogi ekspresowej S-10) – siedlisko gadów,
- 31+400 do 32+400 (obustronnie) – siedlisko płazów;

c) odcinek 3:

- 2+600 do 4+200 (strona południowo-wschodnia drogi ekspresowej S-10) – siedlisko gadów.

Minimalne parametry ogrodzeń to: wysokość w części nadziemnej 60 cm. Górna krawędź powinna być odgięta w kierunku przeciwnym do terenu inwestycji pod kątem 45-90° na długości 10 cm, tworząc tzw. przewieszkę. Wygradzenie szczelnie połączyć z gruntem poprzez zakopanie na głębokość 20 cm. Wolne końce ogrodzeń należy wykonać w formie U- lub C-kształtnych „zawrotek”. Wygradzenia wykonać z siatki stalowej o oczkach 0,5 cm na 0,5 cm.

2. wykonać przepusty zapewniające możliwość migracji małych zwierząt na odcinku 2 (według kilometrażu wariantu 6 czerwonego):

- w ok. km 10+050,
- w ok. km 10+431,
- w ok. km 11+051,
- w ok. km 11+365,
- w ok. km 11+894.

Minimalne parametry strefy dostępnej dla zwierząt: szerokość suchych pól >1 m dla każdej z pól, wysokość z poziomu półki >1,5 m, współczynnik ciasnoty >0,07. Stałe wygradzenia herpetologiczne należy szczelnie połączyć z przyczółkami przepustów.”;

24. uchylam punkt III.3.6) decyzji i w tym zakresie orzekam:

„W celu zapewnienia możliwości migracji zwierząt dużych wykonać przejścia zlokalizowane w:

a) wg kilometrażu w odcinku 2, wariant 6 czerwony:

- ok. km 1+500 – przejście górne o minimalnej szerokości 35 m,
- 5+170,00 – przejście górne o minimalnej szerokości 35 m,
- 12+516,10 – przejście dolne zintegrowane z ciekim o minimalnej wysokości 5 m i współczynniku ciasnoty min. 0,7, elementy konstrukcji w postaci przyczółków i podpór obiektu należy zlokalizować poza granicami użytku ekologicznego (PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992),
- 19+600,00 – przejście górne o minimalnej szerokości 35 m,
- ok. km 25+500 – przejście górne nad trasą S-10 oraz linią kolejową nr 18 o minimalnej szerokości 40 m,
- 30+970,00 – przejście górne o minimalnej szerokości 35 m,
- 38+426,43 - przejście górne o minimalnej szerokości 35 m,

b) wg kilometrażu w odcinku 3, wariant 1 niebieski:

- ok. km 9+300 – przejście górne o minimalnej szerokości 35 m.

Przejścia dla zwierząt dużych wykonać o kącie najścia do 15%, kształtując właściwe naprowadzanie poprzez dostosowanie parametrów do warunków topograficznych.”;

25. uchylam punkt III.3.7) lit. c decyzji i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie;

26. uchylam punkt III.3.8) decyzji i w tym zakresie orzekam:

Przejścia dla zwierząt średnich i dużych (z wyjątkiem przejść w formie wiaduktu w ok. km 6+450 i 12+516,10 odcinek 2 wariantu 6 czerwonego) dodatkowo zagospodarować, uwzględniając uwarunkowania lokalne oraz w uzgodnieniu ze specjalistą przyrodnikiem, w tym:

- a) roślinność w obrębie najść, należy kształtować w postaci mozaiki roślinności trawiastej, krzewiastej i drzewiastej, uwzględniając uwarunkowania lokalne w rejonie przejścia, przy czym należy zapewnić szczelne osłonięcie konstrukcji przejścia, a także w miejscach stwierdzonych siedlisk chiropterofauny dostosować nasadzenia do potrzeb przemieszczania się nietoperzy w postaci rzędowych nasadzeń drzew i wysokich krzewów. Ponadto w przypadku przejść górnych najścia doprowadzić do ściany lasu,
- b) w ramach wprowadzania zieleni w obrębie przejść stosować roślinność gatunków rodzimych, o owocach mało atrakcyjnych dla ptaków,
- c) zieleń wprowadzona w obrębie przejść dla zwierząt nie może powodować zmniejszenia lub zasłonięcia światła przejść,
- d) konstrukcje przejść zaprojektować w taki sposób, aby powierzchnie betonowe (np. przyczółków) były w najwyższym stopniu osłonięte warstwą ziemi i roślinnością osłonową,
- e) w miarę możliwości nie regulować naturalnej linii rzek i innych cieków zlokalizowanych w świetle przejść, a ewentualne umocnienia ich koryt ograniczyć do niezbędnego minimum, a do ich wykonania stosować materiały naturalne, np. kamień otoczak, wiklina, kieszki faszynowe, przy czym nie należy stosować gabionów,
- f) w obszarze przejść na terenie najść, nie lokalizować skarp o nachyleniu przekraczającym 15°, obiektów lub barier utrudniających przekroczenie przez zwierzęta bądź odstraszaających zwierzęta,
- g) do umacniania stoków skarp oporowych i innych stromych nasypów preferować wykorzystanie geosyntetyków wraz z trawiastą pokrywą roślinną, unikając litego betonowania skarp,
- h) w celu unaturalnienia powierzchni przejść oraz najść (a także wykluczenia możliwości nieuprawnionych przejazdów pojazdów mechanicznych) zastosować kilka do kilkunastu karp korzeniowych i głazów, umieszczając je w sposób nieograniczający możliwości migracji zwierząt oraz częściowo wkopać w grunt,
- i) zastosować drewniane (o naturalnej barwie) ekrany przeciwoślusieniowe o wysokości min. 2,4 m w obrębie obiektów przejść oraz co najmniej na całej długości najść na przejściach,
- j) system ekranów (płotków) przeciwoślusieniowych, montowanych na przejściach dla zwierząt szczelnie połączyć z systemem ogrodzenia drogi.

Przejścia dla zwierząt zintegrowane z ciekami należy wykonywać pod nadzorem przyrodniczym uwzględniając poniższe warunki:

- a) nie należy regulować naturalnej linii rzeki Zielona Struga w ok. km 31+480 oraz cieku Struga Młyńska w ok. km 12+516,10 (użytek ekologiczny PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992) według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego,
- b) prace związane z budową przejść dla zwierząt, prowadzone w obszarze rzeki Zielone Struga w ok. km 31+480 oraz w obszarze użytku ekologicznego (ciek Struga Młyńska w ok. km 12+516,10; według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego) prowadzić poza okresem rozrodu bobra i wydry, czyli od początku września do końca lutego, zaś likwidacja żeremia, jeśli zaistnieje taka konieczność, powinna nastąpić w terminie od 1 marca do 15 kwietnia albo od 1 sierpnia do końca października,
- c) prace polegające na przełożeniu cieków (oprócz cieków w ok. km 12+516,10 i 31+480) i rowów melioracyjnych prowadzić pod nadzorem przyrodniczym, według następujących zasad:
 - wykonać nowy odcinek koryta cieku,
 - włączyć nowopowstały odcinek do naturalnego koryta cieku,

- odciąć stary fragment koryta (w pierwszej kolejności od strony górnego odcinka ciek) poprzez zastosowanie przegrody ziemno-gruntowej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości przepływu wody w nowopowstałym odcinku koryta ciek,
- stopniowo obniżać poziom lustra wody w starym korycie (przy ciągłym odławianiu zwierząt), a następnie dokonać sprawdzenia dna, celem odłowienia zwierząt, które mogą być zagrzebane w mule. Zwierzęta należy przenieść pod nadzorem przyrodniczym do odpowiedniego dla danego gatunku siedliska (najlepiej do odcinka ciek położonego poniżej fragmentu objętego pracami).

W przypadku stałego przełożenia koryta przed jego ostateczną likwidacją ponownie spenetrować jego dno i odłowić napotkane w nim osobniki, np. płazów. Zasypanie części przeznaczonej do likwidacji prowadzić jednostronnym frontem roboczym, wykorzystując ziemię pochodzącą z wykopu nowego koryta.

W przypadku zastosowania tymczasowego obiegu zastępczego należy przywrócić przepływ wody w starym korycie, powtarzając sposób prowadzenia prac.

Przekładanie cieków wykonać poza okresem rozrodczym płazów, za który przyjąć należy okres od 15 marca do końca czerwca.”

27. uchylam punkt III.3.13) decyzji i w tym zakresie umarzam postępowanie organu I instancji;

28. uchylam punkt IV. decyzji i w tym zakresie orzekam:

1. „W ramach kompensacji za zniszczone siedliska lęgowe ptaków wykorzystujących dziuple, zamontować łącznie 541 skrzynek lęgowych: 159 typu A dla bogatki, czarnogłówki, czubatki, mazurka, wróbla, 231 typu A1 dla sosnowki i modraszki, 69 typu B dla kowalika i szpaka, 4 typu D dla siniaka, 4 typu E dla gagoła, 9 typu P dla kopciuszka i pleszki, 60 typu „pełzacz” dla pełzacza, 1 typu „dudek” dla dudka oraz 5 koszy dla uszatki oraz w ramach kompensacji za zniszczone siedliska lęgowe kruka wykonać 4 platformy lęgowe dla kruka:

a) Skrzynki lęgowe typu A:

- wewnętrzny wymiar dna: 11 × 11 cm,
- głębokość od wlotu do dna: 21 cm,
- średnica otworu wlotowego: 3,3 cm,
- długość otworu wlotowego: 6 cm (potrójna deska zabezpieczająca przed drapieżnikami),
- grubość przedniej ścianki: 4 cm,
- rozwieszać na drzewostanach zarówno liściastych, jak i iglastych, gdzie brakuje naturalnych dziupli, w lesie w odległościach nie mniejszych niż 30 m pomiędzy skrzynkami tego samego typu. Można zawieszać je w parkach i ogrodach przydomowych. Zalecane jest wieszanie skrzynek w rozproszeniu oraz równomiernie. Skrzynki powinny być wieszane co najmniej 4 m nad ziemią.

b) Skrzynki lęgowe typu A1:

- wewnętrzny wymiar dna: 11 × 11 cm,
- głębokość od wlotu do dna: 21 cm,
- średnica otworu wlotowego: 2,8 cm,
- długość otworu wlotowego: 6 cm (potrójna deska zabezpieczająca przed drapieżnikami),
- grubość przedniej ścianki: 4 cm,
- rozwieszać w drzewostanach, zarówno liściastych, jak i iglastych. Można zawieszać je w parkach i ogrodach przydomowych. Można je wieszać na przemian w proporcjach 1 (A1)

do 5 (A). Skrzynki powinny być wieszane co najmniej 4 m nad ziemią.

c) Skrzynki lęgowe typu B:

- wewnętrzny wymiar dna: 14×14 cm,
- głębokość od wlotu do dna: 26 cm,
- średnica otworu wlotowego: 4,7 cm,
- długość otworu wlotowego: 6 cm (potrójna deska zabezpieczająca przed drapieżnikami),
- grubość przedniej ścianki: 4 cm,
- rozwieszać na drzewach, budynkach lub słupach na wysokości 3 - 5 m w pobliżu rozległych terenów otwartych - łąk, pól, trawników.

d) Skrzynki lęgowe typu E:

- wewnętrzny wymiar dna: 25×25 cm,
- głębokość od wlotu do dna: 50 cm,
- średnica otworu wlotowego: 15 cm,
- długość otworu wlotowego: 6 cm (potrójna deska zabezpieczająca przed drapieżnikami),
- grubość przedniej ścianki: 4 cm,
- na przedniej ściance, od środka poniżej wlotu zamontować siatkę metalową lub drewnianą drabinkę, w celu ułatwienia pisklętom opuszczenia skrzynki,
- dla gągoła budki rozwiesić w pobliżu zbiorników lub cieków wodnych. Wysokość wieszania od 3 m (w miejscach niedostępnych dla drapieżników) do 8 m,
- na dno nasypać kilkucentymetrową warstwę ściółki. Mogą nią być: trociny, kora, próchno itp.

e) Skrzynki lęgowe typu D:

- wewnętrzny wymiar dna: 17×17 cm,
- głębokość od wlotu do dna: 27 cm,
- średnica otworu wlotowego: 8,5 cm,
- długość otworu wlotowego: 4 cm,
- grubość przedniej ścianki: 4 cm,
- rozwieszać w drzewostanach zarówno liściastych, jak i iglastych, gdzie brakuje naturalnych dziupli. Skrzynki powinny być wieszane co najmniej 4 m nad ziemią.

f) Skrzynki lęgowe typu „dudek”:

- wewnętrzny wymiar dna: 16×16 cm,
- głębokość od wlotu do dna: 31 cm,
- średnica otworu wlotowego: 5,5 cm,
- długość otworu wlotowego: 6 cm (potrójna deska zabezpieczająca przed drapieżnikami),
- grubość przedniej ścianki: 4 cm,
- rozwieszać nisko, na wysokości ok. 1,5 m w celu ograniczenia konkurencji ze strony szpaków i wróbli lub powyżej 4 - 5 m. W obu przypadkach skrzynki wieszać w miejscach ustronnych, blisko skraju terenów otwartych, ale tak aby były osłonięte krzewami. Na dno nasypać kilkucentymetrową warstwę trocin lub próchna.

g) Skrzynki lęgowe typu „pełzacz”:

- wysokość: 40 cm,
- szerokość: 19 cm,
- długość: 18 cm,
- wymiary otworu wlotowego: $6 \times 2,7$ cm,

- rozwieszać w drzewostanach, zarówno liściastych, jak i iglastych. Można zawieszać je w parkach i ogrodach przydomowych. Skrzynki powinny być wieszane co najmniej 4 m nad ziemią.

h) Skrzynki lęgowe typu P:

- wewnętrzny wymiar dna: 12 × 12 cm,
- wysokość tylnej ścianki: 16 cm,
- wysokość przedniej ścianki: 5 cm,
- szczelina między przednią ścianką a daszkiem: 3,5 cm,
- daszek: 20 × 20 cm,
- rozwieszać w drzewostanach, zarówno liściastych, jak i iglastych. Można zawieszać je w parkach i ogrodach przydomowych. Skrzynki powinny być wieszane co najmniej 4 m nad ziemią.

i) Kosze dla uszatki:

- średnica: 35 cm,
- wysokość 15 cm,
- kosz wykonany z wikliny,
- kosz wypełnić materiałem naturalnym w terenie przed jego zamontowaniem, głównie gałęziami, liśćmi, trawą, korą, igliwem,
- zawiesić w obrębie lasów iglastych, w sąsiedztwie terenów otwartych, w górnej części korony drzewa, blisko pnia głównego.

j) Platformy lęgowe dla kruka:

- o wymiarach minimum 80 × 80 cm × 18 cm,
- powinny składać się z drewnianej kratownicy z 8 krawędziaków (4 szt. × 4 szt.) o wymiarach w przekroju poprzecznym minimum 4 cm × 4 cm połączonych nierdzewnymi wkrętami i od spodu scalonych ocynkowaną siatką o drobnych oczkach nie większych jak 2 × 2 cm. Od góry do kratownicy przymocować ocynkowanym drutem „wieniec” o średnicy minimum 70 cm wypleciony w warstwie spodniej (od strony kratownicy) z drobniejszych gałązek świerka i w warstwie wierzchniej z gałązek dęba, graba lub buka. Do wyplatania wieńca należy użyć materiałów naturalnych (gałęzie w stanie świeżym), na grubość/wysokość minimum 25 cm,
- zamocować na wierzchołku drzewa w sposób trwały i zarazem elastyczny za pomocą ocynkowanego drutu do najwyższych gałęzi korony drzewa, przy czym wymagane jest pozostawienie wyraźnie górującego minimum 1 metr nad gniazdem 1 okrzęsane go wierzchołka, tzw. „grzędy” lub wykonanie z impregnowanych palików średnicy minimum 5 cm siedziska w kształcie odwróconej litery „L”,
- dno platformy wypełnić w następującej kolejności: grubymi zrębkami, darnią traw i drobnymi gałęziami.

Skrzynki lęgowe dla ptaków zawiesić, wykonać i odpowiednio zabezpieczyć przed niekorzystnymi czynnikami atmosferycznymi, w szczególności:

- skrzynki lęgowe muszą mieć otwieraną przednią ściankę, aby umożliwić czyszczenie ich wnętrza,
- skrzynki lęgowe wykonać solidnie i szczelnie z trocinobetonu lub desek drewnianych grubości 2 - 4 cm zabezpieczonych przed deprecjacją drewna impregnatem nieszkodliwym dla ptaków,
- skrzynki lęgowe wieszane na drzewach powinny posiadać listwy tylne o grubości 2,5 cm z

nawierconymi otworami pod gwoździe.

Skrzynki lęgowe dla ww. gatunków ptaków, kosze dla uszatki oraz platformy dla kruka powinny być wieszane w rejonie do 10 km od inwestycji, w odległościach co najmniej 100 m między budkami tego samego typu (nie dotyczy skrzynek typu A, A1, B). Zastosowanie ich na terenie Lasów Państwowych powinno mieć miejsce w oddziałach leśnych, gdzie w okresie 30-letniej żywotności siedlisk zastępczych nie będą dokonywane rębnie, mogące wpłynąć na ich skuteczność. Wybór dokładnej lokalizacji skrzynek ustalić z właściwym miejscowo nadleśnictwem oraz przeprowadzić pod nadzorem specjalisty przyrodnika - ornitologa.

Skrzynki lęgowe, kosze dla uszatki oraz platformy dla kruka zamontować poza okresem lęgowym ptaków przypadającym od 1 marca do 31 sierpnia, w ciągu 1 roku od dnia uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej.

Corocznie, przez okres 6 lat, czyścić zamontowane skrzynki lęgowe dla ptaków w okresie pomiędzy 16 października a 28 lutego, dokonując niezbędnych napraw lub uzupełniając stwierdzone ubytki. Po tym okresie coroczną kontrolę budek przekazać właściwemu miejscowo nadleśnictwu.”

2. „W ramach kompensacji za utracone siedliska gatunków nietoperzy, zapewnić wykonanie siedlisk zastępczych w postaci skrzynek rozrodczych dla nietoperzy typu Stratmann. W rejonie niezajętym pod inwestycję i w miejscu umożliwiającym bezpieczne wykorzystanie skrzynek przez nietoperze, zamieścić co najmniej w 3 miejscach po 10 skrzynek dla nietoperzy, których sposób wykonania i charakter powinien uwzględniać znaczenie niszczonego siedliska. Szczegółowy sposób wykonania oraz lokalizację skrzynek, uzgodnić ze specjalistą przyrodnikiem - chiropterologiem, a w razie potrzeby liczbę skrzynek należy odpowiednio zwiększyć, uwzględniając faktyczną wielkość populacji nietoperzy, której siedliska ulegną zniszczeniu. Zastosowanie ich na terenie Lasów Państwowych powinno mieć miejsce w oddziałach leśnych, gdzie w okresie 30-letniej żywotności siedlisk zastępczych nie będą dokonywane rębnie, mogące wpłynąć na ich skuteczność.

Corocznie, przez okres 6 lat, czyścić zamontowane skrzynki lęgowe dla nietoperzy w okresie pomiędzy 16 października a 28 lutego, dokonując niezbędnych napraw lub uzupełniając stwierdzone ubytki. Po tym okresie coroczną kontrolę skrzynek przekazać właściwemu miejscowo nadleśnictwu.”

3. „Z uwagi na zniszczenie siedlisk (w tym zbiorników, będących miejscami rozrodu płazów) w ok. km 8+550 i 31+890 (odcinek 2, wariant 6 czerwony), zapewnić wykonanie siedlisk zastępczych w postaci trwałych sztucznych zbiorników wodnych w ok. km: 8+550 (para zbiorników – po północnej i południowej stronie trasy S-10), 11+000 (zbiornik po południowej stronie trasy S-10, będący parą dla stanowisk po stronie północnej), 31+890 (para zbiorników – po północnej i południowej stronie trasy S-10). Siedliska zastępcze utworzyć poza liniami technicznej infrastruktury drogi i na zewnątrz od linii wygrodzeń stałych. Szczegółową lokalizację zbiorników ustalić ze specjalistą przyrodnikiem - herpetologiem, uwzględniając lokalizację niszczonych siedlisk oraz uwarunkowania lokalne. Każdy z utworzonych zbiorników będzie miał powierzchnię nie mniejszą niż siedlisko (zbiornik) podlegające likwidacji (dla którego kompensację stanowi dane siedlisko zastępcze), tj. min. 243 m² dla każdego ze zbiorników stanowiących siedlisko zastępcze w ok. km 8+500 oraz min. 120 m² dla każdego ze zbiorników stanowiących siedlisko zastępcze w ok. km 31+890. Dodatkowy zbiornik w ok. km 11+000 będzie miał powierzchnię porównywalną do stwierdzonych stanowisk nr 10 i 11. Pochylenie skarp/dna od strony dostępnego dla płazów terenu wyniesie 1:5. Szerokość korzystnej dla płazów płycizny (do 30 cm głębokości) wyniesie będzie około 1,5 m. Głębokość zbiornika będzie zmienna i osiągnie w najgłębszym miejscu 1,5 m. Skarpy od strony drogi będą miały pochylenie 1:1,5, a teren będzie dodatkowo wygrodzony z zastosowaniem wygrodzenia herpetologicznego. Wykonane zbiorniki zostaną wstępnie napełnione

wodą i zaszczepione mikroorganizmami z właściwego siedliska zastępowanego. Szczepienie odbędzie się poprzez przeniesienie 20 do 40 litrów żywego namułu. Zbiorniki zostaną pozostawione do naturalnej sukcesji roślin. Zbiorniki wykonać w sezonie wegetacyjnym poprzedzającym rozpoczęcie prac budowlanych.”

4. „Z uwagi na obecność wyznaczonych stref ochrony miejsc gniazdowania bielika w zasięgu oddziaływania inwestycji, w oparciu o informacje dotyczące faktycznego zasiedlenia stref z okresu ostatnich 3 lat (względem terminu faktycznego rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia), przyjąć następujące rozwiązania:

- a) nie należy ingerować w strefy ochrony w okresie lęgowym gatunku, który w przypadku bielika trwa od 1 stycznia do 31 lipca,
- b) w sytuacji koniecznego naruszenia zasiedlonej (co najmniej w jednym z sezonów w okresie ostatnich 3 lat) strefy ochrony, z uwagi na istotne ryzyko porzucenia gniazda, przed ww. naruszeniem wyznaczonej strefy ochrony gatunku, zapewnić wykonanie kompensacji poprzez montaż na terenie leśnym platformy lęgowej dla gatunku (w miejscu uzgodnionym z właściwym miejscowo nadleśnictwem, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz specjalistą przyrodnikiem - ornitologiem).

Szczegółowy sposób i zakres przyjętych rozwiązań musi uwzględniać informacje dotyczące faktycznego zasiedlenia w oparciu o dane pochodzące z przeprowadzonego monitoringu.”

5. „W ramach kompensacji planowanej wycinki drzew i krzewów, wykonać nasadzenia zastępcze w postaci zieleni dogęszczającej, zieleni naprowadzającej oraz zieleni krajobrazowej. Dobór gatunkowy roślin wykorzystanych do nasadzeń powinien nawiązywać do struktury przestrzennej i gatunkowej otaczającego terenu. Należy wykorzystać gatunki rodzime.”
6. „W ramach kompensacji za zniszczone siedliska gadów należy ukształtować mikrosiedliska w ok. km (według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego):
- 12+150 (obustronnie)
 - 14+450 (strona południowa trasy S-10)
 - 16+475 (strona północna trasy S-10)
 - 18+850 (obustronnie)
 - 20+450 (obustronnie).

Mikrosiedliska pod nadzorem specjalisty przyrodnika (herpetologiem) usytuować w strefie ekotonu, z dobrze wykształconą roślinnością do wysokości maksymalnie ok. 0,5 m, w miejscach dobrze doświetlonych i takich, które nie będą szybko zarastać. Za dogodne sztuczne mikrosiedliska uznaje się sterty pni i gałęzi o optymalnych wymiarach 3 m szerokości, 5 m długości i 1,5 m wysokości oraz sterty kamieni o optymalnej średnicy do 3 m. W miejscach stwierdzonych siedlisk gniewosza plamistego wykopać dół o głębokości ok. 1 m i wypełniony karpinami oraz większymi gałęziami, które tworzą wewnątrz takiej struktury puste przestrzenie, przysypany większymi kamieniami do poziomu gruntu, uwzględniając drobniejsze kamienie i niewielkie gałęzie lub liście/trociny (dla lepszej izolacji) wystające nad poziom gruntu. Liczba takich struktur powinna wynosić 5 szt. po jednej stronie drogi na każde stanowisko zastępcze na pow. mniejszej niż 0,5 ha. Wybór dokładnej lokalizacji ustalić z właściwym miejscowo nadleśnictwem.

W ciągu 6-letniego okresu funkcjonowania mikrosiedlisk w cyklach co 2 lata prowadzić prace utrzymaniowe - systematyczne wykaszac i odkrzaczac oraz uzupełniać sztuczne mikrosiedliska gałęziami i trocinami.”

7. „W związku z kolizją wariantu preferowanego przedsięwzięcia ze stanowiskiem gatunku borodzieja próchnika (*Ergates faber*) w ok. km 36+870 (według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego) na etapie wycinki drzew pod nadzorem specjalisty przyrodnika (entomologa) zabezpieczyć kłodę

drewna z otworami wylotowymi chrząszcza i odłożyć ją w sąsiednim drzewostanie, na terenie niezagrożonym pracami, w miejscu uzgodnionym z właściwym miejscowo nadleśnictwem. Zabezpieczyć należy odziomkową część kłody, z częścią karpiny. Kłodę umieścić w pierwotnej orientacji opartą i podwieszoną o zdrowe drzewo.”;

29. uchylam punkt V.1. decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Zapewnić nadzór przyrodniczy w czasie realizacji inwestycji, w którego skład będą wchodzić specjaliści z zakresu m.in.: ornitologii, botaniki, entomologii, chiropterologii, herpetologii. Do zadań nadzoru należeć będzie w szczególności:

- a) ustalanie lokalizacji zaplecza budowy w taki sposób, aby nie powodować naruszenia cennych siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków chronionych, korytarzy migracji oraz stref ochrony miejsc gniazdowania ptaków,
- b) kontrola sposobu wykonania i lokalizacji wygradzeń tymczasowych oraz wygradzeń zabezpieczających,
- c) kontrola terenu (przed rozpoczęciem prac) pod kątem obecności siedlisk i osobników gatunków, w tym płazów (wraz z ewentualnym przemieszczaniem osobników poza teren planowanych robót) oraz zwierząt migrujących, w tym w odniesieniu do niszczonych siedlisk gatunków chronionych,
- d) nadzór nad odhumusowaniem, wycinką oraz rozbiórką budynków,
- e) uzgodnienie w zakresie zagospodarowania obiektów pełniących funkcje przejść dla zwierząt i nadzór nad ww. zagospodarowaniem przejść,
- f) uzgodnienie i nadzór w zakresie sposobu oraz prawidłowości realizacji siedlisk zastępczych (w tym dla płazów, ptaków oraz nietoperzy),
- g) ewentualne określanie potrzeby podjęcia dodatkowych działań zabezpieczających i/lub minimalizujących w zależności od stwierdzonych uwarunkowań lokalnych,
- h) nadzór nad realizacją obiektu w km 12+500 (odcinek 2, wariant 6 czerwony), zlokalizowanego w rejonie użytku ekologicznego w celu zapewnienia utrzymania funkcji i integralności ww. użytku ekologicznego,
- i) kontrola terenu pod kątem występowania inwazyjnych gatunków roślin i w razie ich stwierdzenia podjęcie działań mających na celu ich likwidację,
- j) kontrola wycinanych pni drzew pod kątem występowania rzadkich, chronionych gatunków porostów,
- k) w przypadku konieczności usunięcia lub przeniesienia osobników chronionego gatunku z terenu budowy, wskazanie konieczności uzyskania przez inwestora zezwolenia na derogację z zakresu ochrony gatunkowej, wynikające z przepisów art. 56 ustawy o ochronie przyrody.”;

30. uchylam punkt V.2. decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Zapewnić wykonanie monitoringu porealizacyjnego, po zakończeniu wszystkich prac, w drugim, czwartym oraz szóstym roku po oddaniu inwestycji do eksploatacji w zakresie skuteczności przyjętych rozwiązań, w tym działań kompensujących w następującym zakresie:

- a) zasiedlenia skrzynek (siedlisk zastępczych) dla nietoperzy, prowadząc bezpośrednie kontrole skrzynek w okresie od początku maja do końca sierpnia oraz w oparciu o badania z wykorzystaniem detektora ultradźwiękowego,
- b) zasiedlenia skrzynek dla ptaków (monitoring przeprowadzić tylko w drugim roku po oddaniu inwestycji do eksploatacji),
- c) kontroli stanowisk bielika w okresie lotów godowych oraz przygotowania gniazda w okresie styczeń - luty, w szczególności w odniesieniu do stref ochrony wyznaczonych w zasięgu oddziaływania inwestycji, celem zweryfikowania czy stare gniazdo lub jego nowy odpowiednik

w istniejącej strefie jest nadal przydatne dla pary ptaków. Po potwierdzeniu zachowań lęgowych związanych z monitorowaną strefą przerwać obserwacje bezpośrednie. W późniejszej części okresu lęgowego obserwacje prowadzić spoza granic stref ochronnych, celem określenia występowania ptaków noszących pokarm do gniazda oraz obecności młodych osobników. Kontrolę udatności lęgów przeprowadzić między 10 a 30 czerwcem,

- d) zasiedlenia zbiorników zastępczych przez płazy oraz stanu ww. zbiorników, który prowadzić w okresie aktywności i rozrodu płazów,
- e) wykorzystania zrealizowanych przejść dla zwierząt oraz skuteczności urządzeń zapobiegających wtargnięciu zwierząt na drogę, z uwzględnieniem:
 - identyfikacji gatunków i określenia liczby osobników przechodzących przez obiekt poprzez rejestrację tropów na: specjalnie przygotowanych powierzchniach pokrytych piaskiem, transektach na śniegu na całej powierzchni przejścia, na śniegu lub piasku na transektach w otoczeniu przejścia,
 - rejestrację przechodzących zwierząt przy użyciu aparatów fotograficznych i kamer wideo wykorzystujących podczerwień, uruchamianych przy pomocy czujników ruchu i przy użyciu elektronicznych liczników zdarzeń,
 - identyfikacji uszkodzeń roślinności przez zwierzęta na przejściach, wyszukiwanie i identyfikacja odchodów, wydeptanych ścieżek itp. w celu potwierdzenia obecności zwierząt i określenia gatunku,
 - pozyskania informacji od lokalnej administracji leśnej, myśliwych, naukowców.

Szczegółowy sposób i zakres monitoringu dostosować do uwarunkowań lokalnych, w tym docelowej grupy zwierząt, dla której wykonane zostało przejście, a także aktualnych dobrych praktyk w przedmiotowym zakresie w ustaleniu ze specjalistą przyrodnikiem,

- f) śmiertelności zwierząt na całym przebiegu inwestycji wraz z uwzględnieniem śmiertelności na drodze krajowej nr 10 oraz linii kolejowej nr 18 na odcinku od ok. km 23+500 do 29+000 (według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego),
- g) udatności nasadzeń zieleni (z udziałem eksperta botanika), uwzględniając wprowadzenie dosadzeń w razie wystąpienia ubytków w drzewostanie.

Propozycję metodyki prowadzenia monitoringu porealizacyjnego należy przedstawić do akceptacji Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Coroczne sprawozdania z kontroli należy przekazywać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz do wiadomości Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, w terminie dwóch miesięcy od zakończenia cyklu kontroli w danym okresie monitoringowym. Końcowe sprawozdanie z przeprowadzonego monitoringu porealizacyjnego zawierające zbiorcze zestawienie zebranych wyników wraz z ich interpretacją, należy przekazać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz do wiadomości Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, w terminie trzech miesięcy od zakończenia ostatniego cyklu kontroli w ostatnim okresie monitoringowym.”;

31. uchylam punkt VII. decyzji i w tym zakresie orzekam:

„Przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 ze zm.), w szczególności uwzględniając:

1. ochronę klimatu akustycznego,

2. sposobów odwodnień,
3. lokalizację zapleczy budowy, baz materiałowo-sprzętowych, baz technicznych i dróg serwisowych,
4. sposobów przejść przez cieki z określeniem czy koryto będzie przełożone tymczasowo czy na stałe i weryfikację przyjętych działań minimalizujących,
5. inwentaryzację ichtiofauny, w tym możliwej obecności minoga w rzece Zielona Struga w terminie zgodnym z wytycznymi monitoringu GIOŚ,
6. inwentaryzację ptaków w terminie 1 lutego – 31 sierpień wraz z weryfikacją zaplanowanych działań kompensacyjnych oraz rozważeniem ich rozszerzenia o montaż FireFly na przebudowywanych liniach wysokiego napięcia, natomiast na liniach średniego i niskiego napięcia zabezpieczenie słupów np. poprzez odpowiednie izolatory,
7. analizę zasiedlenia stref ochrony bielika, występujących w granicach oddziaływania przedsięwzięcia, z okresu ostatnich 3 lat,
8. inwentaryzację wiosennych tras migracji płazów wraz z weryfikacją stanowisk rozrodczych oraz zaplanowanych rozwiązań minimalizujących i kompensujących, w tym określenie powierzchni zbiornika zastępczego dla płazów w ok. km 11+000 oraz wskazanie dokładnej lokalizacji wszystkich zbiorników kompensacyjnych dla płazów,
9. wskazanie miejsc i skali nasadzeń zastępczych wraz z określeniem wytycznych jakie musi spełniać materiał roślinny oraz wymagań jak należy go prawidłowo sadzić,
10. zagospodarowanie przejścia dla średnich zwierząt w formie wiaduktu w ciągu drogi ekspresowej S-10 nad linią kolejową nr 201 w ok. km 6+450 w celu zapewnienia skutecznej izolacji linii od powierzchni przejścia,
11. uszczegółowienie lokalizacji oraz dokładnych parametrów przejść dla dużych zwierząt wskazanych ok. km 1+500, ok. km 25+500 według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego oraz ok. km 9+300 według kilometrażu odcinka 3 wariantu 1 niebieskiego,
12. całoroczną inwentaryzację ssaków kopytnych oraz wilka wykonaną w terminie zgodnym z wytycznymi monitoringu GIOŚ oraz weryfikację prawidłowości przyjętych minimalnych parametrów dużych przejść dla zwierząt,
13. zbadanie ewentualnej kolizji z pomnikiem przyrody (PL.ZIPOP.1393.PP.0403083.1751) usytuowanym na działce o nr. ewidencyjnym 44/2 z określeniem działań minimalizujących,
14. zbadanie ewentualnej kolizji ze stanowiskiem kruszczyka rdzawoczerwonego (*Epipactis atrorubens*) znajdującym się nieopodal drogi pożarowej nr 1 (N53° 03' 25.7" E18° 10' 24.0") z określeniem działań minimalizujących,
15. inwentaryzację szlaków migracji chiropterofauny, uwzględniając m.in. możliwość zwiększenia wysokości ekranów przeciwośnieniowych, szczególnie na przejściu w ok. km 12+516,10,
16. weryfikację lokalizacji planowanych zbiorników retencyjnych między km 10+900 a km 11+200.”

32. w pozostałym zakresie utrzymuję decyzję w mocy.

UZASADNIENIE

Cytowaną w sentencji decyzją nr 7/2020 z dnia 24 lutego 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.44, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, dalej RDOŚ w Bydgoszczy, określił środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia pod nazwą: „Budowa drogi ekspresowej S-10 na odcinku Bydgoszcz – Toruń”. Decyzja ta została sprostowana

postanowieniem RDOŚ w Bydgoszczy z dnia 26 marca 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.49, prostującym z urzędu oczywistą omyłkę pisarską.

W dniu 5 marca 2020 r. Gmina Miasta Toruń reprezentowana przez Prezydenta Miasta Torunia złożyła odwołanie w części, tj. w zakresie dotyczącym drugiego węzła na odcinku trzecim przedsięwzięcia (Węzeł Podgórz), w dniu 9 marca 2020 r. Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. reprezentowane przez Prezesa [REDAKTOWANE] i Prokurenta [REDAKTOWANE] w dniu 9 marca 2020 r. odwołanie wniósł [REDAKTOWANE] w dniu 9 marca 2020 r. odwołanie wniósł Wojskowe Koło Łowieckie Nr 250 „MIŚ” w Bydgoszczy, dalej WKŁ MIŚ, reprezentowane przez [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] w dniu 9 marca 2020 r. odwołanie wniósł Drobex-Agro Sp. z o.o. reprezentowana przez Prezesa Zarządu [REDAKTOWANE] w dniu 10 marca 2020 r. odwołanie wniósł [REDAKTOWANE] w dniu 10 marca 2020 r. Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Solcu Kujawskim reprezentowany przez Prezesa Zarządu [REDAKTOWANE] w dniu 20 marca 2020 r. odwołanie wniósł Nadleśnictwo Solec Kujawski reprezentowane przez Nadleśniczego Jakuba Siedleckiego. Odwołania zostały złożone w terminie ustawowym.

Odwołania od powyższej decyzji RDOŚ w Bydgoszczy wniósł także inne osoby fizyczne i organizacje. W stosunku do osób, którym nie przysługuje przymiot strony postępowania w przedmiotowej sprawie Generalny Dyrektor Ochrony Środowisk, dalej GDOŚ, na podstawie art. 138 § 1 pkt 3 Kpa, odrębną decyzją umorzył postępowanie odwoławcze. Natomiast wnioski, których braki formalnoprawne nie zostały uzupełnione, pozostawiono bez rozpoznania.

Gmina Miasta Toruń wniósł odwołanie od decyzji w części, tj. w zakresie dotyczącym drugiego węzła na odcinku trzecim przedsięwzięcia (Węzeł Podgórz), zarzucając skarżonej decyzji naruszenie:

1. art. 7 Kpa, poprzez niepodjęcie wszelkich niezbędnych działań koniecznych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu obywateli - zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej, zaś w przedmiotowej decyzji oparto się na raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, dalej *raport oos*, który nie zawierał pełnej ilości wariantów przedsięwzięcia, co tym samym skutkowało okolicznością, że organ nie zbadał kompleksowo stanu faktycznego sprawy,
2. art. 80 Kpa poprzez przyjęcie za wiarygodny dowód – raport oos, który nie spełniał ustawowych kryteriów przewidzianych dla tego typu dokumentów i na jego podstawie dokonanie rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy – co stanowi rażące przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodu,
3. art. 107 § 3 Kpa, poprzez niewskazanie przez RDOŚ w Bydgoszczy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oceny wariantu pierwszego, tj. przebiegu drogi zgodnego ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Torunia (uchwały Rady Miasta Torunia: nr 512/2000 z dnia 27 lipca 2000 r., nr 1032/06 z dnia 18 maja 2006 r., nr 850/18 z dnia 25 dnia 2018 r.), oraz z polityką przestrzenną województwa, co potwierdzają plany zagospodarowania przestrzennego województwa (uchwała nr XI/125/03 Sejmiku Województwa Kuj.-Pom. z dnia 26 czerwca 2003 r. i uchwała nr 14/588/18 Zarządu Województwa Kuj.-Pom. z dnia 12 kwietnia 2018 r.),
4. art. 107 § 3 Kpa mającego istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na braku odniesienia się wprost w uzasadnieniu decyzji do postulowanego przez skarżącego wariantu przebiegu drogi (tj. wariantu I – połączenie Torunia z drogą S-10 poprzez trasę staromostową), a więc adekwatnego do zamierzenia inwestycyjnego, jakim jest przedsięwzięcie obejmujące

rozbudowę istniejącej sieci drogowej,

5. art. 77 § 1 Kpa w związku z art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a i b) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405, ze zm.), dalej ustawa ooś, z racji tego, że organ uchybił tym przepisom nie uzupełniając raportu ooś o wariant przebiegu drogi wyprowadzający ruch uwzględniający zarówno relacje z obszarem Natura 2000, jak i zgodny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Toruń. W konsekwencji organ nie przeprowadził pełnej analizy wpływu na środowisko rozwiązań alternatywnych i wydał decyzję w oparciu o raport ooś niezgodny z art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a i b ustawy ooś,
6. art. 37 pkt 1 i 2 ustawy ooś, polegający na braku analizy uwag i wniosków skarżącego oraz pozostałych stron, oraz nie odniesieniu się do nich w uzasadnieniu decyzji, które to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy,
7. art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a i b ustawy ooś, bowiem w ocenie skarżącego, decyzja została wydana w oparciu o raport ooś zawierający mniejszą ilość wariantów przedsięwzięcia aniżeli wymagana ustawą, a ponadto uznania przez organ, że „wariant zerowy” stanowi wariant wymagany art. 66 ustawy ooś, co skutkowało wydaniem decyzji na podstawie nieprawidłowo przeprowadzonej analizy wariantów.

W związku z tego rodzaju naruszeniami wniesiono o uchylenie powyższej decyzji w części dotyczącej wyboru wariantu przedsięwzięcia dla drugiego węzła na odcinku trzecim (węzeł Podgórz) i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

██████████ i ██████████ w odwołaniach podnoszą następujące uwagi i zastrzeżenia:

8. naruszenie obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności przepisów Konstytucji RP, poprzez nieuwzględnienie przy wydawaniu przedmiotowej decyzji interesów właścicieli nieruchomości znajdujących się w strefie oddziaływania planowanej inwestycji, w tym w szczególności dopuszczenie do nieodwracalnej degradacji środowiska naturalnego, będącego podstawą ich funkcjonowania,
9. w decyzji zignorowane zostały istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich,
10. realizacja inwestycji w wybranym wariantie spowoduje zniszczenie cennych wartości przyrodniczych, w tym użytków ekologicznych i gatunków chronionych,
11. w raporcie ooś i kwestionowanej decyzji nie dokonano rzetelnej i prawdziwej analizy oddziaływania inwestycji na warunki hydrologiczne, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji,
12. planowana droga stanowi potencjalne źródło niekorzystanego oddziaływania na środowisko wodne, w związku z czym skarżący żądają takiego określenia w decyzji obowiązków względem inwestora, czy też przebiegu inwestycji, które zagwarantują, że nie nastąpi stepowienie pól, wysychanie stawów, wysychanie studni, dostępna będzie woda do nawodnień.

W związku z powyższym odwołujący wnoszą o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie jej do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

WKŁ MIŚ w odwołaniu podniosło tożsame zarzuty jak [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] oraz dodatkowo wskazało, że:

13. zniszczenie obiektów hydrologicznych (źródłiska, stawy) pozbawi dostępu do wody dużej populacji dziko żyjącej zwierzyny,
14. na trasie przebiegu inwestycji znajdują się gniazda ptaków gatunków chronionych m.in. bielika i kruka.

Drobex-Agro Sp. z o.o. w odwołaniu i dalszych pismach procesowych podniosło następujące uwagi i zastrzeżenia:

15. skarżąca spółka kwestionuje stanowisko RDOŚ w Bydgoszczy, zawarte w piśmie z dnia 29 kwietnia 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.52, w którym organ I instancji przekazując całość akt sprawy do organu odwoławczego odniósł się do odwołania Drobex-Agro Sp. z o.o. W ocenie spółki, z pisma wynika brak wystarczającej wiedzy RDOŚ w Bydgoszczy na temat uwarunkowań przyrodniczych na planowanym przebiegu drogi na odcinku od km 10+500 do km 11+500, jak również zbagatelizowany został wpływ realizacji i eksploatacji drogi na funkcjonowanie zakładu należącego do skarżącego,
16. bliskie sąsiedztwo drogi ekspresowej S-10 w stosunku do wylęgarni drobiu firmy Drobex Agro Sp. z o.o. (w odległości około 70 m) spowoduje poważne zakłócenia w pracy urządzeń elektronicznych oraz negatywnie wpłynie na rozwój zarodków, z których wykluwają się pisklęta. Poziom automatyzacji i stopień zaawansowania technologicznego jest tak wysoki, że wszelka ingerencja w postaci wibracji czy drgań z drogi ekspresowej może w poważnym stopniu zaburzyć proces inkubacji zarodków, poprzez bardzo wysoki poziom ich zamierania. Zbyt bliskie sąsiedztwo drogi zwiększy ryzyko przemieszczania się różnych czynników chorobotwórczych za pośrednictwem środków transportu. Powyższe może wpłynąć na konieczność podjęcia decyzji o przeniesieniu zakładu na inny obszar, co wygeneruje ogromne koszty, jak również wpłynie na pracę firmy jako całości. Na poparcie swojego stanowiska spółka przedłożyła opinię producenta urządzeń do wylęgu piskląt Viscon Hatchery Automation (14 grudnia 2020 r.) oraz ekspertyzę opracowaną przez prof. dra hab. [REDAKTOWANE] z Katedry Biotechnologii i Genetyki Zwierząt Uniwersytetu Technologiczno – Przyrodniczego im. J.J. Śniadeckich w Bydgoszczy (27 listopad 2020 r.),
17. spółka proponuje przesunięcie przebiegu drogi ekspresowej S-10 w kierunku południowym o ok. 200-300 m na tereny po byłej zwirowni i nieużytków rolnych, co pozwoli ochronić cenne przyrodniczo tereny oraz źródłiska w miejscowości Makowiska i Rudy. W związku z tym przedłożyła ekspertyzę mgr inż. [REDAKTOWANE] „Korekta planowanego przebiegu drogi S-10 pomiędzy węzłami drogowymi Bydgoszcz Emilianowo i Solec”, która ich zdaniem pozwoli na całkowite ominięcie użytku ekologicznego od strony południowej,
18. przeprowadzenie S-10 w zaproponowanym wariantcie, tj. na terenie źródeł w Makowiskach, spowoduje zaburzenie przepływu wód oraz cieków, a ponadto może ograniczyć, w dłuższej perspektywie czasu, dostęp do źródła wody oraz zaopatrzenie w wodę zakładu wylęgowego oraz zlokalizowanych w Makowiskach ferm rodzicielskich i brojlerowych,
19. spółka stoi na stanowisku, że realizacja drogi spowoduje poprzeczne zablokowanie cieków, podczas gdy droga przebiega w kierunku zachód – wschód, a liczne źródła spływają do cieków wodnych w kierunku z południa na północ. Już sam ten fakt pokazuje, że wszelkie cieki wodne zostaną przecięte na odcinku 500 m, co rodzi ogromne zagrożenie dla terenów uzależnionych od tych źródeł,
20. brak uwzględnienia przez organ głosów sprzeciwu rolników, hodowców ryb, przedsiębiorców,

- którzy podnoszą argumenty stepowienia terenu i boją się o dalszy jego postęp,
21. spółka formułuje żądanie w przedmiocie wyrażenia przez GDOŚ stanowiska ws. znajdującego się w aktach sprawy dokumentu pn. „Korekta planowanego przebiegu drogi S-10 pomiędzy węzłami Bydgoszcz Emilianowo i Solec Kujawski” oraz dokumentu pn. „Propozycja korekty przebiegu drogi S-10 pomiędzy węzłami Bydgoszcz Emilianowo – Solec Kujawski” wraz z uwzględnieniem propozycji wykorzystania korytarza ścieżki drogi pożarowej nr 7 pod budowę drogi ekspresowej S-10,
 22. zwraca uwagę, na brak stanowiska RDOŚ w Bydgoszczy w piśmie z dnia 29 kwietnia 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.52, dotyczącego pisma wniesionego przez Drobex-Agro wraz ze stanowiskiem firmy PRO-NATURA w Bydgoszczy.

Nadleśnictwo Solec Kujawski w odwołaniu wskazuje na naruszenie:

23. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 85 ust. 1 w zw. z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7 Kpa, polegające na ustaleniu w pkt III.1.28. decyzji zbyt krótkiego okresu kontroli zajęcia siedlisk przed rozpoczęciem prac i braku uzasadnienia ustalonego w decyzji terminu. W ocenie skarżącego termin zajęcia siedlisk powinien być wydłużony o co najmniej 60 dni,
24. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7 Kpa, polegające na ustaleniu w pkt III. 1.29. decyzji zbyt krótkiego okresu kontroli zajęcia siedlisk przed rozpoczęciem prac i braku uzasadnienia ustalonego w decyzji terminu, podkreślając że termin powinien być wydłużony o co najmniej 60 dni,
25. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7 Kpa, polegające na pominięciu w ustaleniu w pkt III. 1.30. decyzji lasów (w rozumieniu ustawy o lasach) w zakresie ich zabezpieczenia,
26. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7 i art. 8 Kpa, polegające na niespójnym wskazaniu w sentencji decyzji, w pkt III. 1.31. i jej uzasadnieniu na str. 94, siedliska ropuchy szarej i grzebiuszki do zniszczenia, tj. raz wskazano siedlisko ok. km 8+500, a następnie wskazano siedlisko ok. km 8+550, a także na dopuszczeniu możliwości odłowienia płazów w okresie ich rozrodu i zimowania,
27. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 oraz art. 79 ust. 1 w związku z art. 80 ust. 1 pkt 3 ustawy ooś w związku z art. 7 i art. 8 Kpa, polegające na pominięciu w ustaleniu w pkt III.3.6. decyzji korytarza ekologicznego dla dużych zwierząt na wysokości funkcjonującej stacji paliw sieci Shell. ul. Makowska 35, gm. Solec Kujawski, o czym skarżący wskazywał podczas konsultacji,
28. art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. a i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w zw. z art. 7 i art. 8 Kpa polegające na zbyt małym ustaleniu w pkt IV.1. decyzji liczby siedlisk i liczby ptaków,
29. art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. a i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7 i art. 8 Kpa, polegające na niespójnym wskazaniu w sentencji decyzji, w pkt IV.3. i jej uzasadnieniu na str. 94, siedliska płazów, poprzez podanie w ww. pkt sentencji dwóch różnych oznaczeń, tj. km 8+550 i 8+500, a w uzasadnieniu km 8+500, a nadto polegające na pominięciu ustalenia konieczności wykonania siedliska zastępczego w postaci trwałych sztucznych zbiorników wodnych dla siedliska w km 10+600,
30. art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. b i c i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 6 ust. 1 pkt 8 i art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, a także w związku z art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, polegające na realnym dopuszczeniu do zniszczenia użytku ekologicznego w postaci bagna (pkt V.l.h decyzji), albowiem nie jest

możliwe zachowanie integralności użytku w związku z wybudowaniem drogi, podkreślając, że powinna nastąpić *zmiana przebiegu trasy lub poprowadzenie jej na palach*,

31. art. 79 ust. 1 i art. 80 ust. 1 pkt 3 ustawy ooś w związku z art. art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, polegające na braku odniesienia się w decyzji do wszelkich uwag zgłoszonych przez skarżącego w czasie konsultacji społecznych oraz braku ich uwzględnienia w przedmiotowej decyzji, co dotyczy w szczególności wyznaczenia lokalizacji korytarzy ekologicznych dla zwierzyny,
32. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. a i b i art. 85 ust. 1 w zw. z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, polegające na zmniejszeniu liczby projektowanych korytarzy ekologicznych dla zwierząt, wskazując jednocześnie konieczność zwiększenia liczby przejść zapewniających migrację zwierząt w obrębie istniejących korytarzy migracyjnych,
33. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. a i b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że siatki przy drodze nie będą stanowiły zagrożenia dla chociażby łosi, podczas gdy jest to wbrew logice i doświadczeniu życiowemu, bowiem projektowane siatki stanowią realne zagrożenie dla życia zwierzyny (pkt 1.3.4 decyzji oraz str. 106 uzasadnienia)",

oraz wskazuje na:

34. nieracjonalność wyboru wariantu z uwagi na *dużą wycinkę drzew, zniszczenie użytków ekologicznych*, a także przejście przez *najbardziej podmokły odcinek, na którym występują bagna i małe strugi wodne*,
35. brak rzetelności raportu, gdyż *mając na uwadze krótki okres czasu w jakim został przygotowany nie ma możliwości, aby osoby go sporządzające prześledziły cały cykl przyrodniczy, tj. w każdej porze roku* oraz nie uwzględnia wszystkich cieków wodnych, wszystkich stanowisk płazów, wszystkich siedlisk ptaków oraz wszystkich roślin występujących na danym terenie,
36. pominięcie faktu, że w obszarze chronionym gniazduje bielik,
37. pominięcie faktu, że wariant preferowany przechodzi przez teren, gdzie znajdują się zastawki (oddział 232C i 233 leśnictwa Łażyn), mające na celu zwiększenie małej retencji w lasach,
38. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że budowa drogi nie koliduje z ujęciami wód Rudy i Małą Nieszawką (pkt I.3.12. i 13 decyzji) oraz nieuwzględnieniu w przedmiotowej decyzji potencjalnej lokalizacji nowego ujęcia wody dla miejscowości Rudy w przypadku konieczności jego zaprojektowania,
39. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. a i b i art. 85 ust. 1 w związku z art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy ooś w związku z art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa, polegające na pominięciu w przedmiotowej decyzji kolizji projektowanej drogi z ujęciem wód podziemnych dla Solca Kujawskiego, gazociągami wysokiego ciśnienia w miejscowości Rudy oraz linią energetyczną 400 kV Pątnów – Jasieniec,
40. art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. 1 i art. 71 ust. 1 ustawy ooś, polegające na wybraniu jako preferowanego wariantu przebiegu drogi ekspresowej S-10 wariantu bardziej ingerującego w środowisko i mniej opłacalnego ekonomicznie niż wariant oparty o dotychczasowy przebieg drogi krajowej nr 10 (DK-10).

Zakład Gospodarki Komunalnej w Solcu Kujawskim w odwołaniu sformułowało następujące zarzuty:

41. zanieczyszczenie ujęcia wody podziemnej w miejscowości Rudy poprzez migrację zanieczyszczeń z drogi ekspresowej, np. zanieczyszczeń z zimowego utrzymania dróg,

spłukiwania nawierzchni, wód roztopowych i opadowych,

42. naruszenie na skutek realizacji przedmiotowej inwestycji wodonośnego poziomu czwartorzędowego pozbawionego izolacji oraz strefy aeracji nad warstwą wodonośną na skutek prowadzenia wykopów przy realizacji przedmiotowej inwestycji,
43. niewystarczające zabezpieczenie miejsc składowania paliw, materiałów eksploatacyjnych i odpadów. W ocenie skarżącego, zastosowanie pełnych płyt nie będzie wystarczające do zabezpieczenia przed infiltracją zanieczyszczeń,
44. brak przedstawienia wytycznych odnośnie obowiązku prowadzenia monitoringu jakości wód podziemnych w granicach strefy ochrony pośredniej istniejących komunalnych ujęć wód podziemnych oraz w obszarach zasobowych tych ujęć na etapie eksploatacji drogi S-10,
45. negatywne oddziaływanie planowanej inwestycji na tereny źródeł w Rudach i Makowiskach. Zdaniem strony realizacja inwestycji spowoduje zaburzenie przepływu wód oraz cieków i może ograniczyć dostęp do źródła wody innym podmiotom korzystającym z własnych (lokalnych) ujęć wody, w tym również studni zaopatrującej w wodę zdatną do picia mieszkańców miejscowości Rudy,
46. braki w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. o.o. w Solcu Kujawskim wnosi o:

- uchylenie przedmiotowej decyzji w zakresie przebiegu trasy w granicach strefy ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Rudy,
- przesunięcie drogi S-10 o ok. 300 - 500 m w stronę południową z pominięciem wejścia drogi w strefę pośrednią ujęcia wody podziemnej w miejscowości Rudy gm. Solec Kujawski. Przedmiotowe ujęcie zaopatruje w wodę ok. 150 mieszkańców Rudy. Warstwa wodonośna poziomu gruntowego pozbawiona jest nadkładu osadów słabo przepuszczalnych, które pełniłyby rolę izolatora przed przenikaniem ewentualnych zanieczyszczeń.

Toruńskie Wodociągi Spółka z o.o. formułują zarzuty, że budowa trasy S-10 zagraża płytko położonemu czwartorzędowemu poziomowi wodonośnemu, który stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę podziemną dla miasta Torunia, Inowrocławia, Gminy Wielka Nieszawka oraz miasta Ciechocinka. W związku z powyższym spółka wnosi o uchylenie warunków III.2.15., III.2.16., III.2.17., III.2.18., III.3.12., III.3.14., III.3.15., III.3.16.f., III.3.17. decyzji i nadanie im nowego brzmienia z uwzględnieniem istniejących stref ochrony wód podziemnych oraz projektowanych stref ochrony wód podziemnych z dodatkowym zastrzeżeniem, iż zasięg projektowanej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody „Czerniewice” będzie zgodny z 25-letnią ochroną dopływu wód podziemnych do ujęcia.

Ponadto Toruńskie Wodociągi Spółka z o.o. wnosi o uwzględnienie w decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych następujących warunków:

47. na odcinku (km 32+850 i 36+380 - wariant 5, km 36+370 - wariant 3), gdzie trasa S-10 przechodzi przez obszar zasobowy ujęcia mała Nieszawka - „D” i „C”, wody opadowe należy odprowadzić poza obszar projektowanej strefy ochrony pośredniej dla tej części ujęcia. W tym rejonie nie należy budować zbiorników retencyjnych dla wód opadowych,
48. na odcinku (od km 9+900 do km 10+750 wariant 2), gdzie trasa przechodzi przez obszar objęty izolacją 25-cio letniego czasu dopływu wód do ujęcia „Czerniewice” należy odprowadzić wody opadowe poza obszar projektowanej strefy ochrony pośredniej dla tej części ujęcia, nie należy budować w tym rejonie zbiorników retencyjnych dla wód opadowych,
49. należy zaprojektować sieć monitoringu lokalnego na długości odcinków trasy S-10 w obszarze

- „D” i „C” oraz w rejonie węzła drogowego „Czerniewice”,
50. wody opadowe i roztopowe należy również odprowadzić (przy pomocy szczelnych układów) poza obszary istniejących stref ochrony ujęć wody podziemnej: Mała Nieszawka (obszar zasobowy A i B) i Czerniewice. W obszarze ww. stref nie należy lokalizować zbiorników retencyjnych na wody opadowe i roztopowe,
 51. spółka wnosi o zobowiązanie inwestora do poniesienia kosztów opracowania „Dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej zasobowej” (ponowne udokumentowanie zasobów z ustaleniem nowego obszaru zasobowego z opracowaniem modelu i granic strefy ochronnej dla obszaru „D”) w związku z kolizją projektowanej trasy z projektowanymi strefami ochrony dla obszaru „D” podziemnego ujęcia wody „Mała Nieszawka”.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustalił i zważył, co następuje.

Mając na uwadze zasadę dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, której istotą jest zapewnienie stronom prawa do dwukrotnego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia sprawy, organ w ramach postępowania odwoławczego dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego. W toku postępowania odwoławczego Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, dalej GDOŚ, rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie, co do okoliczności faktycznych i prawnych. Organ nie znalazł przyczyn, które uzasadniałyby uchylenie zaskarżonej decyzji.

Odwołania wymienione w sentencji niniejszej decyzji zostały wniesione skutecznie.

WKŁ MIŚ złożyło odwołanie w dniu 9 marca 2020 r. Zgodnie z przedłożonym przez koło łowieckie wypisem z rejestru kół łowieckich z dnia 17 lutego 2021 r., zostało ono zarejestrowane pod numerem 8743 w dniu 1 stycznia 1970 r. Szczegółowy wykaz zadań koła łowieckiego określony został przepisami § 22 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego stanowiącego załącznik do uchwały XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 16 lutego 2019 r., gdzie pkt 2 wprost stanowi, że do zadań koła należy inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w szczególności w celu poprawy warunków bytowania zwierzyny. Jak wynika z powyższego, skarżące WKŁ MIŚ jest uprawnione do złożenia odwołania, bowiem spełnia przesłanki warunkujące udział w postępowaniu jako organizacja ekologiczna zgodnie z art. 44 ust. 1 i 2 ustawy o oś (aktualne na dzień wniesienia przez nie odwołania), tj. zbieżności celów statutowych z przedmiotem postępowania oraz prowadzenie działalności statutowej w zakresie ochrony środowiska lub ochrony przyrody, przez minimum 12 miesięcy przed wszczęciem postępowania. WKŁ MIŚ uczestniczy w tym postępowaniu na prawach strony.

Po rozpatrzeniu zawartego w odwołaniu wniosku Gminy Miasta Toruń, reprezentowanej przez Prezydenta Miasta Torunia, na podstawie art. 135 Kpa, GDOŚ postanowieniem z dnia 17 września 2020 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZIL.420.19.2020.mk.9, odmówił wstrzymania natychmiastowego wykonania ww. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w zakresie dotyczącym drugiego węzła na odcinku trzecim ww. przedsięwzięcia (węzeł Podgórz).

Inwestor przedstawił stanowisko do złożonych odwołań bądź uwag zgłaszanych przez skarżących w trakcie postępowania następującymi pismami: z dnia 8 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/00485; z dnia 8 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/00487; z dnia 8 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/00488; z dnia 8 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/00492; z dnia 10 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/00618; z dnia 23 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/01212; z dnia 16 czerwca 2020 r., znak: Mosty 2020/06/00695; z dnia 16 czerwca 2020 r., znak: Mosty 2020/06/00698; z dnia 16 czerwca 2020 r., znak: Mosty 2020/06/00700; z dnia 16

czerwca 2020 r., znak: Mosty 2020/06/00703; z dnia 21 sierpnia 2020 r., znak: Mosty 2020/08/01107; z dnia 21 maja 2021 r., znak: Mosty 2021/05/01051. Natomiast pismem z dnia 16 czerwca 2020 r., znak: Mosty 2020/06/00726, przedłożono odpowiedź Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 2 czerwca 2020 r., znak: O.BY.I-2.530.4.2020.6.1.bm, na petycję w sprawie planowanej drogi ekspresowej.

Po przeanalizowaniu akt sprawy GDOŚ pismami: z dnia 26 lutego 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.22, z dnia 29 marca 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.29, wezwał inwestora do przedłożenia wyjaśnień dotyczących przedmiotowej inwestycji oraz do uzupełnienia dokumentacji sprawy.

Wyjaśnienia i uzupełnienia inwestora w trakcie postępowania odwoławczego były przedkładane kolejno pismami: z dnia 3 marca 2021 r., znak: O.BY.I-2.530.4.2020.3.7.bm; z dnia 9 marca 2021 r., znak: O.BY.I-2.530.4.2021.3.8.bm; z dnia 12 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/00701; z dnia 30 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/01618.

Przekazane w odpowiedziach na wezwania dodatkowe informacje i uzupełnienia posłużyły do szczegółowej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz pozwoliły na doprecyzowanie niektórych warunków jego realizacji zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Jak wynika z decyzji Nr 38 Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2019 r., poz. 84 ze zm.), jak również załączników graficznych do wniosku o wydanie decyzji oraz raportu ooś, przedsięwzięcie będzie realizowane w części na terenie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej. Chodzi w szczególności o działki zlokalizowane w obrębie 75 Toruń na terenie miasta Torunia m.in. dz. 2002/2, 2002/3, 2003/5, 2004/3, 2017/6, 2017/7, 2017/9, 2018/7, 2018/8, 2020/1, 2021/1, 2023/11, 2024/9.

W świetle z art. 78 ust. 2 ustawy ooś organem inspekcji sanitarnej właściwym do wydania opinii w sprawach, o których mowa w ust. 1 ustawy ooś (m.in. dróg będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko), w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do przedsięwzięć na terenach jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, jest właściwy organ Wojskowej Inspekcji Sanitarnej.

Mając na uwadze, że organ ten nie uczestniczył na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 2 ustawy ooś, GDOŚ pismem z dnia 4 marca 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.23, wystąpił do Komendanta Wojskowego Ośrodka Medycyny Prewencyjnej w Bydgoszczy, dalej KWOMP w Bydgoszczy, o wydanie opinii ws. planowanego przedsięwzięcia. O wystąpieniu o ww. opinię strony zostały poinformowane zawiadomieniem z dnia 9 marca 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.24.

Pismem nr 366/21 z dnia 9 marca 2021 r., znak: WOMP.WIS-87.520/2021, KWOMP w Bydgoszczy zaopiniował pozytywnie warunki realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Brak uczestnictwa organu Wojskowej Inspekcji Sanitarnej jako organu opiniującego w trakcie postępowania zmierzającego do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, podczas gdy przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, stanowiło uchybienie. Jednak organ ten został włączony na etapie postępowania odwoławczego i zaopiniował pozytywnie warunki realizacji przedsięwzięcia, dlatego też uchybienie to nie miało wpływu na wynik sprawy.

Ze względu na zakres przedłożonych wyjaśnień dotyczących inwestycji oraz uzupełniony materiał dowodowy w sprawie, GDOŚ zdecydował o konieczności przeprowadzenia udziału

społeczeństwa, zgodnie z art. 33 ust. 1 oraz art. 79 ust. 1 ustawy ooś. Akta sprawy dostępne były w siedzibie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie przez okres 30 dni w terminie od dnia 12 kwietnia 2021 r. do dnia 11 maja 2021 r. Społeczeństwu został zapewniony 30-dniowy okres na zapoznanie się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz złożenie uwag i wniosków. Zawiadomienie GDOŚ z dnia 1 kwietnia 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.34, informujące o wyłożeniu akt do wglądu oraz możliwości składania uwag i wniosków przez społeczeństwo, zostało upublicznione na tablicy ogłoszeń w siedzibie GDOŚ, na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej GDOŚ, na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Bydgoszcz, Urzędu Gminy Białe Błota, Urzędu Gminy Nowa Wieś Wielka, RDOŚ w Bydgoszczy, Urzędu Gminy Wielka Nieszawka, Urzędu Miasta Toruń oraz na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej BIP Urzędu Miasta i Gminy w Solcu Kujawskim.

W trakcie postępowania odwoławczego, przed wydaniem decyzji rozstrzygającej w sprawie, GDOŚ, mając na względzie obowiązki płynące z zasady czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 10 § 1 Kpa), zawiadomieniami z dnia 1 kwietnia 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.36, znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.8.2020.mk.37, poinformował strony o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym oraz wypowiedzenia się co do jego treści.

Ponadto w toku postępowania organ odwoławczy kilkakrotnie zawiadamiał strony o wydłużeniu terminu załatwienia sprawy, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin jej załatwienia.

Pismem z dnia 11 maja 2021 r., znak: SS/08/05/2021, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, dalej Stowarzyszenie PnrWI, na podstawie art. 44 ustawy ooś zgłosiło chęć uczestnictwa w postępowaniu odwoławczym na prawach strony. Należy jednak zauważyć, że organizacja ta wniosła już akces do prowadzonego przez RDOŚ w Bydgoszczy postępowania pismem z dnia 19 lipca 2019 r. Pismem z dnia 9 sierpnia 2019 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.19, organ I instancji potwierdził skuteczność włączenia się Stowarzyszenia PnrWI, jako organizacji ekologicznej, do prowadzonego przez siebie postępowania wymagającego udziału społeczeństwa. RDOŚ w Bydgoszczy prawidłowo uznał spełnienie przez Stowarzyszenie PnrWI przesłanek warunkujących udział w postępowaniu organizacji ekologicznych (aktualne na dzień wniesienia przez nie żądania), tj. zbieżności celów statutowych z przedmiotem postępowania oraz prowadzenia działalności statutowej w zakresie ochrony środowiska lub ochrony przyrody, przez minimum 12 miesięcy przed wszczęciem postępowania. Zatem Stowarzyszenie PnrWI jest już podmiotem występującym w przedmiotowym postępowaniu na prawach strony, w związku z tym ww. wniosek z dnia 11 maja 2021 r. jest zbędny.

W trakcie udziału społeczeństwa wiele uwag i wniosków zgłoszonych przez zainteresowaną społeczność pokrywa się z uwagami i wnioskami zgłoszonymi przez strony postępowania oraz podmioty na prawach strony, dlatego też organ odwoławczy rozpatrzył je w uzasadnieniu niniejszej decyzji łącznie. Dodatkowo w ramach udziału społeczeństwa zostały zgłoszone również następujące uwagi i wnioski:

52. Wybrany wariant trasy ekspresowej S-10:

- 1) przecina zwarte obszary leśne, doprowadzając do ich niekorzystnej fragmentacji;
- 2) niszczy ustalone trasy wędrówek zwierząt i miejsca ich bytowania;
- 3) przecina tereny o znacznych deniwelacjach terenu;
- 4) niszczy unikatowe dla Puszczy Bydgoskiej wydmy;
- 5) narusza siedliska łągu jesionowo-olszowego i obszary źródliskowe chronione w Załączniku i Dyrektywie Siedliskowej Unii Europejskiej jako siedlisko priorytetowe;
- 6) dewastuje układ gatunkowy niespotykany w innych układach przyrodniczych;

- 7) może zaburzyć zrównoważone ekosystemy Puszczy Bydgoskiej;
 - 8) niszczy różnicowane siedliska wodne i bagienne, charakteryzujące się wysoką bioróżnorodnością;
 - 9) niszczy źródłiska Strugi Młyńskiej i Strugi Otorowskiej oraz stawy, położone w oddziałach 206 i 207 oraz 232 Nadleśnictwa Solec Kujawski, obręb leśny Solec, które obejmują użytki ekologiczne: bagna, torfowiska, tereny zalewowe, stawy oraz ciek wodny i źródłiska (wysięki wodne);
 - 10) ingeruje w użytek ekologiczny (PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992) znajdujący się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia oraz nisze źródłiskowe, a także wypływających z nich cieków oraz system stawów w okolicach miejscowości Rudy;
 - 11) niszczy teren Źródlisk na Wypaleniskach – obszar w trakcie ustanawiania użytku ekologicznego;
 - 12) zagraża ścieżce dydaktycznej Ku Źródliskom;
 - 13) narusza przepisy dot. ochrony gatunkowej zwierząt (dojdzie m.in. do zniszczenia siedlisk chronionych gatunków zwierząt, a także ich płoszenia i niepokojenia), a także niszczy stanowiska chronionych gatunków roślin i grzybów;
 - 14) koliduje z zastawkami wykonanymi w oddz. 232C i 233 w leśnictwie Łążyn na terenie Nadleśnictwa Solec Kujawski;
 - 15) spowoduje zniszczenie unikatowego jaru Strugi Zielona (okolice leśnictwa Zielona), w tym naturalnego wodospadu na tej rzece;
- oraz wskazano, że:
- 16) utworzenie dolnego przejścia podziemnego dla zwierząt średnich w okolicy Źródlisk jest niewystarczające, ponieważ nie uwzględnia występowania dużych zwierząt: łosi i jeleni;
 - 17) wpuszczenie cieku w przepust pod przyszłą drogą, a tym samym obniżenie lustra wody i osuszenie łągu, spowoduje nieodwracalne zniszczenie obszaru użytku ekologicznego;
 - 18) zniszczone zostanie stanowisko kruszczyka rdzawoczerwonego (*Epipactis atrorubens*) zlokalizowane nieopodal drogi pożarowej nr 1 niedaleko ścieżki dydaktycznej "Ku źródłiskom" (N53° 03' 25.7" E18° 10' 24.0");
 - 19) zniszczy walory przyrodnicze i turystyczne miejscowości Rudy, dlatego proponują zmiany w przebiegu drogi, który będzie ich zdaniem korzystniejszy oraz nowe rozwiązania komunikacyjne na tych terenach;
 - 20) w czasie budowy drogi na terenie Źródlisk na Rudach i Wypaleniskach przecięte zostaną warstwy wodonośne, co spowoduje osuszenie terenu o niewyobrażalnej skali. Nie przeprowadzono żadnych badań, które potwierdziłyby skąd i jak daleko sięgają pokłady wody wypływającej w źródłiskach. Woda wypływa ze skarp nieprzerwanie, nawet w czasie największej suszy;
 - 21) trasa wykonywana w trudnych warunkach występowania wód na powierzchni terenu na obszarach źródłiskowych będzie wymagać intensywnego odwodnienia terenu i zniszczenie źródłiska w tym miejscu wypływu wody. Stanowi to naruszenia art. 234 ustawy Prawo wodne zakazującego zmiany stanu wód i odprowadzania wody które znajduje zastosowanie szczególnie w odniesieniu do odpływu wód ze źródła (art. 234 ust. 1, pkt. 1);
 - 22) doprowadzi do osuszenia terenu, a tym samym pozbawienia źródeł wody mieszkańców miasta i gminy Solec Kujawski oraz terenu Puszczy Bydgoskiej.

53. W piśmie z dnia 11 maja 2021 r. Stowarzyszenie PnrWI wskazuje, że:

- a) trasa S-10 koliduje z korytarzami ekologicznymi – przecina główne osie Korytarza Północno-Centralnego (wg Jędrzejewski i in. 2011);
- b) trasa S-10 koliduje na całej długości z potwierdzonymi obszarami występowania wilka, w wyniku czego powstanie bariera ekologiczna (szczególnie na odcinku 2);
- c) trasa S-10 koliduje praktycznie na całej długości z siedliskami dużych i średnich ssaków kopytnych, będących naturalnymi ofiarami wilka;
- d) działania minimalizujące uwzględnione w raporcie ooś i decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach są niewystarczające, dlatego należy zwiększyć liczbę przejść:
 - na odcinku 1 (droga DK25) - w obszarze kolizji z korytarzem GKPN-16/GKPN-14 – konieczna jest budowa 1 dodatkowego przejścia dużego górnego nad drogą i linią kolejową w okolicy km 52+000,
 - na odcinku 2 – wariant 2 (zielony): budowa co najmniej 5 dodatkowych przejść górnych nad S10 oraz równoległymi przeszkodami - linie kolejowe i stary przebieg DK10 oraz mostu o parametrach przejścia dużego nad ciekim Zielona Struga,
 - na odcinku 2 – wariant 6 (czerwony): budowa co najmniej 11 dodatkowych przejść górnych lub dolnych wieloprzęślowych – obiekty powinny obejmować drogę S10 oraz równoległe przeszkody - linie kolejowe i stary przebieg DK10,
 - na odcinku 3 – budowa 1 dodatkowego przejścia górnego nad S10 – na odcinku km 10+000-11+500;
- e) wariant nr 6 (odcinek 2) koliduje z siedliskami wodno-błotnymi, w tym łągiem olszowo-jesionowym i źródłiskami w okolicy Solca Kujawskiego, które nie zostały poprawnie zinventaryzowane, a tym samym nie zostały poddane ocenie na etapie opracowania raportu ooś;
- f) nieprawidłowo przeprowadzano wielokryterialną analizę porównawczą wariantów, która nie powinna stanowić podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia o wyborze optymalnego wariantu.

Zgodnie z art. 35 ustawy ooś uwagi lub wnioski złożone po upływie terminu, o którym mowa w art. 33 ust. 1 pkt 7, czyli od dnia 12 kwietnia 2021 r. do dnia 11 maja 2021 r. (udziału społeczeństwa) pozostawiono bez rozpatrzenia.

W toku postępowania do organu II instancji wpłynęły wystąpienia podmiotów zainteresowanych planowaną drogą ekspresową, które wzięto pod uwagę przy podejmowaniu decyzji, tj.:

1. pisma Stowarzyszenia MODrzew – Monitoring Obywatelski Drzew z dnia 13 października 2020 r. nr 60/2020, oraz z dnia 25.02.2021 r. nr 28/2021;
2. pismo [redacted] ze Stowarzyszenia Młoda Lewica RP (przesłane drogą mailową), o wstrzymaniu planów wycinki części Puszczy Bydgoskiej przy budowie trasy S-10 (przekazane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska pismem z dnia 11 marca 2021 r., BKA-ZSWP.052.23.2021 r.);
3. pismo Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Bydgoszczy z dnia 15 maja 2021 r., reprezentowanej przez przewodniczącą [redacted] która przedstawiła, w trybie art. 97 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.), opinie i wnioski w sprawie planowanej drogi ekspresowej (przesłane drogą mailową);

4. mail [REDAKTOWANE] z dnia 16 marca 2020 r. oraz z dnia 15 stycznia 2020 r.;
5. petycja z dnia 10 marca 2020 r. [REDAKTOWANE] (przekazane przez Ministra Klimatu i Środowiska oraz Ministra Infrastruktury), złożona w imieniu mieszkańców Solca Kujawskiego, przeciwko wariantowi poprowadzenia drogi ekspresowej S10 przez najcenniejsze i najatrakcyjniejsze tereny Puszczy Bydgoskiej.

Po uzupełnieniu materiału dowodowego przez inwestora, w ocenie GDOŚ, dokumentacja została zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy. Po wnikliwym zbadaniu poprawności postępowania przeprowadzonego przez organ I instancji oraz mając na uwadze, że kompetencje orzecznicze organu odwoławczego nie sprowadzają się tylko do kontroli zasadności zarzutów podniesionych w stosunku do rozstrzygnięcia organu I instancji, lecz do całościowej analizy akt sprawy oraz kontroli merytorycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, GDOŚ uchylił punkty: III.1., III.2.2), III.2.3), III.2.4), III.2.5), III.2.6), III.2.7), III.2.8), III.2.9), III.2.10), III.2.11), III.2.12), III.2.15), III.2.21), III.2.28), III.2.29), III.2.30), III.2.31), III.2.32), III.2.35), III.3.2), III.3.3), III.3.5), III.3.6), III.3.8), IV., V.1., V.2., VII. i w tym zakresie orzekł co do istoty sprawy, a ponadto uchylił punkty: III.3.7) lit. c i III.3.13) ww. decyzji i w tym zakresie umorzył postępowanie organu I instancji, natomiast w pozostałej części utrzymał decyzję RDOŚ w Bydgoszczy w mocy. W dalszej części niniejszej decyzji organ odwoławczy uzasadnił powyższe zmiany wprowadzone w decyzji RDOŚ w Bydgoszczy oraz szczegółowo rozpatrzył i ustosunkował się do zarzutów odwołujących się.

Punktem 1 niniejszej decyzji organ odwoławczy uszczegółowił zawarte w punkcie III.1. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy miejsce realizacji przedsięwzięcia.

Warunki określone w punktach: III.2.2) - III.2.10), III.2.15 oraz III.2.21 decyzji RDOŚ w Bydgoszczy były sformułowane w sposób zbyt ogólny i niedoprecyzowany, poza tym nie wskazywały wszystkich koniecznych do podjęcia działań minimalizujących, a tym samym nie zabezpieczałyby w sposób wystarczający środowiska gruntowo-wodnego przed ewentualnym przedostawaniem się zanieczyszczeń podczas realizacji przedsięwzięcia oraz na etapie jego funkcjonowania. Oddziaływania takie na etapie realizacji przedsięwzięcia mogą być związane przede wszystkim z wykorzystywaniem sprzętu budowlanego (głównie zanieczyszczenia w postaci substancji ropopochodnych), a także materiałów budowlanych, w tym materiałów generujących powstawanie odpadów niebezpiecznych, oraz wykorzystywanych substancji i preparatów (głównie zanieczyszczenia w postaci różnego rodzaju związków chemicznych mogących stanowić zagrożenie dla wód i dla gleby). Na etapie funkcjonowania przedsięwzięcia mogą wiązać się natomiast z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych z zanieczyszczonych nawierzchni szczelnych (głównie zanieczyszczenia w postaci substancji ropopochodnych oraz zawiesin). Z powyższych względów GDOŚ zreformował powyższe warunki, tak aby ich realizacja pozwoliła na zminimalizowanie negatywnych oddziaływań inwestycji na środowisko w jak największym zakresie, w sposób zapobiegający wystąpieniu negatywnego wpływu inwestycji gleby i wody (punkty: 2-10, 13 i 14 niniejszej decyzji).

Warunki III.2.11) i III.2.12) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy odnoszą się do prac prowadzonych w obrębie cieków, dlatego też połączono postanowienia obydwu warunków (w punkcie III.2.11) oraz uszczegółowiono ich treść. Organ pierwszej instancji wskazał, że wśród prac na ciekach będą wykonywane roboty zmieniające ukształtowanie brzegu rzek. Warunek III.2.11) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w dotychczasowym brzmieniu był nieprecyzyjny w stosunku do wyjaśnień zawartych w dokumentacji, gdzie wskazano, że umocnienia brzegów będą wykonane tylko w niezbędnym

zakresie i z wykorzystaniem materiałów naturalnych jak kamień czy faszyna, zaś dno koryta pozostanie naturalne, więc ryzyko oddziaływania na hydromorfologię cieków będzie minimalne (wyjaśnienia z dnia 17 maja 2019 r., znak: Mosty 2019/05/00834, str. 76). W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania na ciek wprowadzono zakaz wjazdu maszyn, aby uniknąć zniszczenia struktury morfologicznej dna cieku i w konsekwencji naruszenia mikrosiedlisk hydrobiontów. Co więcej, wjazd maszyn może spowodować, że do wody przedostaną się zanieczyszczenia z placu budowy, jak ziemia z wykopów oraz substancje służące np. do konserwacji maszyn. Ponadto, w celu ochrony integralności użytku ekologicznego (PL.ZIPOP.1393.U.E.0403083.992), dodano zapis odnoszący się do zakazu prac prowadzonych w obrębie cieku Struga Młyńska.

W miejsce punktu III.2.12) wprowadzono warunek, który wskazuje jak należy zabezpieczyć zdjętą wierzchnią warstwę gleby, aby nie straciła swoich właściwości i mogła zostać ponownie wykorzystana. Określenie w jaki sposób przygotować przymy humusu pozwoli na ochronę m.in. przed jej mechanicznym niszczeniem przez pojazdy budowlane. Ponadto wyznaczenie nadzoru przyrodniczego jako odpowiedzialnego za wskazanie miejsca deponowania gleby pozwoli na uniknięcie zniszczenia cennych przyrodniczo siedlisk roślin i zwierząt (punkt 12 niniejszej decyzji).

Zdaniem organu II instancji przeprowadzenie kontroli obszaru leśnego pod kątem zajęcia siedlisk przez chronione gatunki ptaków w ciągu maksymalnie 2 dni jest trudne do wykonania, szczególnie, biorąc pod uwagę zmieniające się warunki atmosferyczne oraz wielkość obszaru planowanej wycinki. Dlatego też wprowadzono zmiany w punktach III.2.28) i III.2.29) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy, termin kontroli został wydłużony do 5 dni, aby ornitolodzy wykonujący kontrolę mogli dopasować jej termin do warunków (punkty 15 i 16 niniejszej decyzji).

Inwestycja powinna być realizowana w sposób zrównoważony, który pozwoli na prawidłową ochronę drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki, pozostających na terenie budowy. Należy pamiętać, że inwestycja będzie prowadzona na terenie lasów Puszczy Bydgoskiej, dlatego w punkcie III.2.30) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy wprowadzono zmiany, które pozwolą odpowiednio zabezpieczyć drzewa i krzewy przed oddziaływaniami pośrednimi związanymi z realizacją inwestycji. Ponadto, w związku z zastrzeżeniem Nadleśnictwa Solec Kujawski, że powyższy warunek nie odnosi się do lasów w rozumieniu ustawy o lasach, budzący wątpliwości interpretacyjne zapis „zadrzewienia (w tym drzewa i krzewy)” zamieniono na „drzewa i krzewy”. Wykluczono także sposób zabezpieczania ran drzew impregnatami i różnego rodzaju preparatami, w tym grzybobójczymi, ponieważ jest to działanie nie tylko nieskuteczne, ale wręcz szkodliwe dla naturalnej zdolności regeneracyjnej drzew (punkt 17 niniejszej decyzji).

W związku z realizacją węzła Bydgoszcz-Makowiska w wariantcie 3 w km ok. 11+820, zinwentaryzowane siedlisko płazów „p9” w km ok. 10+600 nie ulegnie zniszczeniu, więc uznano za słuszne usunięcie ww. siedliska z punktu III.2.31) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy. Ważną kwestią przy prawidłowym likwidowaniu dotychczasowych siedlisk płazów jest wyгородzenie obszaru zbiornika, aby uniemożliwić wkraczanie kolejnych osobników na teren budowy. W związku z tym, treść warunku uzupełniono o obowiązek zastosowania ogrodzenia o odpowiednich parametrach (punkt 18 niniejszej decyzji).

Po analizie materiału dotyczącego inwentaryzacji przyrodniczej, m.in. dołączonego do wyjaśnień z dnia 12 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/00701, w celu ochrony zinwentaryzowanych siedlisk herpetofauny, wprowadzono korekty przebiegu tymczasowych płotków herpetologicznych. Ponadto uszczegółowiono zapis dotyczący materiału z jakiego ma zostać wykonane tymczasowe wyгородzenie oraz jak długo powinno funkcjonować, aby zminimalizować pośredni wpływ realizacji inwestycji – zgodnie z *Poradnikiem ochrony płazów* (Kurek R.T. i in., Bystra 2011). Najlepszym rozwiązaniem są siatki stalowe, które będą wygradzać teren

budowy w okresie aktywności herpetofauny z uwzględnieniem terminów migracji wiosennych i jesiennych (punkt 19 niniejszej decyzji).

Punktem 20 niniejszej decyzji wprowadzono zmiany w punkcie III.2.35) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy polegające na wskazaniu lokalizacji siedlisk chiropterofauny przewidzianych do zniszczenia oraz doprecyzowaniu okresu w jakim należy prowadzić prace. Wycinka drzew przeprowadzona między marcem a wrześniem pozwoli na ochronę kolonii rozrodczych i kryjówek w trakcie ich zasiedlenia. Ponadto usunięto z warunku zapis dotyczący rozbiórki budynków, ponieważ obowiązek przeprowadzenia kontroli pod kątem obecności w ich obrębie siedlisk gatunków chronionych ptaków i nietoperzy został zawarty w punkcie III.2.34) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy.

Najskuteczniejszym rozwiązaniem zmniejszającym śmiertelność ptaków wskutek kolizji z ekranami jest zastosowanie czarnych pionowych pasów o szerokości nie mniejszej niż 2 cm umieszczonych w odległości nie większej niż 10 cm. W związku z powyższym wprowadzono zmiany w punkcie III.3.2) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy, bowiem zbyt mała szerokość wzoru pasów na ekranach przezroczystych spowoduje, że część gatunków ich nie zauważy i będzie dochodzić do kolizji (punkt 21 niniejszej decyzji).

W związku z brakiem możliwości zapewnienia odpowiednich warunków siedliskowych dla płazów w zbiornikach retencyjnych wśród obszarów niezainwestowanych technicznie, inwestor w piśmie z dnia 12 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/00701, wykluczył możliwość ich dostosowania do zasiedlania przez płazy, natomiast w celu ich zabezpieczenia zaproponował zastosowanie szczelnej siatki herpetologicznej. Dlatego też nadano nowe brzmienie warunku III.3.3) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy, nakazując wygrodenie wszystkich zbiorników retencyjnych siatką stalową o oczkach 0,5 cm na 0,5 cm, z uwzględnieniem szczelnego połączenia siatki z podłożem oraz bramą/furtką prowadzącą na teren zbiornika (punkt 22 niniejszej decyzji).

Po analizie materiału dowodowego, organ odwoławczy uznał za słuszne wprowadzić korekty przebiegu stałych wygrodzień ochronno–naprowadzających, mających na celu zminimalizowanie oddziaływań pośrednich wynikających z eksploatacji inwestycji na siedliska herpetofauny. W związku z powyższym dokonano zmian w punkcie III.3.5) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy. Uszczegółowiono również zapis dotyczący parametrów wygrodzień zgodnie z *Poradnikiem ochrony płazów* (Kurek R.T. i in., Bystra 2011), dodając m.in. obowiązek wykonania tzw. zawrotek na wolnych końcach ogrodzeń. Ponadto wprowadzono podpunkt odnoszący się do planowanych przepustów, które będą dostosowane do zachowania możliwości migracyjnych płazów i małych zwierząt, wskazano kilometraż oraz podano minimalne parametry. W celu zapewnienia stałej funkcjonalności proponowanych rozwiązań określono termin przeprowadzania okresowych kontroli szczelności wygrodzień oraz drożności przepustów (punkt 23 niniejszej decyzji).

Planowane przedsięwzięcie w całości przebiega przez jeden z głównych korytarzy migracyjnych, tj. Korytarz Północno-Centralny, o znaczeniu paneuropejskim. Równocześnie Puszcza Bydgoska pełni funkcję kluczowej ostoi dla wilka (*Canis lupus*), gatunku priorytetowego wymienionego w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Jej drożność, jako części korytarza migracyjnego, jest niezwykle ważna dla wielu gatunków ssaków, w tym dużych kopytnych. Dlatego też wprowadzono zmiany w punktach III.3.6) i III.3.7) lit. c decyzji RDOŚ w Bydgoszczy (punkty 24 i 25 niniejszej decyzji).

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania budowy drogi, organ odwoławczy uznał za niezbędne zwiększyć liczbę przejść dostosowanych do migracji dużych zwierząt. W kilometrze ok. 1+500 odcinka 2 wariantu 6 czerwonego zostanie wykonane przejście górne o minimalnej szerokości 35 m, umożliwiające migrację teriofauny z obszaru Puszczy Bydgoskiej w

kierunku północno-zachodnim. Na etapie inwentaryzacji przyrodniczej wskazano, że w ok. km 25+000 ww. odcinka znajduje się istotny szlak migracyjny zinwentaryzowanej populacji wilka, dlatego zostanie wykonane przejście górne o minimalnej szerokości 40 m. Mając na uwadze ideę stosowania zintegrowanych rozwiązań minimalizujących dla ciągów transportowych stanowiących dla środowiska pojedynczą barierę, przebieg trasy S-10 został zbliżony do linii kolejowej nr 18 (str. 497 raportu oos). Dlatego, w związku z bliskim, równoległym przebiegiem planowanej drogi oraz kolei przejście w ok. km 25+500 zostanie poprowadzone nad trasą ekspresową oraz linią kolejową. Wskazanie minimalnej szerokości w postaci 40 m podyktowane jest zachowaniem odpowiednich proporcji przejścia, a w konsekwencji zachowaniem funkcjonalności, ponieważ jako jedyne będzie przekraczać dwa ciągi komunikacyjne. Przejście uwzględniające linię kolejową może przyczynić się do lepszej ochrony gniazdującego w tym obszarze bielika – pierwotną przyczyną problemu śmiertelności bielika w wyniku kolizji z transportem kolejowym jest żerowanie osobników na potraconych przez pociągi ssakach kopytnych. W związku z powyższym, przejście uwzględniające linię kolejową przyczyni się do zmniejszenia śmiertelności ssaków w wyniku kolizji z pociągami, a w konsekwencji do zmniejszenia śmiertelności żerujących na nich bielików.

Ze względu na istotną rolę obszaru w km 12+516,10, pełniącego ważny szlak migracji zwierząt, organ II instancji uznał za słuszne zreformować zapis dotyczący parametrów przejścia, czyniąc z niego przejście dla dużych zwierząt. Z tego względu, powyższe przejście zostało wykreślone w punkcie III.3.7) lit. c decyzji RDOŚ w Bydgoszczy i dodane w punkcie III.3.6 tej decyzji. Mając powyższe na uwadze, zwiększono parametry przejścia dolnego zintegrowanego z ciekim w km 12+516,10, tak aby spełniało funkcję przejścia dla dużych zwierząt – minimalna wysokość została zwiększona do 5 m. W związku z tym, że przedmiotowy ciek Struga Młyńska stanowi część cennego użytku ekologicznego (PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992), który z kolei jest ostoją dla licznej fauny Puszczy Bydgoskiej, wprowadzono zakaz lokalizowania elementów konstrukcyjnych przejścia takich jak przyczółki i podpory w obrębie granic przedmiotowego użytku. Brak ingerencji w obszar użytku ekologicznego pozwoli na spełnienie deklaracji inwestora zawartej w piśmie z dnia 19 kwietnia 2021 r., znak: O.BY.I-2.530.4.2020.3.12.bm, że realizacja obiektu „przy zachowaniu wybranej lokalizacji przecięcia, zagwarantuje, iż funkcja ekologiczna użytku jako siedliska i szlaku migracji zwierząt oraz integralność całego obiektu przyrodniczego zostanie zachowana”. Co więcej, w celu rzeczywistego zapewnienia możliwości wędrówki dużych zwierząt jak wilk, łoś, jeleń w kierunku północ – południe na wskazanym szlaku migracyjnym w ok. km 9+500 w odcinku 3 wariantu 1 niebieskiego, organ odwoławczy postanowił nałożyć obowiązek wykonania przejścia górnego o minimalnej szerokości 35 m ok. kilometra 9+300.

Punktem 26 niniejszej decyzji wprowadzono zmiany w punkcie III.3.8) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w następującym zakresie.

Analiza dokumentacji wykazała, że prace planowane w obrębie cieków kolidujących z inwestycją będą realizowane z wykorzystywanych technologii opartej „na wykonaniu zastępczego obiegu wody (w formie niezagrożonego pracami koryta otwartego lub odcinka zarurowanego) i wykonaniu pozostałych prac inżynierskich na obiekcie inżynierskim wolnym od wody płynącej” (pismo z dnia 17 maja 2019 r., znak: Mosty 2019/05/00834, str. 61). W związku z powyższym, wprowadzono dodatkowy warunek dotyczący prowadzenia prac w sposób najmniej oddziałujący na środowisko, wykluczając z prac dwa istotne cieki Puszczy Bydgoskiej – Strugę Młyńską położoną w granicach użytku ekologicznego oraz Zieloną Strugę, największy naturalny ciek Puszczy. Wszelkie czynności związane z przełożeniem cieków będą wykonywane stopniowo, pod nadzorem przyrodniczym, poza sezonem lęgowym płazów. Dodatkowo, jak zostało wskazane w dokumentacji (str. 1055 raportu oos), w przypadku rzeki Zielona Struga oraz cieku Struga Młyńska,

prace związane z budową przejść dla zwierząt będą prowadzone poza sezonem rozrodczym bobra i wydry, zaś ewentualne żeremia będą likwidowane w terminie od 1 marca do 15 kwietnia albo od 1 sierpnia do końca października.

Większość cieków stanowi szlak migracji, co uwzględniono projektując liczne przejścia dla zwierząt zespolone z ciekami, wskazując przy tym na konieczność stosowania naturalnych umocnień z kamieni otoczek, wikliny, czy faszyny. Wykluczono możliwość wykonania umocnienia koryt gabionami, ponieważ takie rozwiązanie jest niebezpieczne dla zwierząt i prowadzi do ich okaleczenia.

W tym miejscu wskazać należy, że określony pkt III.3.13) skarżonej decyzji warunek o konieczności zaprojektowania nowych ujęć wody w miejsce likwidowanych (zaproponowany uprzednio przez organ sanitarny) należy uchylić, a postępowanie organu I instancji w tym zakresie umorzyć. Przewiduje on bowiem taką konieczność w sytuacji wystąpienia kolizji (domniemywać można że chodzi o kolizję projektowanej drogi z ujęciami wody), a te, co wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego i uzasadnienia decyzji RDOŚ w Bydgoszczy, str. 35), w wybranym do realizacji wariantcie nie występują. Wariant ten przebiega wszakże przez strefy ochrony pośredniej ujęć Ruda i Mała Nieszawka, ale nie koliduje z samymi ujęciami. Kolizja z ujęciami występuje w przypadku wariantu 3, a ten, na żadnym odcinku, nie stanowi wariantu wyłoniętego z przeprowadzonej w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Podkreślić należy także, że warunek ten w przypadku ujęcia Mała Nieszawka mógłby być warunkiem niewykonalnym bowiem rozporządzenie nr 5/2006 z dnia 27 czerwca 2006 r. zakazuje także lokalizacji nowych ujęć wody podziemnej w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej tego ujęcia.

Ze względu na możliwość wykorzystywania przejść przez chiropterofaunę dodano warunek, aby w miejscach stwierdzonych siedlisk dostosować nasadzenia do potrzeb przemieszczania się nietoperzy w postaci rzędowych nasadzeń drzew i wysokich krzewów. Dodatkowo, w przypadku przejść górnych wskazano obowiązek doprowadzenia strefy najść do ściany lasu w celu uniknięcia luk zmniejszających efektywność naprowadzania zwierząt na przejścia. Doprecyzowano także minimalną wysokość ekranów przeciwoślennicowych oraz materiał z którego mają być wykonane.

Punktem 28 niniejszej decyzji wprowadzono zmiany w punkcie IV. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy dotyczące kompensacji przyrodniczej w następującym zakresie.

Po zapoznaniu się z dokumentacją sprawy, organ II instancji uznał za słuszne dodać kompensację za stracone siedliska kruka w postaci 4 platform lęgowych. Wskazano minimalne wymiary oraz materiały z jakich należy wykonać platformy, by zachowały swoją funkcjonalność. Ponadto, zwiększono liczbę budek dla gągoła do 4 sztuk oraz liczbę koszy dla uszatek do 5 sztuk. Z uwagi na skalę planowanej wycinki wskazano, aby zastępcze miejsca lęgowe dla ornitofauny zlokalizować w drzewostanie, wytypowanym w porozumieniu z miejscowo właściwym nadleśnictwem, w którym przez minimum 30 lat nie będą dokonywane rębnie. Zwiększenie proponowanego przez organ I instancji okresu o 20 lat zwiększy skuteczność zaproponowanych środków kompensujących. Ze względu na zapewnienie stałej możliwości zasiedlenia budek, koszy i platform objęto je działaniami konserwacyjnymi, w tym przez okres 6 lat coroczne kontrole będzie wykonywać inwestor. Powyższe zmiany wprowadzono w punkcie IV.1. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy.

Ponadto zwiększono minimalną liczbę skrzynek rozrodczych dla chiropterofauny. Adekwatnym do skali ingerencji w siedliska nietoperzy będzie rozwieszenie w 3 miejscach po 10 budek – należy bowiem pamiętać, że nietoperze tworzą kolonie rozrodcze, więc w celu zachowania skuteczności proponowanego rozwiązania, w bliskim sąsiedztwie należy rozwiesić kilka sztuk skrzynek. Tak jak w przypadku środków kompensujących dla ornitofauny, wskazano, aby zastępcze skrzynki dla

nietoperzy zlokalizować w porozumieniu z miejscowo właściwym nadleśnictwem w drzewostanie, w którym przez minimum 30 lat nie będą dokonywane rębnie. Skrzynki objęto działaniami konserwacyjnymi, przy czym przez okres 6 lat coroczne kontrole będzie wykonywać inwestor. Powyższe zmiany wprowadzono w punkcie IV.2. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy.

W punkcie IV.3. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy organ II instancji wprowadził przybliżony kilometrą, w którym zostaną zlokalizowane zbiorniki zastępcze dla batrachofauny. Ponadto, wprowadzono obowiązek wykonania, zaproponowanego w piśmie z dnia 12 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/00701, dodatkowego zbiornika w ok. km 11+000 po południowej stronie trasy S-10, który będzie stanowił parę ze stwierdzonymi siedliskami płazów nr 10 i 11 zlokalizowanymi po stronie północnej. Przemieszczanie się pomiędzy siedliskami zapewni przejście dla małych zwierząt w ok. km 11+050. Co więcej, wskazano, aby minimalna powierzchnia dodatkowego zbiornika była porównywalna do północnych siedlisk. Dodano także, że w celu zminimalizowania potencjalnego negatywnego oddziaływania na batrachofaunę, zbiorniki zastępcze należy wybudować przed przystąpieniem do realizacji przedsięwzięcia.

Zmiany w punkcie IV.4. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy polegają na doprecyzowaniu, że wszelkie działania w odniesieniu do wyznaczonych stref ochrony miejsc gniazdowania bielika należy podejmować poza okresem lęgowym gatunku w oparciu o dane pochodzące z przeprowadzonego monitoringu, o którym mowa w punkcie VII.6.

W ramach realizacji przedsięwzięcia przewiduje się wycinkę ok. 850 ha lasu. W związku z tym, nałożono obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych w celu zrekompensowania strat w środowisku roślinnym, a także złagodzenia wpływu realizacji zamierzenia na otaczający krajobraz (punkt IV.5.). Wskazano, że dobór gatunków powinien opierać się o gatunki rodzime z uwzględnieniem miejscowych uwarunkowań i wymagań siedliskowych. Szczegóły dotyczące ostatecznej lokalizacji nasadzeń kompensacyjnych zostaną opracowane w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko, co zostało również uwzględnione w zmianie punktu VII.9. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy.

Analiza zgromadzonych akt sprawy wykazała, że planowana droga ekspresowa koliduje z wieloma siedliskami reptiliofauny, w tym gniewosza plamistego – gatunku chronionego, wpisanego do IV załącznika Dyrektywy Siedliskowej. W związku z tym, organ odwoławczy uznał za zasadne dodać warunek dotyczący wykonania zastępczych mikrosiedlisk dla gadów (punkt IV.6.). Inwestor w piśmie z dnia 12 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/00701, wskazał proponowane lokalizacje oraz sposób wykonania mikrosiedlisk, a także wskazał częstotliwość przeprowadzania prac utrzymaniowych.

W związku z wyjaśnieniami inwestora z dnia 12 marca 2021 r., znak: Mosty 2021/03/00701, dodano warunek dotyczący przeniesienia zinwentaryzowanego stanowiska (kłodę) rzadkiego gatunku borodzieja próchnika (*Ergates faber*) poza część lasu objętą planowanymi działaniami (punkt IV.7.).

W punkcie 29 niniejszej decyzji uszczegółowiono punkt V.1. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy dotyczący zapewnienia nadzoru przyrodniczego, wskazując niezbędnych specjalistów m.in. z zakresu: ornitologii, botaniki, entomologii, chiropterologii oraz herpetologii. Dodatkowo, w celu zminimalizowania oddziaływania budowy trasy S-10 na naruszany obszar Puszczy Bydgoskiej, wskazano, że do obowiązków nadzoru przyrodniczego należy także kontrola terenu pod kątem występowania gatunków inwazyjnych oraz kontrola przeznaczonych do wycięcia drzew pod kątem występowania rzadkich gatunków porostów. Podkreślono ponadto, że w przypadku konieczności usunięcia lub przeniesienia osobników chronionego gatunku z terenu budowy, nadzór dopilnuje kwestii związanych z uzyskaniem przez inwestora zezwolenia na derogacje z zakresu ochrony

gatunkowej, wynikające z przepisów art. 56 ustawy o ochronie przyrody.

Punktem 30 niniejszej decyzji wprowadzono zmiany w punkcie V.2. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy dotyczące monitoringu w następującym zakresie.

W związku z sześcioletnim okresem prac utrzymaniowych mikrosiedlisk zastępczych dla gadów, wydłużono okres trwania całego monitoringu porealizacyjnego z 5 do 6 lat, tak aby prace nałożone na wykonawcę zakończyły się w jednym roku. Takie działanie pozwoli na zebranie szczegółowych informacji w ramach nałożonego monitoringu i przygotowanie spójnego sprawozdania końcowego. Ponadto ograniczono monitoring śmiertelności zwierząt na linii kolejowej nr 18 do najbardziej newralgicznego odcinka o długości ok. 5,5 km, kiedy to projektowana trasa ekspresowa przebiega równolegle do torów kolejowych (najmniejsza odległość między północnym skrajem trasy S-10 a południowym skrajem torów wynosi ok. 100 m).

W związku z wprowadzeniem punktu IV.5., którym nałożono obowiązek nasadzeń zastępczych, dodano punkt dotyczący monitoringu udatności nasadzeń z uwzględnieniem uzupełnienia stwierdzonych ubytków.

Dodatkowo zobowiązano inwestora do przedstawienia metodyki prowadzenia monitoringu RDOŚ w Bydgoszczy celem akceptacji, a także do przedkładania raportów i końcowego sprawozdania temu organowi oraz do wiadomości GDOŚ.

Punktem 31 niniejszej decyzji wprowadzono zmiany w punkcie VII. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy dotyczące ponownej oceny oddziaływania na środowisko, wskazując najistotniejsze zagadnienia wymagające uwzględnienia.

W kontekście prac na ciekach, związanych głównie z budową przejść dla zwierząt, koniecznym jest określenie, które koryta będą przekładane i czy będzie to działanie stałe czy czasowe, aby odpowiednio dopasować działania minimalizujące sposób wykonywanych prac. Z uwagi na możliwą obecność chronionych gatunków ryb w przekraczanych ciekach, szczególnie w rzece Zielona Struga, należy uwzględnić inwentaryzację ichtiofauny. Należy także przeprowadzić inwentaryzację ornitofauny w celu weryfikacji skali zaplanowanej kompensacji, w tym niezwykle istotna jest analiza zasiedlenia stref ochrony bielika, występujących w granicach oddziaływania planowanego przedsięwzięcia oraz kwestia zabezpieczenia przed kolizją zaplanowanej do przebudowy linii elektroenergetycznej. Ponadto, w związku z nałożeniem dodatkowych przejść górnych dla zwierząt, w oparciu o wyniki ponownej inwentaryzacji ssaków kopytnych i wilka, należy doprecyzować szczegółowo ich lokalizację względem wymogów technicznych oraz określić ich parametry, a także ponownie przeanalizować przyjęte minimalne parametry, tak aby drożność korytarzy migracyjnych została zachowana. W celu zapewnienia bezkolizyjnego przelotu chiropterofauny, w miejscach stwierdzonych szlaków migracyjnych nietoperzy należy zweryfikować zakres przyjętych działań minimalizujących, w tym konieczną do zastosowania wysokość ekranów przeciwośnieniowych. Przedstawiony w dokumentacji przebieg wężła Bydgoszcz Makowiska (wariant 3) w ok. km 11+820 nie wyklucza kolizji z pomnikiem przyrody PL.ZIPOP.1393.PP.0403083.1751 (dąb szypułkowy *Quercus robur*), dlatego w celu ochrony obiektu przyrodniczego należy zweryfikować rzeczywisty zakres oddziaływania i zaproponować adekwatne działania minimalizujące. W celu ochrony batrachofauny należy wskazać miejsca wiosennych migracji płazów oraz zweryfikować ich miejsca rozrodu w granicach oddziaływania przedsięwzięcia, i na tej podstawie ocenić przyjęte rozwiązania minimalizujące i kompensujące. Dodatkowo, stowarzyszenie Modrzew – Monitoring Obywatelski Drzew wskazuje, że w wyniku realizacji przedsięwzięcia może dojść do zniszczenia stanowiska kruszczyka rdzawoczerwonego (*Epipactis atrorubens*), usytuowanego nieopodal drogi pożarowej nr 1 przy ścieżce dydaktycznej „Ku źródłiskom”. W związku z powyższym wskazano na potrzebę zbadania ewentualnej kolizji oraz

przedsięwzięcia działań minimalizujących. Co więcej, należy określić powierzchnię zaproponowanego w piśmie z dnia 12 marca 2021 r. dodatkowego zbiornika zastępczego dla płazów w ok. km 11+000 oraz zweryfikować lokalizację pozostałych zbiorników na podstawie aktualnej inwentaryzacji. W stosunku do przejścia w ok. km 6+450 zaplanowanego w formie wiaduktu w ciągu drogi ekspresowej S-10 nad linią kolejową nr 201, należy określić zagospodarowanie przejścia, które zapewni skuteczną izolację linii kolejowej od powierzchni przejścia oraz uwzględni mikrosiedliska ułatwiające migrację małych zwierząt. Należy także wskazać miejsca oraz skalę planowanych nasadzeń zastępczych z uwzględnieniem wymagań jakie musi spełniać materiał nasadzeniowy, a także wytyczne dotyczące prawidłowego sposobu sadzenia, co powinno zapewnić zachowanie ich udatności. W celu większego zminimalizowania wpływu oddziaływania budowy drogi na siedlisko *91E0 między ok. km 10+780 a ok. km 11+060, należy rozważyć zmianę lokalizacji zbiorników retencyjnych planowanych w tym obszarze.

W pozostałym zakresie organ II utrzymał decyzję RDOŚ w Bydgoszczy w mocy.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w odwołaniach oraz uwagach złożonych w toku postępowania odwoławczego, stwierdzono, co następuje.

Ad. 23 oraz 24

Skarżący podnosi, że w decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w punktach III.1.28) oraz III.1.29) (rzeczywiste oznaczenie III.2.28) oraz III.2.29)) ustalono zbyt krótki okres kontroli zajętości siedlisk przez ptaki i proponuje zmienić zapis z „nie wcześniej niż 2 dni” na „co najmniej 60 dni”. Swoje stanowisko argumentuje tym, że powierzchnia terenu podlegającego wycince jest zbyt duża, w związku z czym ornitolog nie zdoła wykonać kontroli w określonym terminie. Jest to niesłuszny wniosek, ponieważ wskazana w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach możliwość prowadzenia prac takich jak wycinka, karczowanie i odhumusowanie terenu w okresie lęgowym ptaków, po uprzednim wykonaniu kontroli ornitologicznej, odnosi się do sytuacji wyjątkowych. Główną tezą omawianych warunków jest prowadzenie prac poza sezonem lęgowym ptaków, czyli w okresie od 1 września do końca lutego, przy czym należy pamiętać, że warunek nie dotyczy stref ochrony wyznaczonych dla bielika, o których mowa w punkcie IV.4. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy. Przyjęcie takiego terminu prowadzenia prac jest zgodne z propozycją działań minimalizujących wpływ realizacji inwestycji na środowisko przyrodnicze przedstawionych w raporcie oś (str. 1055), na co wskazał RDOŚ w Bydgoszczy w uzasadnieniu decyzji (str. 95). Jeżeli inwestor w wyniku zdarzeń losowych, jest zmuszony dokonać wycinki w sezonie lęgowym, organ dopuszcza taką możliwość, tylko po uprzedniej kontroli wykonanej przez specjalistę przyrodnika – ornitologa. Należy podkreślić, że organ wskazuje tylko na kompetencje jakie musi posiadać kontroler, jednak nie podaje liczby wykonawców ani nie określa jak duży obszar ma zostać skontrolowany. Wobec tego, nieprawdziwy jest zarzut, że specjalista nie jest w stanie skontrolować w przeciągu dwóch dni tak dużego obszaru – jeżeli inwestor zmuszony jest do prowadzenia prac w sezonie lęgowym ptaków, to zobligowany jest zapewnić taką liczbę specjalistów, którzy będą w stanie skontrolować obszar określony harmonogramem prac realizacyjnych. Warto zauważyć, jak wskazano w piśmie z dnia 23 kwietnia 2020 r., znak: Mosty 2020/04/01212, zawierającym stanowisko GDDKiA do odwołania Nadleśnictwa Solec Kujawski, że zgodnie z art. 20b, 21 i 21a ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o *szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych* (Dz.U. z 2020 r., poz. 1363 ze zm.) wycinkę na terenie należącym do Lasów Państwowych wykonuje ich zarządca, czyli *de facto* skarżący. Zgodnie z dobrą praktyką pozyskiwania drewna najlepiej prowadzić wycinkę po skończeniu sezonu wegetacyjnego, ponieważ drewno jest wtedy bardziej suche, a w

konsekwencji odporniejsze na uszkodzenia, co stanowi kolejny argument za przeprowadzeniem rzeczowej wycinki w okresie zimowym.

W odniesieniu do zarzutów dotyczących liczby dni kontroli wskazanych przez RDOŚ w Bydgoszczy i braku rzetelnego uargumentowania, należy wyjaśnić, że przewidziany termin „nie wcześniej niż 2 dni przed rozpoczęciem prac” związany jest z czasem zajętości siedlisk przez ptaki oraz z zasadą przezorności (art. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska*, Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.). Należy pamiętać, że znaczna część zinwentaryzowanych gatunków ptaków wyprowadza kilka lęgów w roku, przy czym małym gatunkom okres wysiadywania jaj i karmienia piskląt zajmuje tylko kilka tygodni. Co więcej, sama budowa gniazd drobnym gatunkom jak np. piecuszek, pierwiosnek, rudzik, pełzacz, kowalik, grubodziób zajmuje ok. jednego dnia. Im dłuższy okres pomiędzy kontrolą a rozpoczęciem prac, tym większe prawdopodobieństwo, że poszczególne osobniki przystąpiły do lęgów, istnieje więc ryzyko zniszczenia aktywnych miejsc lęgowych podczas realizacji przedsięwzięcia.

W związku z powyższym nie można uznać, że organ I instancji bezzasadnie określił termin ewentualnych kontroli zajętości siedlisk. Jednak, mając na uwadze, że zmieniające się warunki atmosferyczne mogą przeszkodzić w sprawnym przeprowadzeniu niezbędnych oględzin we wskazanym terminie, organ odwoławczy zmienił warunki III.2.28) i III.2.29) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy, wydłużając termin kontroli do 5 dni, aby nadzór ornitologiczny mógł dopasować jej termin do panujących warunków.

Ad. 25

Skarżący niesłusznie podnosi, że RDOŚ w Bydgoszczy w punkcie III.1.30) decyzji (rzeczywiste oznaczenie III.2.30)) pominął obowiązek zabezpieczenia nieprzeznaczonych do wycinki drzew i krzewów stanowiących las w rozumieniu ustawy o lasach, dalej argumentując, że użyte w powyższym warunku sformułowanie „zadrzewienia” w rozumieniu ww. ustawy odnosi się do pojedynczych drzew i krzewów lub ich skupisk niestanowiących zbiorowisk leśnych. W punkcie III.2.30) jasno wskazano, że „obowiązek zabezpieczenia dotyczy także terenów leśnych”, co powinno zakończyć rozważania czy warunek zapewnia odpowiednie zabezpieczenie tej części lasu, która nie podlega wycince. Jednak mając na uwadze, że sformułowanie „zadrzewienia” mogą budzić wątpliwości interpretacyjne, organ odwoławczy wprowadził zmiany w punkcie III.2.30) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy, orzekając nowe brzmienie „drzewa i krzewy”, jednocześnie pozostawiając wspomniany wcześniej zapis, że cały warunek dotyczy także terenów leśnych.

Ad. 26 i 29

Skarżący wskazuje na niespójność pomiędzy sentencją decyzji w punktach III.1.31) i IV.3 (rzeczywisty numer III.2.31)) a jej uzasadnieniem (str. 94), polegającą na wskazaniu tego samego siedliska ropuchy szarej i grzebiuszki przeznaczonego do zniszczenia w różnych lokalizacjach: ok. km 8+500 i ok. km 8+550. Skarżący słusznie zauważa, że oznaczenia stosowane w całej decyzji powinny być jednolite, jednakże w przytoczonym przypadku rzeczywista lokalizacja zbiornika nie budzi wątpliwości. Przede wszystkim, jak sam skarżący przytacza, organ I instancji zastosował zapis „ok. km” wskazujący na przybliżoną lokalizację zbiornika, a sam zbiornik ma ok. 20 m długości, więc w rzeczywistości położony jest między kilometrem 8+500 a 8+550, co zostało przedstawione na mapach znajdujących się w aktach sprawy. Ponadto należy zauważyć, że jest to jedyny zbiornik w promieniu ok. 20 km przeznaczony do likwidacji, więc pomimo wpisania dwóch różnych przybliżonych lokalizacji, zlokalizowanie zbiornika w terenie nie będzie budzić wątpliwości.

Skarżący wskazuje także, że zapisy decyzji dopuszczają możliwość odłowienia płazów w

okresie rozrodu i zimowania. Zarzut jest bezpodstawny, ponieważ w przytaczanym punkcie III.2.31) decyzji organ I instancji jasno podkreślił, że likwidacja zbiorników ma odbyć się poza okresem rozrodu i zimowania płazów. Niemniej, organ odwoławczy wprowadził zmiany do tego warunku, wskazując by likwidacja zbiorników rozpoczęła się od wygradzenia terenu zbiornika na początku września, by uniemożliwić wkraczanie płazom zimującym. Należy także zauważyć, że wszelkie prace, które wiążą się z ingerencją w siedliska płazów, w tym omawiana likwidacja zbiorników, będą odbywać się pod ścisłym nadzorem herpetologicznym, który będzie czuwał nad przebiegiem prac, w tym będzie kontrolował obszar działań przed przystąpieniem do ich realizacji. W stosunku do uwagi skarżącego, że pominięto konieczność wykonania zbiornika kompensacyjnego za niszczone siedlisko w ok. km 10+600, należy wyjaśnić, że w związku z realizacją węzła Bydgoszcz – Makowiska w wariancie 3 w km ok. 11+820, ww. zinventaryzowane siedlisko płazów „p9” nie ulegnie zniszczeniu, więc bezprzedmiotowa jest jego kompensacja.

Ad. 27 i 31

W odpowiedzi na zarzut o braku odniesienia się do zgłoszonych w czasie konsultacji uwag dotyczących lokalizacji korytarzy ekologicznych i przejść dla zwierząt, należy zauważyć, że w trakcie trwania postępowania pierwszoinstancyjnego Nadleśnictwo Solec Kujawski nie składało do RDOŚ w Bydgoszczy uwag, w związku z czym organ nie mógł ich rozpatrzyć w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Należy ponadto podkreślić, iż przedstawiona na etapie postępowania dokumentacja sprawy zawiera szczegółowe informacje odnośnie szlaków wędrówek ssaków na przebiegu całej inwestycji (tab. 225 w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko), z uwzględnieniem każdego z analizowanych wariantów. Dane zostały pozyskane z przeprowadzonej na potrzeby raportu inwentaryzacji, jak również informacji uzyskanych od nadleśnictw. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach RDOŚ w Bydgoszczy, jak również przedmiotowa decyzja Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska nałożyły na inwestora konieczność realizacji przejść dla zwierząt w każdej wskazanej lokalizacji szlaków migracji, co pozwoli zrealizować inwestycję z zachowaniem ich drożności.

Ad. 28

Skarżący wskazuje, że w punkcie IV.1. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy ustalono zbyt małą liczbę siedlisk i liczby ptaków. Uwaga jest bezpodstawna, ponieważ przytoczony punkt decyzji nie określa liczby ptaków czy ich siedlisk, lecz wskazuje minimalną skalę kompensacji jaką należy wykonać za zniszczone siedliska ptaków. Należy pamiętać, że skala kompensacji została oszacowana na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej i dotyczy montażu budek lęgowych różnego typu, koszy dla uszatki oraz platformy dla kruka. Ponadto w zreformowanym punkcie VII.5. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy wskazano, że podczas ponownej oceny oddziaływania na środowisko należy przeprowadzić inwentaryzację ornitofauny w celu weryfikacji skali nałożonej kompensacji.

Ad. 30, 15, 17, 52.10), 52.16) i 52.17)

W odwołaniach oraz w trakcie udziału społeczeństwa wielokrotnie podnoszono, że realizacja drogi w wariancie inwestycyjnym spowoduje naruszenie czy wręcz zniszczenie użytku ekologicznego o kodzie PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992. Użytek o powierzchni 7,06 ha, na długości ok. 1 km obejmuje dolinę cieku Struga Młyńska, w której wytworzyły się rozlewiska i stawy. Następnie, od granicy z leśnictwem Miejskie przechodzi w użytek ekologiczny o kodzie PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.996. i powierzchni wynoszącej 1,23 ha. Celem ochrony kolizyjnej

formy ochrony przyrody jest ochrona terenu bagiennego. Należy zauważyć, że preferowany wariant realizacji trasy ekspresowej przecina użytek w ok. km 12+516 (według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego), poniżej miejscowości Rudy, czyli w najwęższym miejscu pomiędzy stawami. Jest to najkorzystniejsze miejsce przekroczenia użytku w przeciwieństwie do zaproponowanego przez firmę Drobex wariantu żółtego, zlokalizowanego poniżej wariantu 6 czerwonego. Przy tym, należy się zgodzić ze zgłoszonymi uwagami, że wariant 5 czarny drogi nie przecina ww. użytków, przebiegając w ciągu obecnej DK10.

Zgodnie z decyzją RDOŚ w Bydgoszczy użytek został zabezpieczony przed zniszczeniem poprzez zaplanowanie przejścia dolnego dla średnich zwierząt (punkt III.3.7) lit. c decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w pierwotnym brzmieniu), w związku z czym, nieprawdziwy jest zarzut, że na terenie użytku ciek zostanie wpuszczony w przepust. Jednakże, należy zgodzić się z odwołującym, że przejście dla średnich zwierząt jest niewystarczające dla umożliwienia migracji występujących tu dużych zwierząt jak łoś czy jeleń. Z tego względu, organ II instancji zwiększył parametry przedmiotowego przejścia dolnego poprzez wskazanie minimalnej wysokości 5 m, tak aby obiekt spełniał funkcję przejścia dla dużych zwierząt (zmiany wprowadzone w punktach III.3.6) i III.3.7) lit. c decyzji RDOŚ w Bydgoszczy).

Ponadto, dotychczasowe brzmienie warunków decyzji RDOŚ w Bydgoszczy dotyczących prac prowadzonych w obrębie użytku ekologicznego nie wykluczało w sposób niebudzący wątpliwości możliwości ingerencji w jego granice. Wobec powyższego organ odwoławczy wprowadził zmiany w warunkach dotyczących powyższego użytku wykluczające możliwość fizycznej ingerencji w trakcie prowadzonych robót w granice użytku ekologicznego.

W cytowanym punkcie III.3.6) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy (w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją) wskazano, że elementy konstrukcyjne obiektu w postaci przyczółków i podpór należy zlokalizować poza granicami użytku ekologicznego. W punkcie III.2.1) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy (w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją) wskazano, że prace na odcinku kolidującym z użytkowaniem należy prowadzić z wykluczeniem ingerencji w jego granice. W punkcie III.3.8) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy (w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją) zakazano przekładania cieku Struga Młyńska na czas prowadzenia prac oraz zakazano regulowania naturalnej linii cieku.

Jak wskazano w uzasadnieniu zmiany brzmienia punktu III.3.6), brak ingerencji w obszar użytku ekologicznego w pełni „zagwarantuje, iż funkcja ekologiczna użytku jako siedliska i szlaku migracji zwierząt oraz integralność całego obiektu przyrodniczego zostanie zachowana” (pismo GDDKiA z dnia 19 kwietnia 2021 r., znak: O.BY.I-2.530.4.2020.3.12.bm). W związku z powyższym, bezzasadny jest zarzut Nadleśnictwa Solec Kujawski, że zachowanie integralności tego obszaru nie jest możliwe w związku z wybudowaniem drogi. Przejście trasy S-10 nad użytkowaniem w postaci przejścia dolnego dla dużych zwierząt bez ingerencji w jego granice zagwarantuje zachowanie wszystkich walorów przyrodniczych użytku, brak wpływu na jego integralność i przedmioty jego ochrony, z zapewnieniem swobodnego przepływu wody w obrębie użytku naturalnym korytem. Wyeliminowanie możliwości lokalizacji przyczółków i podpór obiektu w granicach użytku ekologicznego jest zbieżne z oczekiwaniami Nadleśnictwa, wyrażonymi w treści odwołania, w zakresie posadowienia obiektu „na palach”, gdyż zagwarantuje brak jakiegokolwiek ingerencji w granice omawianej formy ochrony przyrody.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie treścią warunku V.1. lit. h decyzji RDOŚ w Bydgoszczy specjaliści z nadzoru przyrodniczego będą kontrolować realizację ww. przejścia dla dużych zwierząt.

Dodatkowo, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 3) ustawy *o ochronie przyrody* zakazy obowiązujące na terenie obszaru chronionego krajobrazu nie dotyczą realizacji inwestycji

celu publicznego jakim jest budowa trasy S-10.

Ad. 32

Skarżący zarzuca, że „zmniejszono liczbę projektowanych korytarzy ekologicznych”, wskazując na potrzebę zwiększenia liczby przejść. W dokumentacji sprawy wskazano, że lokalne szlaki migracji zwierząt zostały wyznaczone na podstawie wyników przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej oraz danych przekazanych inwestorowi przez nadleśnictwa. W oparciu o wyznaczone szlaki wędrówek oraz biorąc pod uwagę obecność pozostałych rozwiązań projektowych jak węzły drogowe czy MOP-y, które znacząco wpływają na funkcjonalność realizowanych obiektów, w decyzji RDOŚ w Bydgoszczy wskazano lokalizacje przejść dla zwierząt. Na terenie Nadleśnictwa Solec Kujawski zostaną wykonane dwa duże przejścia dla zwierząt – dolne w km 12+516,10 oraz górne w km 19+600 (punkt III.3.6) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją), przejście dla małych zwierząt zespolone z ciekim w km 10+520 (punkt III.3.9) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy) oraz przepusty zapewniające możliwość migracji małych zwierząt w ok. km 10+050, 10+431, 11+051, 11+365, 11+894 (punkt III.3.5) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją). W ocenie organu II instancji, lokalizacja przejść na omawianym terenie została prawidłowo wyznaczona względem lokalnych szlaków migracji zwierząt, wobec czego zarzut Skarżącego jest bezzasadny. Ponadto, należy zaznaczyć, że wyżej wymienione przejścia dotyczą tylko terenu w zarządzie Skarżącego, czyli Nadleśnictwa Solec Kujawski. W ciągu całej planowanej trasy S-10 drożność korytarzy ekologicznych zostanie zachowana poprzez zabezpieczenie każdego wskazanego w dokumentacji sprawy korytarza migracyjnego przejściami dla zwierząt. Oprócz ww. przejść zaplanowano przejścia: na odcinku 2: w ok. km 1+500, w km 5+170, w km 6+450, 8+540,8, w ok. km 25+500, w km 30+970, 31+480, w km 31+892, w km 38+426,43 oraz na odcinku 3 w ok. km 9+300. Powyższe rozwiązania zapewnią swobodną migrację zwierząt na całej trasie realizacji przedsięwzięcia.

Ad. 33

Skarżący wskazuje, że wygrodenie trasy ekspresowej siatką stanowi realne zagrożenie dla zwierząt, w szczególności łosi. Zdaniem organu II instancji zarzut ten jest bezpodstawny i nie znajduje potwierdzenia w dostępnej literaturze. Powszechnie stosowany *Poradnik projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach* (Kurek R.T., Warszawa 2010) wskazuje, że minimalna część nadziemna wygrodenia ochronnego w obszarze stałego występowania łosia i jelenia wynosi 240 cm, co zostało uwzględnione w punkcie III.3.4) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy. Należy zauważyć, że obecnie nie istnieją racjonalne alternatywne rozwiązania, które zapewniłyby porównywalną skuteczność w zabezpieczaniu trasy szybkiego ruchu przed wkraczaniem na nią zwierząt.

Ad. 34

Skarżący niesłusznie wskazuje na nieracjonalność wyboru wariantu z uwagi na „dużą wycinkę drzew, zniszczenie użytków ekologicznych”, a także przejście przez „najbardziej podmokły odcinek, na którym występują bagna i małe strugi wodne”. Należy zauważyć, że w analizie wielokryterialnej brane są pod uwagę aspekty zarówno środowiskowe, społeczne, techniczne i ekonomiczne, których skumulowana ocena przesądza o wyborze wariantu. Dlatego wariant przeznaczony do realizacji może przechodzić przez obszar cenny przyrodniczo czy najbardziej podmokły i nie będzie to świadczyć o nieracjonalności jego wyboru. Decydując się na wariant

kolidujący z obszarami podmokłymi, inwestor wziął pod uwagę koszty związane z odpowiednim przygotowaniem terenu pod przedsięwzięcie oraz związane z odpowiednim zabezpieczeniem, np. przed wskazanym przez skarżącego zapadnięciem drogi. Rozwiązania projektowe, które zostaną zastosowane podczas realizacji przedsięwzięcia, uwzględniają zachowanie dynamiki przepływów i ciągłość cieków – wszystkie przekroczenia cieków zostaną wykonane obiektami pełniącymi zarazem funkcje hydrologiczne i przyrodnicze. W związku z powyższym, zostanie zachowana funkcjonalność omawianego obszaru. Dodatkowo należy wyjaśnić, że zagadnienia techniczne i konstrukcyjne związane możliwością posadowienia drogi na określonym terenie ze względu na właściwości geotechniczne gruntów są poza zakresem niniejszego postępowania.

Ad. 35

Skarżący niesłusznie wskazuje na brak rzetelności raportu ze względu na krótki okres czasu w jakim został przygotowany, który ma wskazywać na nieuwzględnienie całego cyklu przyrodniczego. W tomie 7 raportu oś „Inwentaryzacja przyrodnicza” dla każdego komponentu środowiska przedstawiono harmonogram prac terenowych dostosowany do cyklu życiowego badanej grupy, aby w pełni zbadać ich reprezentatywność na obszarze analizowanych wariantów. Skarżący niesłusznie wnosi, że m.in. zostały pominięte byliny niewidoczne zimą – inwentaryzacja roślin i siedlisk przyrodniczych odbywała się w sezonie wegetacyjnym. Bezpodstawne są również zarzuty, że wykonawca raportu pominął drobne cieki, które nie występują na ogólnodostępnych mapach, co m.in. przyczyniło się do nieprawidłowego wyliczenia liczby stanowisk płazów. Należy zauważyć, że wykonawca inwentaryzacji nie ma obowiązku naniesienia na mapy każdego, nawet najdrobniejszego cieku jako dowód ich zinwentaryzowania. Jak wskazano w opisie metodyki inwentaryzacji herpetofauny, wstępnie wytypowane potencjalne siedliska płazów, były następnie weryfikowane w terenie pod kątem ich przydatności. Należy zauważyć, że biorąc pod uwagę behavior batrachofauny oraz zmieniające się warunki atmosferyczne, przed przystąpieniem do prac może okazać się, że niewskazany wcześniej obszar został zasiedlony. W związku z tym, kierując się zasadą ostrożności, nałożono obowiązek zapewnienia herpetologa w nadzorze przyrodniczym, który będzie czuwał nad przebiegiem realizacji przedsięwzięcia (punkt V.1. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją). Co więcej, nałożono obowiązek uwzględnienia na ponownej ocenie inwentaryzacji wiosennych tras migracji płazów oraz stanowisk rozrodczych wraz z oceną skuteczności zaplanowanych rozwiązań minimalizujących i kompensujących (punkt VII.7. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). Skarżący również niesłusznie wskazuje, że źle została przeprowadzona inwentaryzacja ptaków, ponieważ realizacja inwestycji spowoduje zniszczenie kilkuset dziupli na terenie samego leśnictwa Łażyn (oddz. 233). Odnosząc się do powyższego należy wyjaśnić, że inwentaryzacja ornitofauny przeprowadzana jest w oparciu o nasłuch osobników odżywiających się, wyszukiwanie gniazd oraz obserwacje bezpośrednie, a nie liczenie wszystkich możliwych do zasiedlenia dziupli. Ponadto, inwentaryzacja była przeprowadzona w buforze do 500 m (w zależności od gatunku) od granicy pasa drogowego, w związku z czym nie wszystkie zinwentaryzowane stanowiska ulegną zniszczeniu. Warto podkreślić, że w wyniku postępowania odwoławczego nałożony został obowiązek uwzględnienia inwentaryzacji ptaków wraz z weryfikacją zaplanowanych działań kompensujących podczas przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko (punkt VII.5. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu).

Ad. 37 i 52.14)

Odnosząc się do zarzutów dotyczących kolizji drogi z zastawkami znajdującymi się w

oddziałach 232C i 233 leśnictwa Łążyn, należy wyjaśnić, że jak wynika z akt sprawy (pismo inwestora z dnia 16 czerwca 2020 r., znak: Mosty 2020/06/00726) przebieg trasy nie koliduje z przedmiotowymi zastawkami, w związku z czym zostaną zachowane w obecnym kształcie, zaś system retencjonowania nie ulegnie zakłóceniom.

Ad. 10

W odwołanych jak również w trakcie udziału społeczeństwa podniesiono, że realizacja trasy S-10 według wariantu preferowanego spowoduje zniszczenie cennych wartości przyrodniczych, w tym użytków i gatunków chronionych. Należy zauważyć, że na trasie przebiegu drogi znajduje się tylko jeden użytek ekologiczny o kodzie PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992, który zostanie zachowany, gdyż w tym miejscu planowane jest przejście dolne dla dużych zwierząt (punkt III.3.6) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). Zgodnie z analizą wyników inwentaryzacji przyrodniczej, realizacja każdego z proponowanych wariantów będzie wiązać się ze zniszczeniem gatunków chronionych. W związku z zakresem inwestycji – ok. 60 km trasy szybkiego ruchu wraz z projektowanymi węzłami, MOP-ami oraz OUD-ami – nie ma możliwości całkowitego wykluczenia ingerencji w obecny układ przyrodniczy analizowanego obszaru Puszczy Bydgoskiej. Niemniej, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zawiera liczne warunki dotyczące takiego prowadzenia prac, aby w jak największym stopniu zminimalizować i skompensować negatywne oddziaływanie realizacji przedsięwzięcia. Kluczową rolę odgrywa zapewnienie nadzoru przyrodniczego, który będzie czuwał nad wykonywaniem niezbędnych prac (punkt V.1. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu).

Ad. 13

Skarżący wskazuje, że zostaną zniszczone obiekty hydrologiczne (źródłiska, stawy) co pozbawi dostęp do wody dużej populacji dziko żyjących zwierząt. Należy zauważyć, że zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zostaną zniszczone tylko dwa zbiorniki stanowiące siedliska płazów w ok. km 8+550 oraz 31+890 (punkt III.2.31) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu), które zostaną skompensowane poprzez budowę zbiorników zastępczych. Ponadto, analiza akt sprawy wykazała, że występujące w obszarze źródłiska, zlokalizowane w okolicach miejscowości Wypaleniska oraz Rudy znajdują się poza obszarem oddziaływania realizacji przedsięwzięcia. W związku z powyższym, nie można się zgodzić ze stwierdzeniem, że zwierzęta, w tym chronione jak łos czy wilk, zostaną pozbawione naturalnych wodopojoyów.

Ad. 36 i 14

WKŁ „MIŚ” słusznie zauważa, że na trasie preferowanego wariantu zostały zinwentaryzowane miejsca gniazdowania bielika i kruka, jednakże nie można zgodzić się ze stanowiskiem Nadleśnictwa Solec Kujawski, że organ I instancji pominął fakt, że w obszarze chronionym występuje bielik. W związku z obecnością tych gatunków, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach znalazły się warunki, mające na celu minimalizować, a także kompensować wpływ realizacji przedsięwzięcia. W celu uniknięcia naruszenia strefy ochrony całorocznej miejsca gniazdowania bielika między km 29+100 a km 29+500, na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego została wprowadzona korekta przebiegu drogi. Podczas ponownej oceny oddziaływania na środowisko, inwestor musi uwzględnić analizę zasiedlenia stref ochrony bielika z okresu 3 ostatnich lat, występujących w granicach oddziaływania przedsięwzięcia (punkt VII.6. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). Następnie, w oparciu o wyniki monitoringu inwestor musi zastosować warunki zawarte w punkcie IV.4. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy (w

nowym brzmieniu), w tym m.in. prace, które mogą naruszyć strefy ochrony okresowej musi przeprowadzić poza okresem lęgowym bielika, który trwa od 1 stycznia do 31 lipca. Dodatkowo w przypadku konieczności naruszenia zasiedlonej strefy wykonać platformę lęgową w porozumieniu z ornitologiem, właściwym miejscowo nadleśnictwem oraz RDOŚ w Bydgoszczy. Ponadto, zgodnie z punktem V.2. lit. c decyzji RDOŚ w Bydgoszczy (w nowym brzmieniu), inwestor zobowiązany jest do monitoringu porealizacyjnego stref ochrony miejsc gniazdowania bielika. W odniesieniu do zniszczenia siedlisk lęgowych kruka, inwestor został zobowiązany do wykonania 4 platform lęgowych dedykowanych dla kruka (punkt IV.1. lit. j decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu), które zostaną zamontowane na terenie Lasów Państwowych, w miejscu uzgodnionym przez ornitologa oraz właściwe miejscowo nadleśnictwo, gdzie przez minimum 30 lat nie będzie wykonywana rębnia, mogąca wpływać na skuteczność zastosowanych rozwiązań. Dodatkowo platformy będą objęte działaniami konserwacyjnymi w celu zapewnienia stałej możliwości zasiedlenia.

Nałożony przez tut. Organ obowiązek analizy zasiedlenia stref ochronnych dla bielika wynika z faktu, znanego Organowi z urzędu, możliwych zmian lokalizacji gniazd bielika w obrębie danego kompleksu leśnego. Gniazda zasiedlone przez bieliki w poszczególnych latach mogą być porzucane z równoczesną budową nowego gniazda w innej lokalizacji, położonej w bliższej lub dalszej odległości. Z tego też względu ustanowione strefy ochrony, w sytuacji braku potwierdzenia zajęcia gniazda w przeciągu kilku następujących po sobie lat (zwykle trzech) mogą być likwidowane bądź modyfikowane w zakresie ich granic. Biorąc natomiast pod uwagę, iż decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia może być załączona do wniosku o wydanie decyzji zrid w okresie 6 lub nawet 10 lat od dnia, w którym stała się ostateczna, ewentualne środki minimalizujące oddziaływanie inwestycji na bielika powinny być dostosowane do lokalizacji gniazd w okresie realizacji inwestycji.

Ad. 52.1)

Odnosząc się do zarzutu, że projektowana trasa przecina zwarte obszary leśne, co prowadzi do ich niekorzystnej fragmentacji, w pierwszej kolejności należy wskazać, że planowana droga ekspresowa została usytuowana w północnej części Puszczy Bydgoskiej. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania bliskości trasy szybkiego ruchu na istniejące miejscowości, w tym zajęcie terenu ograniczające ich rozwój, szczególnie na odcinku 2, trasę poprowadzono na południe od istniejącej DK10, wkraczając w obszar zalesiony. Następnie, w ramach zrównoważonego transportu oraz idei stosowania zintegrowanych rozwiązań minimalizujących dla ciągów transportowych stanowiących dla środowiska pojedynczą barierę, trasa została zaprojektowana w pobliżu istniejącej linii kolejowej S-10. Przecięcie obszaru leśnego nie prowadzi do niekorzystnej fragmentacji, ponieważ zostanie zachowana łączność pomiędzy północnymi i południowymi siedliskami poprzez uwzględnienie w decyzji RDOŚ w Bydgoszczy licznych przejść dla małych, średnich i dużych zwierząt.

Ad. 52.2)

Nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że wybrany wariant niszczy ustalone trasy wędrówek zwierząt. Prawdą jest, że trasa, z racji równoleżnikowego położenia przecina lokalne szlaki migracji z osi północ – południe. Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej wspartej informacjami przekazanymi przez nadleśnictwa pozwoliło na wytyczenie głównych tras migracji, które zostaną zachowane w wyniku zaprojektowania licznych przejść dla małych, średnich i dużych zwierząt.

Ad. 52.3) i 52.4)

Planowana droga ekspresowa przecina obszar o znacznych deniwelacjach terenu, jednakże zostało to uwzględnione podczas projektowania przebiegu wariantu. Nie można jednak zgodzić się ze stwierdzeniem, że droga zniszczy unikatowe wydmy Puszczy Bydgoskiej. Należy zauważyć, że pole wydmore znajdujące się w mezoregionie Kotliny Toruńskiej jest jednym z największych w Polsce, natomiast mikroregion Wydmy Puszczy Bydgoskiej objęty jest dwiema formami ochrony przyrody – Obszar Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej – część wschodnia i zachodnia oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Wydmy na południe od Torunia o łącznej powierzchni ok. 45 tys. ha. Natomiast cała planowana trasa S-10 na odcinku Bydgoszcz-Toruń w preferowanym wariantcie zajmie powierzchnię zaledwie ok. 980 ha (Tabela 171 Zajęcie terenu na poszczególnych wariantach, str. 249 raportu oos), przy czym w powyższy teren wlicza się nie tylko obszar wydm. Co więcej, analiza dokumentacji wskazuje, że realizacja każdego z proponowanych wariantów będzie wiązała się ze zniszczeniem niewielkiej powierzchni wydm.

Ad. 52.5, 52.8 i 53.e

Należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że preferowany wariant inwestycji narusza siedliska łągi i obszary źródliskowe, które są wymienione w Załączniku I do Dyrektywy Siedliskowej. Zgodnie z wynikami inwentaryzacji przyrodniczej, każdy z analizowanych wariantów drogi koliduje z siedliskami oznaczonymi jako łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe o kodzie *91E0, przy czym na wskazywanym odcinku 2 to wariant preferowany odznacza się najmniejszą kolizją. Należy także zgodzić się ze stwierdzeniem, że źródłiska cechują się wyjątkowym układem przyrodniczym, ponieważ tak jak każde siedlisko charakteryzują się właściwym dla siebie składem gatunkowym - źródłiskowe lasy olszowe na niżu (*91E0-4) zostały wyznaczone jako podtyp ww. siedliska charakteryzujący się niejednorodnością fitosocjologiczną. Należy także podkreślić, że stowarzyszenie PnRWI bezpodstawnie twierdzi, że inwentaryzacja tego siedliska w okolicach Solca Kujawskiego została niepoprawnie przeprowadzona, skarżący nie przedstawił jednak żadnych dowodów (np. w postaci wyników przeprowadzonej inwentaryzacji) na poparcie swojej tezy. Niemniej, należy zauważyć, że analiza dokumentacji przedstawionej w toku postępowania wykazała, że planowana skala ingerencji w siedlisko *91E0 między ok. km 10+780 a ok. km 11+060 zostanie znacznie ograniczona w związku z decyzją o wyborze do realizacji węzła Bydgoszcz – Makowiska w wariantcie 3 w km ok. 11+820. Ponadto, inwestor rozważa zmianę lokalizacji planowanych w tym obszarze zbiorników retencyjnych w celu maksymalnego zmniejszenia oddziaływania na przywoływany obszar, co będzie szczegółowo weryfikowane na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko, gdy znane będą szczegóły projektu budowlanego. Natomiast, siedlisko *91E0 zinwentaryzowane w granicach użytku ekologicznego PL.ZIPOP.1393.UE.0403083.992 zostanie w całości zachowane w związku z realizacją przejścia dolnego poza granicami użytku (punkt III.3.6) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). Co więcej, należy zaznaczyć, że do typów siedlisk stwierdzonych poza prawnie wyznaczonym obszarem Natura 2000 nie stosuje się przepisów z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2020 r., poz. 55 ze zm.).

Należy także zauważyć, że owszem, preferowany wariant przecina obszary podmokłe o wysokiej bioróżnorodności, jednak nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że realizacja przedsięwzięcia „zniszczy zróżnicowane siedliska wodne i bagienne”. W ramach zminimalizowania oddziaływania na przecinane obszary zostały podjęte odpowiednie działania, jak ww. realizacja węzła Bydgoszcz – Makowiska w wariantcie, który nie ingeruje w siedliska zależne od wód. Ponadto,

przebieg trasy nad ciekami został zabezpieczony obiektami inżynieryjnymi, które będą pełniły funkcję przejść dla zwierząt.

Ad 52.6)

Organ odwoławczy nie zgadza się ze zgłoszoną uwagą, że realizacja przedsięwzięcia w preferowanym wariantcie „zdeławastuje układ gatunkowy niespotykany w innych układach przyrodniczych”. Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza, która objęła wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego, nie wykazała istnienia w żadnym z analizowanych wariantów unikalnego w skali kraju układu przyrodniczego. Zinwentaryzowane gatunki fauny i flory, a także siedliska przyrodnicze występują w różnym zagęszczeniu i stanie zachowania w całej Polsce w ramach swojego zasięgu występowania. Nałożone niniejszą decyzją działania minimalizujące ograniczyły zakres stwierdzonego oddziaływania na zinwentaryzowane komponenty środowiska do nieznaczącego. Niezrozumiałe i nieuprawnione jest więc twierdzenie, że zostaną zdeławastowane.

Ad. 52.7)

W trakcie udziału społeczeństwa zgłoszono uwagę, że realizacja wariantu preferowanego „może zaburzyć zrównoważone ekosystemy Puszczy Bydgoskiej”. Jest to wysoce nieprecyzyjne, trudne do zweryfikowania określenie, nieoparte przez zgłaszających wyniki przeprowadzonych symulacji jaki wpływ może mieć wybudowanie trasy ekspresowej na obszarze Puszczy. Tak ogólne stwierdzenie można odnieść do każdego z analizowanych wariantów, a także do każdej innej działalności planowanej na omawianym terenie.

Ad. 52.9), 52.11), 52.15) i 53.e)

W odwołaniach, jak również w trakcie udziału społeczeństwa wielokrotnie zgłaszano, że realizacja trasy S-10 w preferowanym wariantcie spowoduje zniszczenie źródeł w okolicy Solca Kujawskiego. W toku postępowania ustalono, że przytaczane źródła w omawianym obszarze zlokalizowane są (według kilometrażu odcinka 2 wariantu 6 czerwonego): w okolicach Strugi Otorowskiej w miejscowości Wypaleniska (ok. km 10+698), w okolicach cieku bez nazwy, na którym zlokalizowane są zastawki, w miejscowości Wypaleniska (ok. km 11+050) oraz w okolicach Strugi Młyńskiej, w granicach użytku ekologicznego, w miejscowości Rudy (ok. km 12+500). Analiza materiału dowodowego wykazała, że realizacja drogi ekspresowej nie spowoduje zniszczenia ww. źródeł, ponieważ wszystkie znajdują się w oddaleniu od planowanego przebiegu trasy. Należy podkreślić, że szczególnie prawnie chronione źródła w obszarze użytku ekologicznego położone są od ok. 400 m do ok. 800 m w linii prostej na południe od miejsca realizacji przedsięwzięcia. Należy także zaznaczyć, że w przypadku trwającej procedury ustanawiania lokalnej formy ochrony przyrody, w tym przypadku wspomniany w odwołaniu użytk ekologiczny „Źródła na Wypaleniskach”, nie mają zastosowania przepisy z art. 45 ustawy o *ochronie przyrody*. Ponadto, tut. Organ nie zgadza się ze stwierdzeniem, że zostaną zniszczone siedliska wodne i bagienne. Wszelkie lokalnie występujące cieki zostały uwzględnione w przeprowadzonej ocenie oddziaływania, zaś ingerencja w nie została ograniczona do niezbędnego minimum, tak aby utrzymać siedliska wodne i bagienne w niezmiennym stanie. Ponadto, swobodny przepływ wód w ciekach w osi północ – południe zostanie zabezpieczony, poprzez wykonanie przepustów oraz zespolonych przejść dla zwierząt, dlatego nie można się zgodzić z uwagą, że wybudowana trasa „poprzecznie zablokuje przepływ”. Co więcej, naturalny przepływ wód w rzece Zielona Struga został zabezpieczony poprzez zakaz regulowania naturalnej linii rzeki

(punkt III.3.8) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu) oraz poprzez zaprojektowanie przejścia dla małych zwierząt w km 31+480 (punkt III.3.9) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). W związku z powyższym nie można zgodzić się z uwagą, że planowany przebieg trasy S-10 w okolicach leśnictwa Zielona spowoduje zniszczenie jaru rzeki Zielona Struga, w tym naturalnego wodospadu na tej rzece.

Ad. 52.12)

Odnosząc się do uwagi, że realizacja przedsięwzięcia zagraża ścieżce dydaktycznej „Ku Źródłiskom”, należy wyjaśnić, że przebieg trasy koliduje tylko z fragmentem ścieżki znajdującym się na drodze przeciwpożarowej nr 1. Ciągłość ścieżki zostanie zachowana dzięki zaprojektowanemu wiaduktowi nad trasą S-10 – wyposażenie obiektu w chodnik dla pieszych pozwoli na bezkolizyjne korzystanie ze wspomnianej ścieżki.

Ad. 52.13)

W trakcie udziału społeczeństwa zgłoszono uwagę, że budowa trasy ekspresowej będzie wiązała się ze zniszczeniem stanowisk chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt. Dokładny wykaz gatunków i przybliżony kilometraż kolizji został przedstawiony w wynikach inwentaryzacji przyrodniczej. W związku z powyższym, inwestor zobowiązany jest do wystąpienia o odstępstwo od zakazów z zakresu ochrony gatunkowej zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*. Należy w tym miejscu wskazać, że realizacja każdej rozległej przestrzeni inwestycji infrastrukturalnej wiąże się ze zniszczeniem mniejszej lub większej liczby stanowisk organizmów podlegających ochronie. Sytuacji tej nie da się uniknąć, biorąc pod uwagę, przykładowo, że niemal wszystkie gatunki ptaków bytujące w Polsce podlegają ochronie. Rolą oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której analizowane są różne warianty realizacji inwestycji, jest natomiast minimalizowanie negatywnych oddziaływań na gatunki chronione, bowiem w pełni wykluczyć ich nie sposób.

Ad. 52.18)

Organ II instancji przyjął informację zgłoszoną przez stowarzyszenie Modrzew – Monitoring Obywatelski Drzew, że w wyniku realizacji przedsięwzięcia może dojść do zniszczenia stanowiska kruszczyka rdzawoczerwonego (*Epipactis atrorubens*) znajdującego się nieopodal drogi pożarowej nr 1 przy ścieżce dydaktycznej „Ku Źródłiskom” (N53° 03' 25.7" E18° 10' 24.0"). W związku z powyższym, nałożono obowiązek zbadania ewentualnej kolizji z ww. stanowiskiem wraz z określeniem działań minimalizujących podczas przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko (punkt VII.13. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu).

Ad. 53.a)

Należy zgodzić się z uwagą skarżącego, że planowana trasa S-10 w całości przebiega przez jeden z głównych korytarzy migracyjnych, tj. Korytarz Północno-Centralny, o znaczeniu paneuropejskim. W związku z przecięciem osi przemieszczania się dużych ssaków, w celu minimalizacji oddziaływania realizacji przedsięwzięcia na szlaki migracyjne, wzięto pod uwagę zgłoszony zarzut i zweryfikowano liczbę przejść dla dużych zwierząt nałożoną przez organ I instancji. W celu zapewnienia drożności wskazanego korytarza zostały dodane 3 przejścia (ok. km 1+500 i ok. km 25+500 na odcinku 2 oraz ok. km 9+300 na odcinku 3), a projektowane dolne przejście dla średnich zwierząt w km 12+516,10 zostanie dostosowane do możliwości migracyjnych dużych zwierząt. Wobec powyższego migracja przez trasę S-10 została zabezpieczona łącznie 8

przejściami dla dużych zwierząt, zlokalizowanymi w obrębie stwierdzonych w ramach inwentaryzacji oraz wskazanych przez nadleśnictwa szlaków migracji dużych ssaków. Ponadto zostały wskazane lokalizacje 2 przejść dla średnich zwierząt oraz 3 przejść i 5 przepustów umożliwiających migrację małych zwierząt. Odnosząc się do kwestii odległości pomiędzy zaprojektowanymi przejściami dla dużych ssaków organ wyjaśnia, iż kluczową kwestią decydującą o lokalizacji urządzeń ochrony środowiska było występowanie na tym terenie szlaków migracji, tak aby jak najmniej w nie ingerować. Średni dobowy dystans watahy wilków to ponad 20 km, choć często dystanse te są dużo większe. Przyjęte w niniejszej decyzji odległości między przejściami nie stanowią więc ograniczenia dla dotarcia przez wilki do łowisk po północnej stronie S10.

Również przyjęte w decyzji wymiary przejść przeznaczonych dla występującej na omawianym terenie populacji wilka wynikają z ekologii gatunku i dostępnych danych monitoringowych na zrealizowanych już przejściach w granicach ich szlaków migracji. Przykładowo, wyniki monitoringu przeprowadzonego na przejściach górnych zbudowanych nad autostradą A4 w Borach Dolnośląskich wskazują, że przejścia górne, mające szerokość 30 – 45 m, są często wykorzystywane przez wilki, znacznie częściej niż dostępne na tym odcinku przejścia dolne, o szerokości nawet 114 m (Mysłajek R.W. i in. Mammal use of wildlife crossing structures along a new motorway in an area recently recolonized by wolves. European Journal of Wildlife Research (2020) 66: 79). Puszcza Bydgoska podobnie jak Bory Dolnośląskie jest lasem nizinnym o drzewostanie z dominacją sosny, gdzie występuje populacja wilków i dużych ssaków kopytnych, więc doświadczenia z omawianego monitoringu na A4 potwierdzają zapewnienie na trasie S10 właściwej drożności poprzez lokalizację głównie przejść górnych o parametrach odpowiadających wymaganiom omawianych gatunków.

W ocenie tut. Organu ostateczna liczba, rodzaje oraz wymiary przejść dla zwierząt zapewnią łączność ekologiczną obszarów położonych po obu stronach omawianej drogi ekspresowej.

Omawiając powyższe zarzuty należy także zaakcentować, iż obawy Skarżącego związane z powstaniem bariery ekologicznej dla populacji wilka w związku z realizacją drogi ekspresowej S10, wywodzone z niewystarczających, w ocenie Skarżącego, wymiarów przejść dla zwierząt, zdają się pomijać dużą plastyczność tego gatunku i zdolność do dostosowania się do zmieniających się uwarunkowań środowiska. Tut. Organ prowadzi w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody liczne postępowania administracyjne w przedmiocie udzielenia odstępstw od zakazów, obowiązujących w stosunku do osobników wilka. W ramach tychże postępowań gromadzona jest liczna dokumentacja, potwierdzająca ponad wszelką wątpliwość coraz częściej notowaną obecność wilków w obszarach zurbanizowanych, w otoczeniu siedzib ludzkich, pofragmentowanych, a także łatwe przekraczanie przez osobniki tego gatunku barier, w tym dróg uznawanych w teorii za bariery całkowite oraz obszarów zabudowanych. Plastyczność tego gatunku tłumaczy ciągły i dynamiczny wzrost liczebności jego populacji zarówno w Polsce, jak i krajach Europy Zachodniej, wraz z ciągłym rozszerzaniem się arealów jego występowania. Okoliczności te podają w wątpliwość zasadność tez prezentowanych przez Skarżącego związanych z przerwaniem korytarzy migracyjnych wilka i koniecznością zwiększenia wymiarów przejść dla zwierząt.

Ad. 53.b) i 53.c)

Organ odwoławczy zgadza się z informacjami przedstawionymi przez skarżącego, że Puszcza Bydgoska pełni funkcję kluczowej ostoji dla wilka (*Canis lupus*), gatunku priorytetowego wymienionego w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Jej drożność jest istotna nie tylko z punktu widzenia wilka, ale także dużych ssaków kopytnych, które są jego naturalnymi ofiarami. Zgodnie z

inwentaryzacją przedstawioną w raporcie o oś (str. 548), w przypadku samego wilka zostanie zajętych ok. 361-384 ha jego siedlisk, zaś z jego rewiru zostanie wyłączonych ok. 8077 ha, w związku z czym jedynym wyjściem zminimalizowania negatywnego oddziaływania budowy drogi na tego przedstawiciela teriofauny jest zapewnienie odpowiednio przystosowanych przejść dla dużych zwierząt. Wobec wątpliwości czy wskazana w decyzji RDOŚ w Bydgoszczy liczba przejść dla dużych zwierząt jest wystarczająca, organ II instancji przeprowadził uważną weryfikację wyników inwentaryzacji przyrodniczej. W konsekwencji dodano 3 przejścia (ok. km 1+500 i ok. km 25+500 na odcinku 2 oraz ok. km 9+300 na odcinku 3) oraz zwiększono parametry projektowanego przejścia dolnego w km 12+516,10. W związku z powyższym, w zreformowanym warunku dotyczącym przejść dla dużych zwierząt, organ II instancji nałożył obowiązek wykonania łącznie 8 przejść (punkt III.3.6) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu), przy czym dokładna lokalizacja dodanych w niniejszej decyzji przejść będzie poprzedzona całorocznym monitoringiem ssaków kopytnych i wilka (punkt VII.11. decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). W konsekwencji, zastosowanie wskazanych powyżej rozwiązań minimalizujących jest wystarczające dla zachowania odpowiedniej drożności Korytarza Północno – Centralnego oraz zapewnienia możliwości migracyjnych wilka i dużych ssaków kopytnych.

W stosunku do wpływu oddziaływania wybudowania trasy S-10 w obszarze Puszczy Bydgoskiej, należy zauważyć, że w charakterystyce Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej – część wschodnia i zachodnia, który to obszar obejmuje teren przeznaczony pod realizację omawianej inwestycji, wskazano, że stanowi on „strefę masowego wypoczynku mieszkańców aglomeracji bydgosko-toruńskiej” oraz, że przebiegają nim „liczne drogi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, a także linie kolejowe”. W związku z powyższym, należy mieć na uwadze, że wybór miejsca aktywności wilka jest kompromisem pomiędzy zagrożeniem wynikającym z aktywności ludzi, uciążliwości wynikających z obecności trasy szybkiego ruchu a konkurencją o siedliska z sąsiednimi watahami. Wyniki monitoringu populacji wilka w Borach Dolnośląskich wskazują, że wraz z upływem czasu następuje stopniowa adaptacja watah do sąsiedztwa autostrad, przy czym poziom tolerancji jest wyższy z powodu bardziej zurbanizowanego obszaru – osobniki żerowały i odpoczywały w strefie 0-2 km wzdłuż autostrady. Ponadto wygrodzona droga utrudnia ludziom penetrację obszaru leśnego, dlatego jak wykazał monitoring, pomimo hałasu, wilki przystępują do rozrodu i wychowu szczeniąt wzdłuż autostrady. Biorąc pod uwagę, że obszar Puszczy Bydgoskiej poddany jest silnej antropopresji, wybór przebiegu trasy S-10 odsuniętego na południe od nadwiślańskich miejscowości pozwoli mieszkańcom użytkować północną część Puszczy Bydgoskiej, zaś wilkom pozwoli na spokojną penetrację centralnej i południowej części Puszczy z zachowaniem możliwości migracji dzięki zaprojektowanym przejściom, co nie wyklucza oczywiście aktywności wilków i ich żerowania w północnej części kompleksu. Niezwykle istotny jest odcinek między ok. km 24 +000 a ok. km 28+500 (odcinek 2 według kilometrażu wariantu 6 czerwonego), gdzie granica Puszczy Bydgoskiej sięga niemalże brzegu Wisły. Na tym odcinku, w myśl stosowania zintegrowanych rozwiązań minimalizujących dla ciągów transportowych, tak aby stanowiły dla środowiska pojedynczą barierę, trasa S-10 biegnie wzdłuż linii kolejowej nr 18, a możliwość migracji została zabezpieczona przejściem górnym zintegrowanym z linią kolejową ok. km 25+500. Trzeba w tym miejscu wyjaśnić, że wariant 2 zielony na tym odcinku, biegnie wzdłuż brzegu Wisły (między ok. km 24 +500 a ok. km 32+000 według kilometrażu wariantu 2 zielonego), dlatego wygrodzona trasa mogłaby stanowić barierę nie do przejścia dla osobników, które zmęczone przeprawą przez Wisłę, nie natrafią na zlokalizowane przejścia dla zwierząt w km 27+160 i km 31+360.

Ad. 53.d)

Skarżący wskazuje, że działania minimalizujące uwzględnione w raporcie i decyzji RDOŚ w Bydgoszczy są niewystarczające, dlatego należy zwiększyć liczbę przejść dostosowanych do migracji dużych zwierząt. Organ II instancji zgadza się, że pomimo wskazania w dokumentacji sprawy lokalizacji szlaków migracji, nie przewidziano w tych miejscach przejść dla zwierząt. W konsekwencji, w niniejszej decyzji dodano następujące obiekty: na odcinku 2 według kilometrażu wariantu 6 czerwonego w km ok. 1+500, , w km 12+516,10, , w ok. km 25+500, oraz na odcinku 3 według kilometrażu wariantu 1 niebieskiego w ok. km 9+300 (punkt III.3.6) decyzji RDOŚ w Bydgoszczy w nowym brzmieniu). Należy przy tym wyjaśnić, że budowa przejścia na odcinku 1 nad drogą DK25 w ok. km 52+000 jest niezasadna w związku z zabudowaniami pobliskich miejscowości Zielonka, Przyłęki i Brzoza, w związku z powyższym drożność korytarza migracyjnego zapewni przejście w ok. km 1+500 na odcinku 2. W stosunku do odcinka 2, zdaniem organu odwoławczego, obecna liczba 7 przejść dostosowanych do migracji dużych zwierząt jest w pełni wystarczająca, aby zapewnić drożność Korytarza Północno – Centralnego. W odniesieniu do odcinka 3, organ odwoławczy wskazał wykonanie przejścia dla dużych zwierząt w ok. km 9+300, więc niezasadna jest budowa dodatkowego przejścia w proponowanej lokalizacji między km 10+000 - 11+500. Zaproponowane przez tut. organ przejście pokrywa się z wynikami inwentaryzacji przyrodniczej i będzie wystarczające do zachowania możliwości migracji w osi północ – południe.

Ad. 20

Odnosnie oddziaływania na stosunki wodne organy obydwu instancji przeprowadziły postępowanie wyjaśniające w zakresie w jakim określone zostały na tym etapie realizacji przedsięwzięcia rozwiązania techniczne projektowanej drogi, w szczególności sposoby jej odwodnienia. Szczegółowa ocena w tym zakresie musi zostać jednak przeprowadzona na dalszym etapie realizacji inwestycji, kiedy znane będą szczegółowe rozwiązania odwodnienia drogi S10. Podkreślić należy jednak, że sprzeciw, niezgoda czy też obawy mieszkańców, rolników, hodowców ryb, przedsiębiorców nie stanowią podstawy do odmowy wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przesłanki do odmowy jej wydania zostały bowiem w ustawie oos szczegółowo określone, a wśród nich brak jest akceptacji społecznej.

Ad. 15, 16, 22

Odnosząc się do zarzutów Drobex-Agro Sp. z o.o. dotyczących stanowiska RDOŚ w Bydgoszczy zawartego w piśmie z dnia 29 kwietnia 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.52, (którym przekazano akta sprawy do GDOŚ) odnoszącym się do odwołania skarżącego, należy wyjaśnić, że zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego tworzy obowiązek merytorycznego rozpoznania sprawy przez organ odwoławczy, który nie może ograniczyć się do kontroli zaskarżonej decyzji. Postępowanie odwoławcze nie polega tylko na kontroli postępowania organu pierwszej instancji, lecz w jego ramach powinno mieć miejsce ponowne merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy niejako „od nowa”, bowiem organ odwoławczy nie jest związany poczynionymi przez organ I instancji ustaleniami i dokonaną oceną dowodów. W związku z tym stanowisko RDOŚ w Bydgoszczy wyrażone w ww. piśmie nie jest wiążące dla GDOŚ, który rozpatruje sprawę w pełnym zakresie, co do okoliczności faktycznych i prawnych.

Niezrozumiały jest zarzut braku odniesienia się RDOŚ w Bydgoszczy w powyższym stanowisku do pisma załączonego przez Drobex-Agro wraz ze stanowiskiem firmy PRO-

NATURA w Bydgoszczy w toku postępowania pierowszoinstancyjnego, bowiem w aktach sprawy przekazanych przez RDOŚ w Bydgoszczy takiego pisma nie ma.

Odpowiadając na zarzut Drobex-Agro Sp. z o.o. dotyczący wpływu hałasu i drgań emitowanych podczas budowy i funkcjonowania przedmiotowego przedsięwzięcia na pracę urządzeń elektronicznych znajdujących się w budynkach spółki, a w konsekwencji na wylęg piskląt, wskazać należy, że oddziaływanie przedsięwzięcia na urządzenia zlokalizowane w zakładach produkcyjnych oraz prowadzone w nich procesy technologiczne wykraczają poza zakres postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje i ocenia m.in. bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na dobra materialne, co wynika z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy ooŚ. Przepis ten odnosi się jednak wyłącznie do dóbr materialnych w postaci nieruchomości gruntowych oraz obiektów budowlanych; nie obejmuje on oceny wpływu przedsięwzięcia na dobra materialne zlokalizowane wewnątrz budynków ani środowiska pracy, bowiem nie podlegają one ochronie na podstawie przepisów z zakresu ochrony środowiska, w tym przepisów ustanowionych ustawą ooŚ. Zgodnie z art. 3 pkt 13 ustawy – Prawo ochrony środowiska, przez pojęcie ochrona środowiska rozumie się podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na: a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom, c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego. Środowisko jest to natomiast ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami – art. 3 pkt 39 powyższej ustawy.

Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach analizując wpływ planowanego przedsięwzięcia na środowisko obowiązany jest m.in. do uwzględnienia przewidywanych rodzajów i ilości emisji wynikających z fazy realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia oraz określenia działań mających na celu minimalizację oddziaływania w tym zakresie, aby nie doszło do przekroczenia określonych standardów jakości środowiska. Obowiązek podjęcia tych działań wynika ze sposobów realizowania ochrony zasobów środowiska, o których mowa w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Standardy te zostały określone m.in. w: rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r. poz. 112), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. poz. 1031) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. *w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. Nr 16, poz. 87). Przepisy ustawy – Prawo ochrony środowiska nie określają zasad i sposobów ochrony wewnątrz obiektów budowlanych, w tym budynków produkcyjnych, oraz środowiska pracy, bowiem nie są one objęte standardami jakości środowiska określonymi w powyższych rozporządzeniach. Wymogi dotyczące dopuszczalnych poziomów m.in. hałasu i drgań w pomieszczeniach budynków regulowane są przez przepisy prawa budowlanego, w szczególności rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065, ze zm.), natomiast wymogi dotyczące hałasu i drgań w środowisku pracy przez przepisy prawa pracy, w szczególności rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. *w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1286).

Ad. 53.f)

Stowarzyszenie PnrWI zarzuca nieprawidłowe przeprowadzenie wielokryterialnej analizy porównawczej wariantów oraz podkreśla, że nie powinna ona stanowić podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia o wyborze optymalnego wariantu. Zdaniem skarżącego głównym kryterium, które miało wpływ na wybór wariantu preferowanego do realizacji było kryterium ekonomiczne - „koszt inwestycji” (z wagą 50%).

Odnosząc się do powyższego zarzutu należy wskazać, że nie zasługuje on na uwzględnienie. W analizie wielokryterialnej przedstawionej w rozdziale 21 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko parametr ekonomiczny w ogóle nie był brany pod uwagę. Wskaźnik ten był analizowany jedynie w rozdziale 7.3 raportu jako kryterium pomocnicze do wyboru rodzaju zabezpieczeń akustycznych.

W rozdziale 21 raportu ooś dla każdego odcinka drogi przeanalizowano natomiast następujące kwestie: uwarunkowania terenowe, wody podziemne i powierzchniowe, funkcjonowanie ekosystemów, obszary chronione, oddziaływanie na krajowy system ochrony przyrody, dziedzictwo kulturowe, kolizje z chronionymi siedliskami, klimat akustyczny, kolizje z korytarzami ekologicznymi. Nie można zgodzić się więc ze stwierdzeniem skarżącego, że o wyborze wariantu preferowanego do realizacji zadecydowały kwestie ekonomiczne.

Zdaniem Stowarzyszenia skupienie się na kryterium ekonomicznym powoduje, że preferowane do realizacji są warianty przebiegające w obszarach najcenniejszych przyrodniczo (w szczególności w lasach). Są one zazwyczaj oddalone od zabudowy mieszkaniowej i sieci dróg lokalnych, wymagają budowy mniejszej liczby obiektów inżynierskich jak np. węzły drogowe czy ekrany akustyczne.

Skarżący zaznacza również, że przebieg inwestycji przez tereny leśny umożliwia bezpłatne i szybkie pozyskanie gruntów pod realizację inwestycji od Lasów Państwowych. Według Stowarzyszenia przebieg inwestycji w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej nie będzie spełniał potrzeb lokalnych mieszkańców i nie wpłynie na rozwój gospodarczy tych obszarów. Ponadto przebieg drogi z dala od głównych miejscowości wpłynie na konieczność budowy długich łączników pomiędzy S10 i starą DK10, które będą stanowić dodatkowe oddziaływanie barierowe i utratę siedlisk przyrodniczych.

GDOŚ nie może zgodzić się z zarzutami Stowarzyszenia. Należy podkreślić, że jednym z celów budowy dróg ekspresowych i autostrad jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miast i osiedli ludzkich. Ma to na celu usprawnienie dalekobieżnego przejazdu pojazdów (przewóz osób i towarów), a także odciążenie lokalnej społeczności od zagrożeń (wypadki drogowe) i uciążliwości spowodowanych sąsiedztwem inwestycji drogowej (zanieczyszczenia powietrza, hałas, wibracje). Realizacja inwestycji poza obszarami zabudowanymi nie ograniczy rozwoju gospodarczego tych terenów, gdyż będą one miały dostęp do drogi ekspresowej. Zauważenia jednak wymaga, że dokonywanie oceny co do prawidłowości rozwiązań funkcjonalnych drogi, czyli w tym przypadku zapewnienia komunikacji pomiędzy terenami przecinanymi przez drogę, wykracza poza zakres postępowania związanego z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dotyczy to również kwestii takich jak pozyskiwanie gruntów pod realizację przedmiotowej inwestycji.

Jeżeli chodzi o dodatkowe oddziaływanie barierowe i utratę siedlisk przyrodniczych organ odwoławczy odniósł się do nich już wcześniej w niniejszej decyzji.

Skarżący zarzuca, że wariant nr 6 (odcinek 2) wskazywany jako najkorzystniejszy pod względem ekonomicznym ze względu na przebieg przez centralną strefę Puszczy Bydgoskiej

wymaga największego zakresu zmian odnośnie liczby i parametrów przejść dla zwierząt (budowa dodatkowych przejść dla zwierząt).

Wyjaśnienia wymaga, iż w postępowaniu administracyjnym, zgodnie z zasadą legalizmu, organ działa w granicach wniosku inwestora. Oznacza to, iż w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, organ określa warunki realizacji przedsięwzięcia w wariantcie wnioskowanym przez inwestora lub, jeśli zachodzą ku temu przesłanki, odmawia określenia tych warunków. Jeśli więc w odniesieniu do wariantu proponowanego przez inwestora nie zachodzą okoliczności wykluczające możliwość wydania pozytywnej decyzji, określone w art. 80 ust. 2 i art. 81 ustawy o oś, wówczas organ jest zobowiązany do określenia środowiskowych warunków realizacji przedsięwzięcia w wariantcie wskazanym we wniosku. Taka sytuacja ma miejsce w ocenianym postępowaniu, w którym RDOŚ w Bydgoszczy w decyzji nr 7/2020 z dnia 24 lutego 2020 r., znak: WOO.4200.1.2016.ADS.44, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi ekspresowej S-10 na odcinku Bydgoszcz – Toruń” określił środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanego przedsięwzięcia w wariantcie preferowanym przez wnioskodawcę, po wykluczeniu, w toku oceny oddziaływania na środowisko, okoliczności uniemożliwiających wydanie decyzji dla tego wariantu.

Obecna DK10 przecina ciąg miejscowości i stanowi obciążenie dla lokalnych społeczności - zanieczyszczenia powietrza, hałas, brak zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego. Poprowadzenie drogi ekspresowej w śladzie istniejącej drogi krajowej spowodowałoby konieczność licznych wyburzeń budynków mieszkalnych oraz przesiedleń mieszkańców. Ponadto, pozostali mieszkańcy byłiby narażeni na uciążliwości związane z bezpośrednim sąsiedztwem drogi ekspresowej. Jednocześnie należy wskazać, że lokalizacja drogi na północ od ciągu miejscowości, w Dolinie Wisły lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie, byłaby niekorzystnym rozwiązaniem pod względem ekologicznym. Spowodowałaby rozdzielenie obu krajowych korytarzy ekologicznych: wodnego i dolinnego korytarza Wisły i lądowego korytarza Puszczy Bydgoskiej.

Na odcinku 2 najkorzystniej wypada przebieg inwestycji w wariantcie 6. Takie rozwiązanie zapewni ochronę lokalnych społeczności a jednocześnie nie doprowadzi do separacji wodnego i lądowego korytarza ekologicznego. Po zastosowaniu działań określonych w warunkach decyzji RDOŚ i GDOŚ zostanie zapewniona ciągłość korytarzy migracyjnych.

Należy również podkreślić, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach ma na celu określenie środowiskowych uwarunkowań realizacji inwestycji, w tym wskazanie zagrożeń jakie mogą wystąpić w związku z tą realizacją oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom. Decyzja ta ustala czy planowane przedsięwzięcie jest zgodne z przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska. Postępowanie administracyjne zmierzające do wydania omawianej decyzji, jak i sama decyzja, mają charakter ocenny, i o ile szczegółowo są określone obowiązki nakładane na inwestora, o tyle ww. organy administracji publicznej nie są uprawnione do dowolnego określania lokalizacji, kształtu i zakresu planowanej do realizacji inwestycji.

Powyższe stanowisko znajduje oparcie w orzecznictwie sądów administracyjnych, które wskazują m.in., że: „w ocenie Sądu jak słusznie wskazał organ odwoławczy rolę organu rozstrzygającego w sprawie uwarunkowań środowiskowych jest ocena dopuszczalności objętej wnioskiem inwestycji pod względem wymagań środowiskowych. Organ ten określa warunki korzystania z zasobów środowiskowych dla inwestycji sprecyzowanej we wniosku, o którego zakresie decyduje wnioskodawca. Słusznie więc wskazał organ, że nie posiada kompetencji do rozstrzygania w zakresie zaproponowanych rozwiązań technicznych, komunikacyjnych objętej wnioskiem inwestycji drogowej czy też jej przebiegu. Poddaje własnej ocenie z zakresu ochrony środowiska skonkretyzowaną we wniosku inwestycję, której dotyczy dołączona do wniosku

dokumentacja, opierając się na wynikach raportu oceny oddziaływania na środowisko opracowanego dla inwestycji o określonych parametrach technicznych” (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 23 lutego 2011 r., sygn. akt II OSK 2516/10).

Zdaniem skarżącego, nieprawidłowo przypisano wagi poszczególnym kryteriom środowiskowym. Wskaźnik „klimat akustyczny” nie powinien być traktowany tak samo jak wskaźnik „funkcjonowanie ekosystemów”, czy „kolizja z chronionymi siedliskami”. Ponadto wskaźnik „funkcjonowanie ekosystemów” jest całkowicie niejasny i nie wiadomo jakie elementy opisuje.

Odpowiadając na powyższe zarzuty należy wskazać, że wielokryterialna analiza porównawcza poszczególnych wariantów została przedstawiona w raporcie o oddziaływaniu na środowisko w rozdziale 21, gdzie wyjaśniono też metodykę analizy wielokryterialnej wariantów oraz w jaki sposób przyjęto wagi poszczególnych kryteriów. Natomiast jak wynika z raportu o oś wskaźnik funkcjonowanie ekosystemów obejmuje oddziaływanie na chronione gatunki roślin i zwierząt (np. teren gniazdowania bielika) oraz powierzchnię kolizji z terenami lasów. Zdaniem organu odwoławczego ranga funkcji terenu w środowisku przyrodniczym została w analizie wielokryterialnej właściwie uwzględniona.

Niezrozumiały jest zarzut Stowarzyszenia odnośnie zaliczenia do grupy kryteriów środowiskowych wskaźników „dziedzictwo kulturowe” oraz „klimat akustyczny”. Kwestie takie jak oddziaływanie hałasu oraz wpływ inwestycji na chronione zabytki są elementami analizowanymi w trakcie oceny oddziaływania na środowisko. Jak wynika z art. 66 ustawy o oś w raporcie o oddziaływaniu na środowisko należy zamieścić porównanie oddziaływań analizowanych wariantów na zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków. Zgodnie z ww. artykułem w raporcie należy także zamieścić informacje o przewidywanych rodzajach i ilościach emisji. Niezbędna jest zatem analiza wpływu realizacji i funkcjonowania inwestycji na klimat akustyczny. Należy również podkreślić, że wskaźniki te były analizowane odrębnie a nie jako kryteria środowiskowe.

W ocenie Stowarzyszenia system przyznawania wag we wszystkich grupach kryteriów jest całkowicie uznaniowy i budzący liczne wątpliwości. Odnosząc się do powyższego zarzutu, należy wyjaśnić, że dobór kryteriów odpowiada przewidywanym rodzajom oddziaływań. Dwa pierwsze, najwrażliwsze odcinki uwzględniają pełny ich zakres. Odcinek 3 wykorzystując zasadniczo istniejący pas drogowy nie dokonuje dalszych ingerencji w tereny (w tym złoża surowców lub gleby), siedliska chronione lub dziedzictwo kulturowe. Natomiast dwukilometrowy łącznik drogi ekspresowej z drogą krajową (odcinek 4) nie ingeruje w siedliska chronione ani obszary ochrony przyrody.

Należy mieć na uwadze, że przedsięwzięcie stanowi spójną inwestycję, jednak podział na odcinki już na etapie projektowania wskazuje na różnice w ich skali zarówno pod względem technicznym, jak i pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko. Inaczej należy oceniać rozbudowę istniejącej drogi ekspresowej o dodatkową jezdnię na odcinku przebiegającym przy poligonie wojskowym, czym innym jest dostosowanie do połączenia z drogą ekspresową istniejącej drogi krajowej przebiegającej przez tereny podmiejskiej zabudowy, a jeszcze inny charakter ma budowa nowej drogi ekspresowej w kompleksie Puszczy Bydgoskiej.

Prowadząc analizę, zdecydowano się na pominięcie w zestawieniu kryteriów nieróżnicujących i niewpływających na wynik oceny. Zmieniona punktacja stanowi dostosowanie wskaźników do poziomu odniesienia wynoszącego 100 %. Nie ma to wpływu na jakość oceny bo porównywane między sobą są zawsze warianty tego samego odcinka, korzystające z tej samej skali punktów.

Zdaniem Stowarzyszenia analiza porównawcza wariantów została przedstawiona w taki sposób, by wskazywała na zasadność budowy odcinka 2 wzdłuż wariantu nr 6. GDOŚ nie może się zgodzić z zarzutem skarżącego. Jak już wspomniano powyższej, dla przedmiotowej inwestycji przeprowadzono szczegółową wielokryterialną analizę wariantową. Została ona przedstawiona w rozdziale 21 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. W rozdziale tym w sposób szczegółowy wyjaśniono metodykę analizy wielokryterialnej wariantów oraz w jaki sposób przyjęto poszczególne kryteria i wagi. Należy również podkreślić, że Stowarzyszenie nie wskazuje, które obliczenia są jego zdaniem nieprawidłowe.

Ponadto należy podkreślić, że niezależnie od wyników analizy wariantowej GDOŚ dokonuje własnej oceny oddziaływania wariantów przedstawionych w raporcie bazując na wynikach inwentaryzacji przyrodniczej, uwarunkowań przyrodniczych danego terenu, charakterystyki przedsięwzięcia, opisu oddziaływań na poszczególne elementy środowiska i wiedzy, którą dysponuje organ odwoławczy z urzędu. Wydanie niniejszej decyzji zostało poprzedzone zweryfikowaniem wniosków autorów raportu odnoszących się do wpływu inwestycji na poszczególne elementy środowiska. W sytuacji, kiedy w wyniku tej analizy uznano, że zaproponowane środki minimalizujące oddziaływanie nie są wystarczające, poprzez zmiany w sentencji decyzji zobowiązano inwestora do podjęcia dodatkowych działań ograniczających ten wpływ.

Biorąc powyższe pod uwagę zarzuty dotyczące nieprawidłowego przeprowadzenia analizy wielokryterialnej wariantów nie zasługują na uwzględnienie.

Ad. 1-7

Prezydent Miasta Torunia zarzuca nieprawidłowe przeprowadzenie analizy wariantowej oraz naruszenie art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy ooś. Skarżący wskazuje, że w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko przedstawiono jedynie dwa warianty dotyczące części przedsięwzięcia odcinka trzeciego (Węzeł Podgórz). Zdaniem skarżącego powinny zostać przedstawione co najmniej trzy warianty węzła. Skarżący podkreśla, że wariant zerowy nie może być traktowany jako wariant alternatywny.

GDOŚ zgadza się ze skarżącym, że wariant zerowy polegający na niepodejmowaniu przedsięwzięcia nie może być uznawany za wariant alternatywny. Nie zasługuje jednak na uwzględnienie zarzut dotyczący nieprawidłowego wariantowania inwestycji. Zgodnie z 66 ust. 1 pkt 5 ustawy ooś raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać opis wariantów uwzględniających szczególne cechy przedsięwzięcia lub jego oddziaływania, w tym wariant proponowany przez wnioskodawcę, racjonalny wariant alternatywny i wskazanie wariantu najkorzystniejszego dla środowiska. Ponadto należy zawrzeć uzasadnienie wyboru wariantów. W przypadku przedmiotowej inwestycji wariantowanie zostało przeprowadzone w sposób prawidłowy.

Inwestor przyjął podział całej inwestycji na cztery odcinki i dokonał wariantowania poszczególnych odcinków drogi. Wariantowanie w zależności od odcinka dotyczyło przebiegu drogi, lokalizacji łącznika planowanej inwestycji z DK 91 oraz prędkości ruchu na danym odcinku drogi. Przebieg inwestycji i różnice pomiędzy poszczególnymi wariantami zostały szczegółowo opisane w raporcie o oddziaływaniu na środowisko, w rozdziale 2.1, gdzie przedstawiono stan istniejący i projektowany inwestycji.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że w przypadku odcinka 3 inwestor miał obowiązek przedstawić dodatkowe wariantowanie węzła Pogórz lub analizować inny przebieg drogi. Na tym odcinku inwestor zastosował wariantowanie dla trzech prędkości poruszania się

pojazdów po nowej drodze 80, 100 i 120 km/h. Wariantami alternatywnymi były więc różne rozwiązania dotyczące prędkości ruchu. Ponadto analizowano też wariant 1 dopasowany. Wariant ten zakłada budowę jezdni prawej z dostosowaniem do istniejącej jezdni lewej w sposób zapewniający zachowanie istniejących obiektów. W projektowaniu nowej jezdni inwestor dopuszczał możliwość wystąpienia o odstępstwo od przepisów dotyczących skrajni.

Przebieg odcinka 3 zdeterminowany jest poprzez istniejącą jezdnię lewą drogi ekspresowej S10. Odcinek ten w założeniach nie przewidywał rozbudowy do układu 2×3 , tj. dwóch jezdni z 3 pasami ruchu na każdej z nich. Oś tej jezdni i tym samym zmiany pochylenia poprzecznego jezdni prowadzono po docelowej krawędzi pasa dzielącego jezdnie. W związku z tym docelowa rozbudowa do trzech pasów ruchu będzie wymagała znacznej przebudowy jedni. Stwierdzono również braki w zapewnieniu minimalnych parametrów jezdni zapewniających sprawny spływ wody oraz braki w zapewnieniu kierowcy poruszającego się po drodze z prędkością miarodajną 110 km/h minimalnej odległości widoczności na zatrzymanie. Budowę jezdni prawej uzależniono więc od przyjętej w poszczególnych wariantach prędkości projektowej (80 km/h, 100 km/h, 120 km/h). Długość jezdni prawej będzie wynosić odpowiednio 12185 m, 12193 m, 12204 m. Przedmiotowy odcinek posiada dwa istniejące węzły zapewniające dostęp do S10. Węzeł „Toruń Zachód” na skrzyżowaniu z drogą krajową nr 15 oraz węzeł „Toruń Południe” na skrzyżowaniu z autostradą A1. Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut dotyczący braku wariantowania węzła Podgórz. Węzeł ten został zaproponowany w dwóch wariantach. Wariant 1 w km 7+280 typu „trąbka” na przedłużeniu ul. Pstrowskiego. Wariant 2 w km 5+793 typu „karo” na przedłużeniu ulicy Drzymały.

Nie można też uznać zarzutu dotyczącego naruszenia art. 66 ust. 1 pkt 5, gdyż w raporcie zostały zawarte propozycje racjonalnych alternatywnych rozwiązań. Ponadto wskazano warianty preferowane przez inwestora. Jako preferowane do realizacji wskazano: na odcinku 1 wariant 6 czerwony, na odcinku 2 wariant 6 czerwony, na odcinku 3 wariant 1 niebieski dla prędkości 120 km/h, węzeł Podgórz w km 5+793, na odcinku 4 wariant 1 połączenie z DK 91 na wysokości ul. Solankowej. Ponadto zawarto informacje dotyczące wariantu najkorzystniejszego dla środowiska. Informacje te przedstawiono m.in. w rozdziale 7 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Podkreślenia wymaga również, że w raporcie przedstawiono szczegółową, wielokryterialną analizę porównawczą wariantów. Informacje te zostały zawarte w rozdziale 21 raportu. Porównywano takie kwestie jak: uwarunkowania terenowe np. powierzchnia terenu zajęta pod inwestycję, oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne, kolizje ze stanowiskami roślin chronionych, siedliskami gatunków chronionych zwierząt oraz kolizje z obszarami chronionymi. Ponadto analizowano oddziaływanie na korytarze ekologiczne, dziedzictwo kulturowe i klimat akustyczny.

W odwołaniu sformułowano zarzut dotyczący braku przeanalizowania postulowanego przez skarżącego wariantu przebiegu drogi (tj. wariantu I - Połączenie Torunia z drogą S-10 poprzez trasę staromostową) oraz nieodniesienie się przez RDOŚ w Bydgoszczy do kwestii przebiegu drogi zgodnego ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Torunia (uchwały Rady Miasta Torunia: nr 512/2000 z 27.07.2000 r., nr 1032/06 z 18.05.2006 r., nr 850/18 z 25.01.2018 r.), oraz z polityką przestrzenną województwa, co potwierdzają plany zagospodarowania przestrzennego województwa (uchwała nr XI/125/03 Sejmiku Województwa Kuj.-Pom. z 26.06.2003r. i uchwała nr 14/588/18 Zarządu Województwa Kuj.-Pom. z 12.04.2018 r.).

Po pierwsze należy wskazać, że w aktach sprawy dotyczących wydania decyzji o

środowiskowych uwarunkowaniach brak jest jakiegokolwiek pisma czy wniosku Prezydenta Miasta Torunia odnośnie konieczności przeanalizowania dodatkowego wariantu. Po drugie podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 80 ust. 2 ustawy ooś właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach po stwierdzeniu zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony. Obowiązek ten nie dotyczy jednak decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej m.in. dla drogi publicznej. Przedmiotowa inwestycja polega na budowie drogi ekspresowej S10 na odcinku Bydgoszcz-Toruń. Inwestycja stanowi zatem drogę publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U.2020 r., poz. 470 ze zm.).

W związku z powyższym nie ma konieczności zapewnienia zgodności przedmiotowej inwestycji z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a RDOŚ w Bydgoszczy nie miał obowiązku badania tej kwestii w ramach prowadzonej oceny oddziaływania na środowisko. Nie miał również obowiązku badania zgodności przedmiotowej inwestycji z dokumentem strategicznym jakim jest polityka przestrzenna województwa.

Podkreślenia wymaga również, że w postępowaniu administracyjnym, zgodnie z zasadą legalizmu, organ działa w granicach wniosku inwestora. Oznacza to, iż w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, organ określa warunki realizacji przedsięwzięcia w wariantie wnioskowanym przez inwestora lub, jeśli zachodzą ku temu przesłanki, odmawia określenia tych warunków. Jeśli więc w odniesieniu do wariantu proponowanego przez inwestora nie zachodzą okoliczności wykluczające możliwość wydania pozytywnej decyzji, określone w art. 80 ust. 2 i art. 81 ustawy ooś, wówczas organ jest zobowiązany do określenia środowiskowych warunków realizacji przedsięwzięcia w wariantie wskazanym we wniosku. Taka sytuacja ma miejsce w ocenianym postępowaniu, w którym RDOŚ w Bydgoszczy określił środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanego przedsięwzięcia w przebiegu preferowanym przez wnioskodawcę, po wykluczeniu, w toku oceny oddziaływania na środowisko, okoliczności uniemożliwiających wydanie decyzji dla wariantów wskazanych przez inwestora. W związku z powyższym, RDOŚ w Bydgoszczy nie uchybił, jak wskazuje skarżący przepisom, poprzez brak uzupełnienia raportu o wariant przebiegu drogi wyprowadzający ruch uwzględniający zarówno relacje z obszarem Natura 2000 jak i zgodny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Toruń. Wariantowanie inwestycji zostało wykonane w sposób prawidłowy z uwzględnieniem elementów określonych w art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy ooś.

Podsumowując, należy raz jeszcze podkreślić, że zarzuty strony dotyczące nieprawidłowego wariantowania inwestycji są nieuzasadnione, jak również uwagi dotyczące naruszenia art. 7, 77 Kpa dotyczące wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy i zebrania materiału dowodowego w tym zakresie.

Niezasadnie są również zarzuty naruszenia art. 37 pkt 1 i 2 ustawy ooś, polegające na braku analizy uwag i wniosków skarżącego oraz pozostałych stron, oraz nie odniesieniu się do nich w uzasadnieniu decyzji, które to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Gmina Miasta Toruń nie zgłaszała żadnych uwag ani jako strona tego postępowania ani zainteresowana społeczność w ramach udziału społeczeństwa w zakresie analizy wariantowej. Jedyne pismo w postępowaniu w imieniu Prezydenta Torunia wniósł Miejski Zarząd Dróg w Toruniu, którym wystąpiono do RDOŚ w Bydgoszczy o kopię wybranych akt sprawy. Ponadto do kwestii przeprowadzonego udziału społeczeństwa RDOŚ w Bydgoszczy odniósł się w uzasadnieniu decyzji. Dodatkowo należy zauważyć, że udział społeczeństwa został powtórzony w ramach postępowania dwuinstancyjnego, uwagi i wnioski wniesione przez zainteresowaną społeczność zostały rozpatrzone przez GDOŚ w ramach niniejszej decyzji.

Ad. 8.

Podnosząc zarzut naruszenia przepisów postępowania, przez uszczuplenie praw właścicieli nieruchomości sąsiadujących z planowaną drogą ekspresową, skarżący także nie wskazali, jakie konkretnie przepisy prawa powszechnie obowiązującego zostały przez RDOŚ w Bydgoszczy naruszone, ani nie opisali, na czym to naruszenie ma polegać. Ponadto zarzut powyższy został sformułowany w sposób niejasny, w szczególności nie wiadomo, o jakim „naruszeniu praw” mowa. Domniemywać można, że skarżący mają na myśli wywłaszczenie nieruchomości pod drogę, i w tym znaczeniu wskazać należy, że decyzja RDOŚ w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2020 r. nie narusza prawa własności do nieruchomości gruntowych, bowiem nie daje inwestorowi żadnych praw do terenu będącego miejscem realizacji inwestycji. Na potrzeby uzyskania tej decyzji wnioskodawca nie musi legitymować się tytułem prawnym do nieruchomości, na których planowana jest realizacja przedsięwzięcia, a zatem roszczenia prawne nie mogą być skutecznie podnoszone w toku postępowania poprzedzającego jej wydanie. Potwierdza to Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie, który w wyroku z dnia 19 marca 2008 r., sygn. akt: II SA/Kr 1208/07, wskazał, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach *nie rodzi praw do terenu oraz nie narusza prawa własności i uprawnień osób trzecich. Legitymowanie się prawem do nieruchomości będzie badane dopiero na etapie wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę. W związku z tym zarzuty te mogą być rozpatrywane dopiero na tym etapie postępowania.*

Przedmiotowa inwestycja będzie realizowana w oparciu o decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, o której mowa w ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. *o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1474, ze zm.). Kwestie dotyczące naruszenia interesów właścicieli nieruchomości, które są przeznaczone pod realizację inwestycji drogowej (w tym dotyczące wywłaszczeń i odszkodowań), są regulowane przez przepisy powyższej ustawy, tym samym wykraczają poza przedmiot postępowania w sprawie określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia. Ponadto zauważyć należy, że ocena wpływu przedsięwzięcia na nieruchomości jest elementem koniecznym w ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, *jednakże w tym zakresie nie bada się wpływu inwestycji na wartość tych dóbr materialnych* (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2013 r., C-420/11, oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt: II SA/Go 4/15).

Ad. 9.

Skarżący nie wskazali, które konkretnie warunki realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia zostały pominięte albo jakie konkretnie komponenty środowiska (i dlaczego) zostały pozbawione ochrony. Nałożone decyzją RDOŚ w Bydgoszczy warunki realizacji zostały zaś przez organ odwoławczy uszczegółowione i poszerzone, tak by wszystkie zdiagnozowane na tym etapie realizacji inwestycji oddziaływania, uznane za istotne, zostały zminimalizowane, a jeśli to niemożliwe, by szkody powstałe w ich wyniku zostały skompensowane. Ponadto, decyzjami organów obydwu instancji, na wnioskodawcę został nałożony obowiązek przeprowadzenia tzw. ponownej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie tych aspektów, które na tym etapie procesu inwestycyjnego, nie mogły zostać jednoznacznie ustalone, jak np. sposoby odwodnienia.

Ad. 11 i 12

Nie sposób zgodzić się z zarzutem, że w raporcie nie zamieszczono rzetelnej analizy oddziaływania przedsięwzięcia na warunki hydrologiczne. Informacje w zakresie wpływu przedsięwzięcia na wody powierzchniowe i podziemne znajdują się w szczególności w rozdziałach

3.4, 3.5, 8.1.3., 8.1.4, 8.2.3, 8.2.4 i 10.4 raportu oraz na załącznikach graficznych i mapowych. W opinii GDOŚ raport w tym zakresie jest kompletny i zawiera wszystkie niezbędne elementy do oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wodne. GDOŚ nie jest w stanie precyzyjnie odnieść się do powyższego zarzutu, bowiem skarżący nie wskazali, z jakich względów przedstawione w raporcie analizy są nierzetelne, jakie elementy i jakie okoliczności faktyczne dotyczące warunków hydrogeologicznych i hydrologicznych zostały w ich opinii pominięte ani jakie znaczenie miałyby to dla oceny oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia na środowisko. Ponadto skarżący swojego zarzutu nie poparli jakimikolwiek ekspertyzami z badań w tym zakresie, ani żadnymi innymi dowodami potwierdzającymi swoje stanowisko. Wskazać w tym miejscu należy na treść wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 marca 2014 r., sygn. akt: II OSK 2564/12: Zastrzeżenia wobec przedłożonego raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, aby nie były uznane za gołosłowne powinny zostać poparte na przykład ekspertyzą, która w sposób udokumentowany wskazuje na wady raportu. Raportowi o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko przysługuje szczególna wartość dowodowa, która wynika z kompleksowego charakteru analizy planowanego do realizacji przedsięwzięcia. Podważenie jego ustaleń mogłoby nastąpić jedynie, co do zasady, poprzez przedstawienie równie kompletnej analizy uwarunkowań przyrodniczych (tzw. kontrraportu), sporządzonej przez specjalistów dysponujących równie fachową wiedzą jak autorzy raportu, której wnioski pozostawałyby w rażącej sprzeczności do tych zawartych w raporcie przedłożonym przez inwestora.

Odnosząc się natomiast do podnoszonej przez skarżących kwestii dotyczących stepowienia pól, wysychania stawów i studni i dostępu do wód, stwierdzić należy – co wynika z analiz przeprowadzonych na potrzeby raportu – że przedmiotowe przedsięwzięcie nie będzie wiązało się z prowadzeniem długookresowych odwodnień skutkujących wytworzeniem się leja depresji ani z poborem wód podziemnych lub powierzchniowych. Na etapie budowy miejscowo będą prowadzone odwodnienia wykopów, w szczególności w związku z koniecznością posadowienia drogowych obiektów inżynierskich, jednakże wykopy te będą prowadzone w ściankach szczelnych (m.in. str. 1052 raportu), co ograniczy zasięg odwodnienia do miejsca realizacji poszczególnych elementów przedsięwzięcia.

Ad. 21, 52.19)

W odwołaniach, w toku postępowania odwoławczego, jak również w trakcie udziału społeczeństwa, zgłaszane były postulaty zmiany przebiegu planowanej drogi ekspresowej S-10 na różnych jej odcinkach, w szczególności w obrębie miejscowości Rudy, Makowiska, Wypaleniska. Strony, podmioty na prawach strony, jak również zainteresowana społeczność proponowały swoje koncepcje przebiegu drogi, jak również nowe rozwiązania komunikacyjne.

Jak już wskazano wcześniej w odpowiedzi na zarzuty Prezydenta Miasta Torunia, należy wyjaśnić, że w postępowaniu administracyjnym, zgodnie z zasadą legalizmu, organ działa w granicach wniosku inwestora. Oznacza to, że w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, organ określa warunki realizacji przedsięwzięcia w wariantcie wnioskowanym przez inwestora lub, jeśli zachodzą ku temu przesłanki, odmawia określenia tych warunków. Jeśli więc w odniesieniu do wariantu proponowanego przez inwestora nie zachodzą okoliczności wykluczające możliwość wydania pozytywnej decyzji, określone w art. 80 ust. 2 i art. 81 ustawy o oś, wówczas organ jest zobowiązany do określenia środowiskowych warunków realizacji przedsięwzięcia w wariantcie wskazanym we wniosku. Taka sytuacja ma miejsce w ocenianym postępowaniu, w którym RDOŚ w Bydgoszczy określił środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanego przedsięwzięcia w przebiegu preferowanym przez wnioskodawcę, po

wykluczeniu, w toku oceny oddziaływania na środowisko, okoliczności uniemożliwiających wydanie decyzji dla wariantów wskazanych przez inwestora. W związku z powyższym organ odwoławczy nie miał podstaw do analizy dodatkowych wariantów dotyczących zmiany przebiegu drogi zaprezentowanych przez skarżących i zainteresowaną społeczność w toku postępowania odwoławczego.

Odnosząc się również do uwag, że wariant drogi wybrany do realizacji spowoduje zaburzenie dotychczasowych szlaków komunikacyjnych na terenach jej lokalizacji, należy wyjaśnić, że dokonywanie oceny co do prawidłowości rozwiązań funkcjonalnych drogi, czyli w tym przypadku zapewnienia komunikacji pomiędzy terenami przecinanymi przez drogę, wykracza poza zakres postępowania związanego z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ad. 18, 19, 39, 41 – 46, 52.20), 52.21), 52.22)

Odnosząc się do uwag Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Solcu Kujawskim wniesionych w odwołaniu z dnia 9 marca 2020 r. a także innych uczestników postępowania dotyczących:

- a) zanieczyszczenia ujęcia wody podziemnej w miejscowości Rudy poprzez migrację zanieczyszczeń z drogi ekspresowej, np. zanieczyszczeń z zimowego utrzymania dróg, spłukiwania nawierzchni, wód roztopowych i opadowych.

Drogi publiczne i związane z nimi urządzenia budowlane powinny spełniać warunki techniczne określone w rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w *sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2016 r. poz. 124, ze zm.). Zgodnie z przepisami Działu IV WYPOSAŻENIE TECHNICZNE DRÓG powyższego rozporządzenia inwestor obowiązany jest do wyposażenia drogi w urządzenia odwadniające oraz odprowadzające wodę, których celem jest zabezpieczenie środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniami, jakie mogą powstawać w związku z funkcjonowaniem drogi. Jak wynika z raportu (str. 124 i n.), analizowana droga zostanie wyposażona w system odwodnienia, którego rolą będzie zebranie i odprowadzenie wód opadowych i roztopowych oraz ewentualnych ścieków pochodzących z utrzymania drogi. W pkt III.3.14 zaskarżonej decyzji RDOŚ w Bydgoszczy nałożył obowiązek wykonania urządzeń odwadniających na odcinkach drogi planowanych do lokalizacji na terenach stref ochronnych ujęć wody w technologii szczelnej. Ponadto organ I instancji nakazał wykonanie kanalizacji deszczowej na terenach stref ochrony ujęć wody (pkt III.3.16.f decyzji) oraz obowiązek podczyszczenia wód opadowych i roztopowych przed odprowadzeniem do odbiornika oraz obowiązek odprowadzenia ich poza granice stref ochronnych ujęć wody lub do kanalizacji deszczowej (pkt III.3.17 decyzji). Powyższe zapobiegne ewentualnemu przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód podziemnych w obszarach objętych ochroną.

- b) naruszenia na skutek realizacji przedmiotowej inwestycji wodonośnego poziomu czwartorzędowego pozbawionego izolacji oraz naruszenia strefy aeracji nad warstwą wodonośną na skutek prowadzenia wykopów przy realizacji przedmiotowej inwestycji.

W ramach przedmiotowego przedsięwzięcia nie przewiduje się prowadzenia głębokich wykopów na znacznym obszarze, wykopy takie będą prowadzone punktowo w miejscach posadowienia drogowych obiektów inżynierskich. Podkreślić tutaj należy, że obiekty takie nie będą realizowane w obszarze strefy ochronnej ujęcia wody w miejscowości Rudy. W pkt 13 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek określony w pkt III.2.15 zaskarżonej decyzji, wprowadzając bezwarunkowy zakaz lokalizacji zbiorników retencyjnych, aby dodatkowo ograniczyć ingerencję w powierzchnię ziemi na obszarach stref ochronnych ujęć wody.

Podczas robót budowlanych naruszona zostanie nieznacznie wierzchnia warstwa powierzchni ziemi, wyłącznie w miejscu realizacji inwestycji, tym samym nie sposób przyjąć, żeby oddziaływanie to miało wpływ na czwartorzędowy poziom wodonośny oraz na strefę aeracji zlokalizowaną nad warstwą wodonośną. Ingerencja w wierzchnią warstwę ziemi nie naruszy ciągłości warstwy wodonośnej ani nie zmieni kierunku przepływu wód w warstwie wodonośnej oraz strefie aeracji, jak i nie wpłynie na procesy fizyczne i chemiczne zachodzące w tej strefie. Ponadto, co wynika z rysunku znajdującego się na str. 6 pisma inwestora z dnia 16 czerwca 2020 r. przedstawiającego fragment mapy z dokumentacji hydrogeologicznej z 2017 r. przedstawiającej warunki hydrogeologiczne terenu realizacji inwestycji na odcinku przebiegu drogi przez strefę ochronną wód w miejscowości Rudy, zwierciadło wody będzie znajdowało się na głębokości ok. 5,1 m p.p.t. Prace budowlane na analizowanym odcinku drogi będą prowadzone na powierzchni terenu, bez ingerencji w warstwę ziemi, która mogłaby sięgnąć do wskazanej głębokości zwierciadła wody. Z powyższego względu należy wykluczyć możliwość naruszenia warstwy wodonośnej.

- c) niewystarczającego zabezpieczenia miejsc składowania paliw, materiałów eksploatacyjnych i odpadów. W ocenie skarżącego, zastosowanie pełnych płyt nie będzie wystarczające do zabezpieczenia przed infiltracją zanieczyszczeń.

GDOŚ podziela stanowisko Spółki w powyższym zakresie. W opinii organu odwoławczego określone w decyzji RDOŚ w Bydgoszczy warunki korzystania ze środowiska na etapie realizacji inwestycji były niewystarczające do zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniami mogącymi pojawić się w związku z funkcjonowaniem zaplecza budowy. Z tego też względu GDOŚ w punktach 2- 10, 13 i 14 niniejszej decyzji zreformował warunki określone w punktach III.2.2-10, III.2.15 oraz III.2.21 decyzji organu I instancji. Nowe brzmienie punktów decyzji maksymalnie ograniczy wpływ inwestycji na środowisko gruntowo-wodne objęte zasięgiem oddziaływania inwestycji.

- d) braku przedstawienia wytycznych odnośnie obowiązku prowadzenia monitoringu jakości wód podziemnych w granicach strefy ochrony pośredniej istniejących komunalnych ujęć wód podziemnych oraz w obszarach zasobowych tych ujęć na etapie eksploatacji drogi S-10.

Nie jest jasne, jakie wytyczne Spółka ma na myśli, zwłaszcza że nie wskazała, czego konkretnie mają one dotyczyć, jaki ma być ich cel ani nie przedstawiła swoich uwag w tym zakresie, z tego też względu GDOŚ nie jest w stanie precyzyjnie odnieść się to podniesionego zarzutu.

- e) negatywnego oddziaływanie palowanej inwestycji na tereny źródeł w Rudach i Makowiskach. Zdaniem strony realizacja inwestycji spowoduje zaburzenie przepływu wód oraz cieków i może ograniczyć dostęp do źródła wody innym podmiotom korzystającym z własnych (lokalnych) ujęć wody, w tym również studni zaopatrującej w wodę zdatną do picia mieszkańców miejscowości Rudy.

Jak wynika z dołączonej do raportu mapy hydrograficznej (rysunek nr OŚ 1.4 2) analizowanego obszaru, planowana droga w km ok. 12+516 (odcinek 2) przetnie ciek Dopływ z Solca, jednakże w miejscu tym wykonany zostanie przepust zintegrowany z przejściem dla zwierząt – pkt III.3.7.c decyzji RDOŚ w Bydgoszczy. Zatem nieprawdziwe jest twierdzenie Spółki, że inwestycja zaburzy przepływ wód w tym cieku. Ponadto z powyższej mapy wynika, że po zachodniej stronie węzła Bydgoszcz-Makowiska planowana droga przetnie obszar źródłkowy, jednakże jest on już odcięty od cieku dopływającego do stawów położonych w kierunku północnym istniejącą drogą DK10 oraz drogą lokalną. Z tego też względu lokalizacja drogi S10 w tym miejscu będzie bez znaczenia dla układu sieci hydrograficznej w analizowanym

terenie i nie spowoduje negatywnego wpływu na tereny źródlisk. Z powyższej mapy nie wynika, aby przebieg inwestycji kolidował z innymi ciekami lub źródłiskami.

Nie jest jasne, w jaki sposób realizacja planowanej inwestycji mogłaby ograniczyć dostęp do źródła wody podmiotom korzystającym z lokalnych ujęć wody; zarzut ten nie został przez Spółkę doprecyzowany. Spółka nie wskazała, w jaki sposób analizowane przedsięwzięcie miałoby wprowadzić takie ograniczenia ani jakie okoliczności bądź fakty by na to wskazywały. Z tego też względu GDOŚ nie jest w stanie odnieść się do podniesionego zarzutu w tym zakresie.

- f) braków w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Spółka wskazała, że: *Dokumentacja środowiskowa może zawierać braki w zakresie owego oddziaływania lub też pewne fakty i okoliczności nie zostały w niej zamieszczone.*

GDOŚ nie jest w stanie jednoznacznie i precyzyjnie ustosunkować się do powyższego zarzutu, bowiem Spółka nie doprecyzowała, jakie konkretnie braki w jej opinii zawiera raport ani jakie fakty i okoliczności zostały w nim pominięte.

Niezależnie od powyższego należy również zauważyć, że nałożony obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko, umożliwi doszacowanie oddziaływań i doprecyzowanie warunków realizacji przedsięwzięcia, które na tym etapie procesu inwestycyjnego, nie mogły zostać jednoznacznie ustalone.

Ad. 47-51

Odnosząc się do zarzutów podnoszonych przez Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. w piśmie z dnia 18 lutego 2020 r., znak: TT.400.2020.PO.11.BK i z dnia 5 marca 2020 r., znak: TT.400.2020.PO.14.BK podkreślić należy, że zarówno zarzuty jak i przemawiająca za nimi argumentacja skarżącej spółki podnoszona była już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. RDOŚ w Bydgoszczy, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, odniósł się do nich szczegółowo na str. 33-60 decyzji. Warunki realizacji przedsięwzięcia, których zmiany żąda skarżąca spółka, są wynikiem analizy w zakresie oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe dokonanej przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy, a więc organ wyspecjalizowany w zakresie warunków życia i zdrowia ludzi. Wystąpienie organu sanitarnego ma charakter niewiążącej dla organu prowadzącego postępowanie główne opinii, co oznacza, że RDOŚ w Bydgoszczy, odpowiednio uzasadniając to w swoim rozstrzygnięciu, mógł zająć odmienne stanowisko od prezentowanego przez PWIS w Bydgoszczy. Organ I instancji przeniósł jednak, wskazane w opinii z dnia 7 sierpnia 2019 r., warunki realizacji przedsięwzięcia, do sentencji swojego rozstrzygnięcia w znacznej mierze w brzmieniu określonym przez organ sanitarny. Pewne modyfikacje i wyłączenia, które zawarł, wynikały zaś z możliwości technicznych (lub ich braku) albo uwarunkowań środowiskowych (ciągłość korytarza migracyjnego) wskazanych przez wnioskodawcę (por. skarzona decyzja, str. 33-37), jak np. dopuszczenie lokalizacji na terenie strefy ochrony pośredniej ujęcia wody „Mała Nieszawka” przejścia górnego w km 38+426,43 (por. decyzja, str. 36). Organ I instancji szczegółowo uzasadnił zatem które warunki wskazane przez organ sanitarny uwzględnił i w jakim zakresie. Uzasadnił także dlaczego odstąpił od nałożenia warunku dotyczącego obowiązywania zakazów i obostrzeń związanych z budową drogi także na terenach przewidzianych dopiero pod powiększenie stref ochronnych ujęć wody (por. decyzja, str. 37). GDOŚ podziela stanowisko RDOŚ w Bydgoszczy o braku możliwości, a przede wszystkim podstaw prawnych, do uwzględniania zakazów i zaleceń względem planowanych stref ujęć wody bo te nie zostały jeszcze nawet określone. W świetle art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, ze zm.), strefę ochronną stanowi obszar ustanowiony na

podstawie art. 135 ust. 1 Prawa wodnego, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód. Strefa ochronna obejmuje: 1) wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo 2) teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej (ust. 2). Strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego (art. 135 ust. 1 pkt 2 Prawa wodnego). Ustanawiając zaś strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej, wojewoda określa obszar terenu ochrony bezpośredniej oraz obszar terenu ochrony pośredniej, a także wskazuje do stosowania obowiązki wynikające z art. 128, a na obszarze terenu ochrony pośredniej może wskazać odpowiednie nakazy, zakazy i ograniczenia spośród tych, o których mowa w art. 130 (art. 137 ust. 1 Prawa wodnego). Tym samym, z uwagi na brak odpowiednich aktów ustanawiających strefy ochrony dla planowanych ujęć, ich granice oraz nakazy i zakazy tam obowiązujące, nie ma możliwości uwzględnienia ich w treści orzekanych niniejszą decyzją warunków czego żąda skarżąca spółka. Decyzja administracyjna jako akt nakładający obowiązki i udzielający uprawnień konkretnie określone podmiotowi musi być przede wszystkim wykonalna oraz dotyczyć stanu faktycznego aktualnego na dzień jej wydania. Plany inwestycyjne skarżącej spółki, z uwagi na to, że stanowią zdarzenia przyszłe i niepewne, nie mogą kształtować treści orzekanych na chwilę obecną w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach warunków realizacji przedsięwzięcia. W piśmie z dnia 18 lutego 2020 r. skarżąca spółka wskazuje bowiem, że *przystąpiła do realizacji inwestycji pod nazwą „Rozbudowa ujęcia Mała Nieszawka o obszar „C” do wielkości $Q=1200\text{m}^3/\text{godz.}$ ”, w 2019 r. zleciła opracowanie wniosku o ustanowienie strefy ochrony pośredniej dla tego ujęcia obejmującego obszar „A”, „B” i „C”, w 2020 r. przystąpi do wierceń ww. otworów a w 2023 r. podłączenia ich do eksploatacji*. W odpowiedzi na powyższe wnioskodawca, w piśmie z dnia 10 kwietnia 2020 r., wskazał jednak, że *o planach budowy projektowanej drogi spółka informowana jest od 2017 r. Wg pierwotnych założeń, obszar zasobowy „C” miał powstać do 2012 r. co nie nastąpiło, (...) To samo dotyczy obszaru zasobowego „D” chociaż realizacja wcześniej planowana była na rok 2030 a patrząc na postęp prac dla strefy „C” należy domniemywać że będzie to rok 2038, przy planowanej realizacji drogi na rok 2023*. Podobnie, brak jest jakichkolwiek podstaw do nakładania na wnioskodawcę obowiązku poniesienia kosztów opracowania „Dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej zasobowej” z uwagi na ponowne udokumentowanie zasobów (z ustaleniem nowego obszaru zasobowego, modeli i granic strefy ochronnej dla obszaru „D”) w związku z kolizją drogi z projektowanymi strefami ochrony dla obszaru „D” podziemnego ujęcia wody „Mała Nieszawka”. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie rodzi praw do terenu i nie stanowi ostatecznego zezwolenia na realizację inwestycji. Nie przesądza zatem czy dana inwestycja zostanie na danym terenie zrealizowana. Nie reguluje także kwestii ewentualnych roszczeń podmiotów zainteresowanych realizacją innych inwestycji na terenie stanowiącym jednocześnie teren realizacji projektowanej drogi. Ponadto, określone decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach warunki realizacji przedsięwzięcia nie mogą się pokrywać z warunkami określonymi innymi decyzjami administracyjnymi (np. w celu „ich wzmocnienia”), o ile nie wynika to z przepisów prawa. Jeżeli, jak twierdzi skarżąca spółka, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego w decyzji wydawanej w trybie art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1131, ze zm.) wskazał konieczność uwzględnienia rekompensaty za koszty poniesione za wykonanie przedmiotowej dokumentacji hydrogeologicznej, to wnioskodawca jest obowiązany do ich poniesienia na mocy tejże decyzji, a nie na mocy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Jednakże odnotować należy, że w tym zakresie stanowisko odwołującego się nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Z załączonej do pisma skarżącego z dnia 5 marca 2020 r. decyzji Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2017

r., znak: ŚG-V.7431.69.2017 nie wynika bynajmniej obowiązek pokrycia przez wnioskodawcę kosztów opracowania tej dokumentacji, tj. nie zostało to wskazane w sentencji tejże decyzji. Jedynie w uzasadnieniu ww. decyzji Marszałek wskazał, że etapie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia należy uwzględnić ewentualną rekompensatę za koszty poniesione z wykonywaniem aktualizacji ww. opracowań w realizacją budowy drogi S10. Próżno szukać uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa dla formułowania przez marszałka województwa tego typu „zaleceń” dla organów właściwych do wydania decyzji środowiskowej, dlatego też GDOŚ odstępuję od odniesienia się do powyższego. Podkreślić należy raz jeszcze, że dokumentacja hydrogeologiczna sama w sobie nie stanowi przepisów prawa i jej zatwierdzenie (lub przyjęcie bez zastrzeżeń) nie decyduje o utworzeniu strefy ochronnej ujęcia wody, a co za tym idzie o wprowadzeniu w jej obrębie zakazów i nakazów. W związku z tym jej zatwierdzenie nie wywołuje skutków prawnych w postaci ustanowienia strefy pośredniej ochrony ujęcia, czyli na obszarze działania ujęcia nie występuje ustanowiona i obowiązująca strefa ochronna. Bez znaczenia jest zatem dla przedmiotu prowadzonego obecnie przez GDOŚ postępowania, to, co podkreślił odwołujący się w piśmie z dnia 5 marca 2020 r., że jego inwestycje dotyczące rozbudowy ujęcia „Czerniewice” oraz te dotyczące obszarów „C” i „D” na ujęcia „Mała Nieszawka” znajdują się w toku realizacji z punktu widzenia prawa geologicznego i górniczego.

Przytoczone przez skarżącego kwestie także w innym zakresie stoją w opozycji do materiału dowodowego zgromadzonego przez organy obydwu instancji. W piśmie z dnia 18 lutego 2020 r. skarżąca spółka podnosi, że PWIS w Bydgoszczy wskazał najkorzystniejszy wariant trasy S-10, który następnie został odrzucony. Tymczasem, z uzasadnienia opinii organu sanitarnego z dnia 7 sierpnia 2019 r. jednoznacznie wynika, że organ dopuścił do realizacji budowę drogi ekspresowej S-10 w wybranym wariantcie, tj. wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę (różnicującym się w zależności od odcinka) pod warunkiem uwzględnienia proponowanych przez siebie warunków realizacji.

Ponadto wnioskodawca wskazał, że droga w wybranym wariantcie przechodzi przez obszar zasobowy – obszar „A” i „B” istniejącego ujęcia, podczas gdy wszystkie rozwiązanie przedstawione w raporcie oś przechodzą na tym odcinku na takiej samej długości przez strefę ochrony pośredniej ujęcia „Mała Nieszawka” Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez wnioskodawcę tej kolizji nie da się uniknąć ze względu na oczywisty fakt, iż odcinek ten przebiega po śladzie istniejącej drogi S10 po której obecnie również odbywa się ruch samochodowy i która obecnie również przebiega przez strefę ochrony pośredniej ujęcia „Mała Nieszawka” (por. pismo wnioskodawcy z dnia 10 kwietnia 2020 r.). Wyjaśnić należy zaś, że ochronie, na podstawie Prawa wodnego, podlega jedynie strefa ochrony pośredniej ujęcia wody, a nie obszar zasobowy. Jednakże zwrócić uwagę należy, że, za art. 122 Prawa wodnego, teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody. Podkreślić należy, że dla ujęcia „Mała Nieszawka” rozporządzeniem nr 5/2006 z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Mała Nieszawka” w Toruniu i Gminie Wielka Nieszawka, woj. kujawsko-pomorskie (Dz.U. Woj. Kujawsko-pomorskiego z 2006 r. Nr 94, poz. 7474) Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku ustanowił strefę ochronną ujęcia składającą się z terenu ochrony bezpośredniej i terenu ochrony pośredniej. Wśród zakazów obowiązujących dla strefy ochrony pośredniej został ustanowiony m.in. zakaz budowy dróg publicznych o znaczeniu ponadlokalnym, który nie dotyczy jednak modernizacji dróg istniejących i bezpośrednio wskazanej w ww. rozporządzeniu projektowanej budowy obwodnicy Torunia. GDOŚ uznaje za przekonywującą argumentację wnioskodawcy co do tego, że na odcinku przecinającym teren ochrony pośredniej tego ujęcia nie przewiduje się budowy nowej drogi ekspresowej (tj. po nowym śladzie) lecz jedynie dobudowę

drugiej jezdni do istniejącej drogi S10 stanowiącej obwodnicę Torunia, co wypełnia granice wyłączenia od ww. zakazu. Jednocześnie, w granicach omawianej strefy ochrony pośredniej nakazuje się odprowadzanie ścieków opadowych z projektowanej południowej obwodnicy Torunia poza strefę ochronną ujęcia Mała Nieszawka, poprzez system zbiorczy kanalizacji deszczowej, co zgodne jest z wynikami przeprowadzonej w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Odnosnie postulatu skarżącej spółki względem odcinka projektowanej drogi przechodzącej przez obszar zasobowy ujęcia Mała Nieszawka – „D” i „C” wyjaśnić należy, że, na chwilę obecną, teren tego ujęcia podzielony jest na dwa rejony – wschodni „A” i zachodni „B”. Wyznaczenie obszarów „D” i „C” pozostaje w planach inwestycyjnych odwołującego się. W piśmie z dnia 5 marca 2020 r. wskazał on bowiem, że przystąpił do realizacji inwestycji pod nazwą Rozbudowa ujęcia Mała Nieszawka o obszar „C”, a równocześnie planuje dalszą rozbudowę ujęcia w kierunku obszaru „D”, co umożliwi zwiększenie wydajności ujęcia do wielkości 1800 m³/godz. Ponadto, jak wynika z pisma skarżącego z dnia 18 lutego 2020 r., trasa S10 przechodzi przez obszary „D” i „C” na odcinkach km 32+850 i 36+380 – wariant 5 oraz km 36+370 – wariant 3. Tymczasem wariantem przyjętym do realizacji jest na odcinku 1 i 2 wariant 6, a na odcinku 3 i 4 wariant 1. Podobnie rzecz ma się z ewentualną kolizją z obszarem objętym izolinia 25cioletniego czasu dopływu wód do ujęcia Czerniewice, która, według danych skarżącego, ma miejsce na odcinku km 9+900-10+750 – wariant 2. Względem sieci monitoringu lokalnego na odcinkach trasy w obszarze „D” i „C” oraz w rejonie węzła drogowego Czerniewice, wyjaśnić należy, że na mocy pkt III.3.12) decyzji organu I instancji przewiduje się ustanowienie piezometrów kontrolnych, które zgodnie z propozycją organu sanitarnego obok pierwszego badania wody będą wykonane przed rozpoczęciem prac budowlanych w celu ustalenia pierwotnej jej jakości. Natomiast postulaty w zakresie odprowadzenia wód opadowych i roztopowych kanalizacją deszczową zostały uwzględnione. Na mocy pkt III.3.16) skarżonej decyzji wnioskodawca został bowiem zobowiązany do zastosowania kanalizacji deszczowej na całej długości odcinka przebiegającego przez tereny ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych Mała Nieszawka i Czerniewice. Jeżeli chodzi o zbiorniki retencyjne to podkreślić należy, że, dokumentacja sprawy dowodzi, że na tym etapie procesu inwestycyjnego przedmiotowego zamierzenia budowlanego nie można określić ostatecznej lokalizacji urządzeń ochrony środowiska, w tym np. zbiorników retencyjnych. W raporcie oos wskazano, co prawda, wstępną ich lokalizację, ale zastrzeżono, że ostateczna ich ilość, rodzaj, powierzchnia, typ konstrukcji będzie możliwa do ustalenia dopiero na dalszych etapach realizacji inwestycji (por. raport oos, str. 126). Dlatego też w pkt VII swojej decyzji RDOŚ w Bydgoszczy nałożył, w ramach tzw. ponownej oceny oddziaływania na środowisko, obowiązek analizy sposobów odwodnienia. W zreformowanym pkt III.2.15) zaskarżonej decyzji GDOŚ zobowiązał wnioskodawcę do nie lokalizowania zbiorników retencyjnych na terenach stref ochronnych ujęć.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

- Niniejsza decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Strona może wnieść skargę na niniejszą decyzję, zgodnie z art. 50 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2325 ze zm.), dalej ustawa ppsa. Skargę wnosi się na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, za pośrednictwem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji;

- wnosząc skargę na niniejszą decyzję strona, zgodnie z art. 230 ustawy ppsa, obowiązana jest do uiszczenia wpisu od skargi w kwocie 200 zł. Strona, co wynika z art. 239 ustawy ppsa, może być zwolniona z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;
- stronie, zgodnie z art. 243 ustawy ppsa, może być przyznane, na jej wniosek, prawo pomocy. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

z upoważnienia
Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
Zastępcy Generalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska

Marek Kęps

Otrzymują:

- [REDACTED], pełnomocnik Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, adres do korespondencji Mosty Katowice Sp. z o.o. ul. Rolna 12, 40-555 Katowice;
- Prezydent Miasta Torunia, ul. Wały Gen. Sikorskiego 8, 87-100 Toruń;
- Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. ul. Rybaki 31-35, 87-100 Toruń;
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Solcu Kujawskim, ul. Targowa 3, 86-050 Solec Kujawski;
- Nadleśnictwo Solec Kujawski, ul. Leśna 64, 86-050 Solec Kujawski;
- Drobex-Agro Sp. z o.o., ul. Makowska 12, 86-050 Solec Kujawski;
- [REDACTED];
- [REDACTED];
- Wojskowe Koło Łowieckie nr 250 „MIŚ”, ul. Szubińska 32, 85-312 Bydgoszcz;
- pozostałe strony postępowania – zgodnie z art. 49 Kpa, poprzez obwieszczenie lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób publicznego ogłoszenia;
- a/a.

Do wiadomości:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.